D-14

ఖాయిలా మిల్లులు
కార్మికుల బ్రతుకులు

ఎపిసిఎల్‌సి

B.G

నాలుగు ఖాయిలా మిల్లులు

గుంతకల్ స్పిన్నింగ్ మిల్లు	1
శ్రీరాయలసీమ పేపర్ మిల్లు	13
నెల్లిమర్ల జూట్ మిల్లు	34
ఆజంజాహిమిల్లు	61

ప్రచురణ : ఆంధ్రప్రదేశ్ పౌర హక్కుల సంఘం

తేదీ : సెప్టెంబర్ 25, 1994

ప్రతులు : 2000

వెల : 10 రూ॥లు

ప్రతులకు : ఆర్. మధుసూదనరాజు
ఎఫ్ - 20
ఉస్మానియా యూనివర్శిటీ క్వార్టర్స్
హైదరాబాద్ - 500 007.

ముందుమాట

మిల్లుల మూసివేత, లాకౌట్, కార్మికుల తొలగింపు, మనకు తరచుగా వార్తలలో కనిపించే సంగతులు. ఇన్ని దశాబ్దాల పారిశ్రామిక ప్రగతి తరువాత కూడ మనది వ్యవసాయ ప్రధాన దేశం. ఆంధ్రప్రదేశ్ దేశ సగటు కంటె ఎక్కువగా వ్యవసాయాధారమైన ప్రాంతం. ఇక్కడున్న ఫ్యాక్టరీలే తక్కువ. శ్రామిక జనాభాలో ఫ్యాక్టరీ కార్మికుల సంఖ్య తక్కువ. ఆ కొద్ది రాశిలో ఉన్న మిల్లులు మూతపడడం, 'ఖాయిలా' పడి కార్మికులను తొలగించి ఇంటికి పంపించడం, కార్మికులకు పని చూపించలేక లేఆఫ్ చేయడం, సహజంగానే ఆందోళన కలిగించే విషయాలు.

పరిశ్రమలు అనేవి వ్యవసాయం కన్న, చేతి వృత్తుల కన్న భిన్నమైన ఉత్పత్తి ప్రక్రియ మాత్రమే కాదు. సాంకేతికంగా వాటికన్న ఉన్నతమైన ప్రక్రియ. ఒక మనిషి ఒక గంటసేపు పని చేస్తే వచ్చే ఉత్పాదన సంప్రదాయక ఆర్థిక రంగం కంటే ఆధునిక రంగంలో రెండు రెట్లు, అయిదు రెట్లు, పది రెట్లు, వందరెట్లు ఎక్కువ ఉండగలదు. అందుకే పేద దేశాలలో ప్రజలను ఫ్యాక్టరీలు అంతగా ఆకర్షిస్తాయి. అవి మొత్తం సమాజం జీవన ప్రమాణాలను పెంచుతాయి. జీవన వైవిధ్యాన్ని పెంచుతాయి. వాటిలో పని చేసే కార్మికులు పొలంలో కూలి చేసిన తమ తలిదండ్రుల కంటే అనేక రెట్లు ఎక్కువ వేతనం సంపాదిస్తారు. వారి జీవన ప్రమాణమే కాదు. వారి ఉత్పాదన శక్తి కూడ పెరుగుతుంది. వారి సాంకేతిక సామర్థ్యం, విజ్ఞానం పెరుగుతాయి.

అందుకే పరిశ్రమల వల్ల ఎన్ని ఇబ్బందులున్నా 'మాకు పరిశ్రమలు కావాలి' అని పేద ప్రజలు కోరుకుంటూనే ఉంటారు. పరిశ్రమల వల్ల పర్యావరణ కాలుష్యం, అనారోగ్యం, జనావాసాల తరలింపు, తదితర సమస్యలనేకం ఉన్నాయి. వాటిని పారిశ్రామిక ప్రపంచం ఇప్పుడిప్పుడే గుర్తిస్తూ ఉంది. అయినప్పటికీ తమ జీవన ప్రమాణాన్నీ ఉత్పాదన శక్తినీ పెంచుకొని ఇతోధికంగా మెరుగయిన జీవితాన్ని పొందవచ్చుననే హేతు బద్ధమైన, న్యాయమయిన ఆకాంక్షతో వ్యవసాయకదేశాలు పారిశ్రామిక అభివృద్ధిని కాంక్షిస్తాయి.

ప్రజల జీవన స్థాయిలోను, శ్రమజీవుల ఉత్పాదన సామర్థ్యంలోను, సాంకేతిక నైపుణ్యంలోను పారిశ్రామిక ప్రగతి తీసుకు రాగల మార్పును ప్రమాణంగా పెట్టుకొని చూసినప్పుడే పారిశ్రామీకరణ అనే దాని పట్ల ఒక ప్రజాస్వామిక దృక్పథాన్ని పెంపొందించుకోగలుగుతాము. పారిశ్రామిక ప్రగతితో పెట్టుబడి దారులు, ప్రభుత్వ అధికారులూ, రాజకీయ నాయకులు ఆటలాడుతుంటే ప్రజల ఇతోధిక అభివృద్ధికి హానికరం అవుతుంది అని గుర్తించ గలుగుతాము. మిల్లులను నెలకొల్పడం, మూసివేయడం, కార్మికులను పనిలోకి తీసుకోవడం, తొలగించివేయడం, పెట్టుబడిదార్ల లాభాల వేటలో ఎత్తుగడలు మాత్రమే కావడానికి వీలు లేదనీ ఆ వైఖరి అప్రజాస్వామిక మనీ అనగలుగుతాం.

పారిశ్రామిక అభివృద్ధిని ప్రజల భౌతిక, సాంకేతిక, వైజ్ఞానిక అభివృద్ధికి సంబంధించిన విషయంగా కాక పెట్టుబడి దార్ల లాభాలకు సంబంధించిన విషయంగా చూసే పెట్టుబడి దారీ

సంస్కృతే మొదటి నుండి భారత ప్రభుత్వ పారిశ్రామిక విధానాలను తీర్చిదిద్దింది. అయితే ఒక దశ వరకు కార్మికుల ఐక్య పోరాటాలు, ప్రజలలోని ప్రజాస్వామిక, సమసమాజ ఆకాంక్షలు దీనికి కొన్ని పరిమితులు పెట్టాయి. లాభాలతో పాటు 'కార్మిక సంక్షేమం' 'సోషలిస్టు తరహా వ్యవస్థ' 'సామాజిక పురోభివృద్ధి' మొదలయిన విషయాలు కూడ మా దృష్టిలో ఉంటాయని పాలకులు అన్నారు. ఆచరణలో మాత్రం దానికీ వీటికీ మధ్య సంఘర్షణ వచ్చినప్పుడు లాభాలదే తరచుగా పైచేయి అయింది.

'నాకు నష్టాలు వస్తున్నాయి' అనే నెపంతో కంపెనీ యజమాని ఏంచేసినా చెల్లుబాటవుతుంది. ఉత్పత్తిని తగ్గించడం, కార్మికులను లేఆఫ్ చేయడం, తొలగించడం, మిల్లుమూసేసి పోవడం, ప్రభుత్వానికి పన్నులు ఎగగొట్టడం, ప్రావిడెంట్‌ఫండ్, ఇ.ఎస్.ఐ చెల్లింపులు ఎగవేయడం, బ్యాంకులకు రుణాలు బాకీపెట్టడం - అన్నీ చెల్లు బాటు అవుతుంటాయి. వీటిని నిరోధించే చట్టాలు లేనే లేవని కాదు. పారిశ్రామిక వివాదాల చట్టం నుండి ఇండియన్ పీనల్ కోడ్ దాకా అనేక చట్టాలున్నాయి. కానీ కంపెనీల యజమాన్లు ఆ చట్టాలను ఒక జోక్‌గా భావిస్తారు. ఎగవేతకు శిక్షవేసే చట్టాలు కోటీశ్వరులయిన మిల్లు యజమానులకు చీమకుట్టినంత ఇబ్బంది కూడ కల్గించవు. కార్మికుల తొలగింపును, మిల్లు మూసివేతను నియంత్రించే చట్టాలు కూడ అంతే. చట్టాలకే పదును లేదంటే, ప్రభుత్వాలకు మిల్లు యజమాన్ల దుష్ప్రవర్తనను నియంత్రించాలన్న సంకల్పం శూన్యం. కంపెనీ లాభదాయకంగా నడిస్తేనే ఆ తరువాత కార్మికుల హక్కులు, సామాజిక బాధ్యత, చట్టం, రాజ్యాంగం ఇవన్నీ లెక్కలోకి వస్తాయి.

ఇది పైకి హేతుబద్ధంగా కూడ కనిపిస్తుంది. నష్టాలలో ఉన్న కంపెనీని బలవంతపెట్టి తన బాధ్యతలన్నీ నిర్వర్తించాలనడం, కార్మికులకూ ప్రభుత్వానికీ బ్యాంకులకూ అన్ని చెల్లింపులూ చేయాలనడం ఆచరణ సాధ్యం కాని విషయమని ఎవరయినా ఒప్పుకుంటారు. కానీ ఈ 'నష్టం' అనేది ఎందుకు వచ్చింది, కంపెనీ నడవలేని పరిస్థితి ఏకారణంగా దాపురించింది, తన బాధ్యతలన్నీ సక్రమంగా నిర్వర్తించలేని స్థితికి ఎందుకు దిగజారింది అనే విషయాలను సమగ్రంగా విచారించి ఈ స్థితికి బాధ్యులయిన వారందరినీ తగురీతిలో శిక్షించేటట్టయితేనే ఇది హేతుబద్ధమైన వాదన కాగలదు. కానీ అటువంటి ఏర్పాటేదీ లేదు. కోట్ల రూపాయల నష్టాన్ని చూపించిన మిల్లు యజమాని ' మార్కెట్ స్తబ్దంగా ఉంది' 'కార్మికులలో అరాచకం ప్రబలింది' ' అసలు పరిశ్రమలోనే మాంద్యం నెలకొనింది' 'ముడిసరుకు సరిగ్గా దొరకడం లేదు' అంటూ ఏదో ఒక కారణం చూపించి తన బాధ్యతల నుండి తప్పించుకోగలుగుతున్నాడు. అతనిని నిలదీసే సంకల్పం వ్యవస్థకు లేదు, తమ వేతనాలు, ప్రావిడెంట్‌ఫండు కోల్పోయిన కార్మికులు అసలు ఉద్యోగాలే పోగొట్టుకున్న కార్మికులు కడుపు మాడ్చుకొని ఏడవ వలసిందే. ఆ బాధకు కారణమెవరు అని విచారించే వ్యవస్థ లేదు. మిల్లు కార్మికులే కాదు. ఒక పెద్ద మిల్లు ఒక ప్రాంతంలో నెలకొనిందంటే దానిని ఆశ్రయించి అనేక కొత్త ఉపాధి అవకాశాలు పుట్టుకొస్తాయి. మిల్లు నేటి బయట టీ కొట్టు పెట్టుకునే వారి దగ్గరి నుండి మిల్లు చేసే అమ్మకం కొనుగోళ్లలో డీలర్లుగా వ్యవహరించే వర్తకుల దాకా చాలా మందికి మిల్లు వల్ల నూతన ఆదాయం వస్తుంది. వీళ్లలో ధన వంతులు ఈ ఆదాయంనుండి కొంత మిగుల్చుకొని మిల్లు మూతపడిన తరువాత వేరే ఆదాయ మార్గాలు వెతుక్కోగలరు. కానీ మిల్లు వల్ల దైనందిన ఉపాధి అవకాశం మాత్రం పొందిన వాళ్లు వీధిన పడక తప్పదు.

ఈ ప్రభావం కార్మికుల, ఇతర ఆశ్రిత ప్రజల జీవన విధానంపైన బలంగా పడుతుంది.అంతవరకు పిల్లలను స్కూలుకు పంపించి బాగా చదివించు కుందామనుకున్న వాళ్ళు ఇంక పంపించలేరు. అంతవరకు తలకు నీడనిచ్చే పక్కాయింట్లో ఉన్న వాళ్ళు తిరిగి పూరి పాకలలోకి పోవాలి. మొత్తంగా పేద జీవన సరళి నుండి ఒక మెట్టు పైకి పోయామనుకున్న వాళ్ళు తిరిగి పాత జీవన సరళిలోకి పోవాలి. ఈ ప్రభావం ఉపాధి కోల్పోయిన వారి మీదనే కాదు, మొత్తంగా వారి కుటుంబాల మీద పడుతుంది. ఈ విగతికి బాధ్యులెవరు అని విచారించే అవసరం లేదా? ఇది ఏ మేరకు ఎవరి చేతి లోనూ లేని పరిణామాల వల్ల జరిగింది అని నిర్ధారించనవసరం లేదా? 'నష్టాలు వస్తున్నాయి కాబట్టి చేసేదేమీ లేదు' అంటే సరిపోతుందా?

మార్కెట్‌లో సంక్షోభం, పరిశ్రమలో మాంద్యం అనేవే నష్టాలకు కారణమైనా అవి ప్రభుత్వ విధానాలతో, లేకపోతే విధానరాహిత్యంతో ముడిపడి ఉన్న విషయాలు. కార్మికుల క్రమశిక్షణలోని లోపం పారిశ్రామిక రుగ్మతకు అతి స్వల్ప కారణం అని అధికార గణాంకాలే చెప్తాయి. అన్నిటికంటే ప్రధాన కారణం యాజమాన్య వైఫల్యం అని కూడా అధికార గణాంకాలు చెప్తాయి. 'యాజమాన్య వైఫల్యం' అనే దాన్ని విశ్లేషిస్తే అందులో అసమర్థత, నిర్లక్ష్యం, చేతకానితనం, ముందుచూపులేకపోవడం మొదలయిన అవలక్షణాలేకాక మిల్లును గుల్లచేసే ద్రోహబుద్ధికూడా ఒక అంశంగా కనిపిస్తుంది.

పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో సహజమైన సంక్షోభాలు, ప్రభుత్వ విధానాలలోని లోపాలు, యజమానుల అసమర్థత, దగాకోరుతనం తదితర అనేక కారణాలు పారిశ్రామిక రుగ్మతకు దారితీస్తాయి. కానీ దీనిలో ఏ ఒక్క అంశానికి ఎవ్వరినీ బాధ్యులను చేసే వ్యవస్థ లేదు. ఒక వెయ్యి రూపాయల దొంగతనం జరిగితే ఆ దొంగతనం చేసిందెవరు, చేయించిందెవరు, ప్రోత్సహించింది ఎవరు, సహాయం చేసింది ఎవరు, దొంగిలించిన వస్తువు కొనుక్కున్నది ఎవరు అంటూ ఒక్కొక్క విషయం విచారణ జరిపి ఒక్కొక్కరి మీద ఒక్కొక్క కేసుపెట్టే నేరస్మృతి మనకు ఉంది. కానీ నష్టాలు వస్తున్నాయంటూ దేశం మొత్తం మీద 2.2 లక్షల (చిన్న, పెద్ద) మిల్లులను మూసివేసి 7892 కోట్ల రూపాయలు బకాయిపెట్టి లక్షలాది కార్మికులను ఇంటికి పంపిస్తే ఈ ఘోరానికి ప్రభుత్వం, ప్రభుత్వ అధికారులు, మిల్లు యజమానులు, ఎవరు ఏ మేరకు బాధ్యులని విచారించే నేరస్మృతి మాత్రం లేదు. ఈ నేరాల ఫలితాన్ని మట్టుకు లక్షలాది కార్మికులు వారి కుటుంబ సభ్యులు, పారిశ్రామిక ప్రగతిని ఆశ్రయించి ఉపాధి పొందే చిన్న చిన్న వృత్తుల, వ్యాపారాల వాళ్ళు, దినకూలీలు ఇంకా అనేక ప్రజలు భరించాలి. మిల్లునడపలేనంటున్నప్పుడు బలవంతమెట్లాచేస్తాం. అనే వాదన పైకి కనిపించేటంత హేతుబద్ధమైనదికా, అమాయకమైనదీకాదు. దానివెనుక అపారమైన సామాజిక నేరాలు, విద్రోహం దాగిఉండవచ్చు.

బిఐఎఫ్ఆర్

భారతదేశంలో ప్రజలలో ఉన్న ప్రజాతంత్ర చైతన్యం దృష్ట్యా తన సామాజిక బాధ్యతను పూర్తిగా విస్మరించడం ప్రభుత్వానికి సాధ్యం కాదు కాబట్టి పరిశ్రమలను పూర్తిగా యాజమాన్యం ఇష్టాయిష్టాలకు వదిలేయకుండా సాంఘిక ప్రయోజనాలను, కార్మికుల ప్రయోజనాలను దృష్టిలోపెట్టుకొని నియంత్రించే కొన్ని చట్టాలను (ప్రధానంగా పారిశ్రామిక వివాదాలచట్టం 1947)

ప్రభుత్వం చేసింది. అయితే పైన చెప్పినట్టు ఈ చట్టాలు స్వభావరీత్యా బలహీనమైనవేకాక వాటిని పట్టుదలగా అమలుచేసే సంకల్పం సహితం ప్రభుత్వానికి లేదు.

పారిశ్రామిక రంగం కంపెనీ యజమానుల రాజ్యం. వాళ్లు ప్రభుత్వంనుండి కోట్ల రూపాయలు విలువగల సదుపాయాలు పొంది, ప్రభుత్వ ద్రవ్య సంస్థలనుండి వందల కోట్ల రూపాయలపెట్టుబడిపొంది, పూర్తిగా బాధ్యతారహితంగా వ్యవహరించి అంతా నాశనం చేసి బయటపడగలరు. కార్మికులు ఆందోళనకు దిగితే తొలగించగలరు, పోలీస్ కేసులు పెట్టించి లాకప్పులో కొట్టించగలరు, పనిలేదనిచెప్పి లే ఆఫ్ చేయగలరు, సిబ్బంది ఎక్కువయిపోయారనిచెప్పి రిట్రెంచ్ చేయగలరు, మిల్లు నడపడం సాధ్యం కాదనిచెప్పి లాకౌట్ చేయగలరు, ఈ చట్టబద్ధమైన కక్ష సాధింపు చాలకపోతే కిరాయి గుండాలచేత తన్నించగలరు. కార్మికులకు మాత్రం సమ్మెతప్ప వేరే సాధనంలేదు. దానికికూడా చట్టంలో అనేక పరిమితులు పెట్టారు. అయినా కార్మిక సంఘం పెట్టుకుంటేనే పోలీస్ స్టేషన్‌కు పిలిచి తన్ని రాజీనామా చేయించే సంస్కృతి ప్రబలుతున్న ప్రస్తుత పరిస్థితిలో సమ్మె హక్కుఅనేది గొంతెమ్మకోరికే.

పారిశ్రామిక సంక్షోభానికీ మిల్లుల నష్టాలకూ ఉన్న కారణాలు అన్వేషించి బాధ్యతను గుర్తించే ఏర్పాటులేని ప్రస్తుత పరిస్థితిలో మిల్లులు అలవోకగా 'ఖాయిలా' పడుతుంటాయి. అంటే నష్టాలు విపరీతంగా పెరిగిపోయి తిరిగి పుంజుకోలేని స్థితి ఏర్పడుతుంటుంది. లక్షలాది కార్మికులు, ఇతర ప్రజలు ఉపాధికోల్పోతుంటారు. కోట్లాది రూపాయల ప్రజాధనం దుర్వినియోగం అవుతుంటుంది. దేశంలోని ఖాయిలా మిల్లుల సంఖ్యను, వాటి బకాయిలను చూస్తే ఈ నష్టం ఎంత పెద్ద ఎత్తున జరుగుతుందో తెలుస్తుంది.

ఖాయిలా పడిన పారిశ్రామిక సంస్థలు, వాటి బకాయిలు

(1991 మార్చి)

I. మధ్యతరహా, పెద్దతరహా పరిశ్రమలు

	మిల్లుల సంఖ్య	బకాయిలు (కోట్ల రూ॥ లలో)
ఆంధ్రప్రదేశ్	135	409.27
భారతదేశం	1461	5105.50

II. చిన్నతరహా పరిశ్రమలు

	మిల్లుల సంఖ్య	బకాయిలు (కోట్ల రూ॥ లలో)
ఆంధ్రప్రదేశ్	29487	237
భారతదేశం	221472	2787

(ఎకనమిక్ అండ్ పొలిటికల్ వీక్లీ 2-2-94)

దేశం మొత్తం మీద 1991 మార్చినాటికి 1461 మధ్య తరహా, పెద్ద తరహా మిల్లులు, 2,21,472 చిన్న తరహా మిల్లులు ఖాయిలా పడి మూతపడ్డాయి. వాటి బకాయిలు మొత్తం 7892.50 కోట్ల రూపాయలు. ఈ 'ఖాయిలా' వల్ల ఎన్ని లక్షల, లేక కోట్ల జనాభా తమ ఉపాధిని కోల్పోయారో ఏమేరకు వాళ్ల జీవన ప్రమాణం దెబ్బతినిందో లెక్కబెట్టినవారు లేరు.

మితిమీరిపోతున్న ఈ నష్టాన్ని నివారించలేకపోయినా, దానికి బాధ్యులెవరు అని గుర్తించి నిలదీయలేకపోయినా కనీసం అవసాన దశలో నయినా ఈ ఖాయిలా మిల్లులకు పునర్జీవనం కల్గించి నిలబెట్టే ఉద్దేశ్యంతో కేంద్ర పార్లమెంటు 1985లో బోర్డ్ ఫర్ ఇండస్ట్రియల్ అండ్ ఫైనాన్షియల్ రీకన్‌స్ట్రక్షన్ (బిఐఎఫ్ఆర్) అనే సంస్థను నెలకొల్పింది. ఈ సంస్థ ఒక చట్టం ద్వారా ఏర్పడింది. ఆ చట్టం పేరు సిక్ ఇండస్ట్రియల్ కంపెనీస్ (స్పెషల్ ప్రావిజన్స్) ఏక్ట్, 1985. ఒక మిల్లు ఖాయిలా పడింది, లేక పడబోతూఉంది అనుకున్నప్పుడు దాని పరిస్థితిని సమీక్షించి పునర్జీవనం కల్గించడానికి అవసరమైన చర్యలను సూచించడం బిఐఎఫ్ఆర్ లక్ష్యం. అంతకు ముందు ఈ అవసరం కోసం కొన్ని సంస్థలు, ఏర్పాట్లు ఉండేవి. అవి అసంతృప్తికరంగా ఉన్నాయని చెప్పి కేంద్రప్రభుత్వం ఈ చట్టాన్ని చేసింది.

ఒక పారిశ్రామిక కంపెనీ ఖాయిలాపడే స్థితి వచ్చినప్పుడు రెండు నెలలలోపల కంపెనీ బోర్డు ఆ విషయాన్ని బిఐఎఫ్ఆర్ తెలియజేయాలి. లేదా కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు, మిల్లుకు పెట్టుబడి పెట్టిన బ్యాంకులు, లేక ఇతర ద్రవ్య సంస్థలు బిఐఎఫ్ఆర్‌కు ఈ సంగతి తెలియజేయవచ్చు. బిఐఎఫ్ఆర్‌కు దానిపైన విచారణ జరిపి, ప్రస్తుత యాజమాన్యం సహేతుకమైన కాలవ్యవధిలో కంపెనీని బాగుచేయగలుగుతుందనుకుంటే కంపెనీకి తగు సమయం ఇస్తుంది. లేదనుకుంటే మిల్లు పునరుజ్జీవనానికి అవసరమైన చర్యలు చేపడుతుంది. బ్యాంకులు, ఇతర ద్రవ్య సంస్థలు, ప్రభుత్వ శాఖల సహకారంతో ఇదే యాజమాన్యానికి రాయతీలు ఇచ్చి కంపెనీ నిర్మాణంలో షరతులు పెట్టి పునరుజ్జీవన ప్రయత్నం చేయవచ్చు. కొత్త యాజమాన్యానికి కంపెనీని అప్పగించవచ్చు. లేదా వేరే కంపెనీతో దీనిని విలీనం చేయవచ్చు. కంపెనీలో కొంతవాటా వేరొకరికి ఇప్పించవచ్చు. వేరే ఏదయినా తగిన చర్య తీసుకోవచ్చు. ఈ ప్రత్యామ్నాయ అవకాశాలను పరిశీలించడానికి బిఐఎఫ్ఆర్ ఒక ఆపరేటింగ్ ఏజెన్సీని నియమిస్తుంది.

పునర్జీవనం సాధ్యం కాదనుకున్నప్పుడు కంపెనీని మూసివేయవలసిందిగా కంపెనీ చట్టం క్రింద బిఐఎఫ్ఆర్ సంబంధిత హైకోర్టుకు నివేదిస్తుంది. బిఐఎఫ్ఆర్ నిర్ణయాలపై అప్పీల్ స్వీకరించే సంస్థ ఎఎఐఎఫ్ఆర్.

బిఐఎఫ్ఆర్ లో సభ్యులుగా, చైర్మన్ గా ఉండే వ్యక్తులు హైకోర్టు న్యాయమూర్తుల స్థాయివారయి ఉంటారు. లేదా న్యాయసాంకేతిక, వాణిజ్య, ఆర్థిక రంగాలకు సంబంధించిన ఉన్నతస్థాయి నిపుణులు అయి ఉంటారు.

1991 చివరినాటికి బిఐఎఫ్ఆర్ 474 ఖాయిలా కంపెనీలపైన విచారణ పూర్తిచేసి తుది నిర్ణయం చేసింది. ఈ 474 కేసులలోకి, 239 కేసులలో కంపెనీ ఖాయిలా పడడానికి యాజమాన్య లోపాలే కారణం అని బిఐఎఫ్ఆర్ నిర్ణయించింది. 114 కేసులలో ప్రభుత్వ విధానాలు కారణం అని నిర్ణయించింది. 69 కేసులలో మిల్లు స్థాపనకు అనుకున్న దానికన్నా ఎక్కువ కాలం, వ్యయం అవసరం కావడం కారణమని గ్రహించింది. 52 కేసులలో మాత్రమే కార్మికులను తప్పు పట్టింది.

ఖాయిలాకు ప్రభుత్వ విధానాలది బాధ్యత అయితే బిఐఎఫ్ఆర్ ఎట్లాగూ ఏమీ చేయలేదు. వ్యవస్థాగతమయిన సంక్షోభం కారణమైనా ఏంచేయలేదు. కానీ యాజమాన్య వైఫల్యాలు, లేక దగాకోరుతనం మిల్లు పతనానికి కారణమైనా (ఆ కోవకు చెందిన కారణాలే

ప్రధానమైనవని పైన వివరించాము) బిఐఎఫ్ఆర్ ఆ యాజమాన్యాన్ని సెక్షన్ 24 క్రింద దండించగలదు, కాని దండించదు. కంపెనీని 'ఖాయిలా' స్థితినుండి బయటపడేయడం బిఐఎఫ్ఆర్ లక్ష్యం. కంపెనీ రోగ గ్రస్తమయి ఉంది, కాబట్టి బిఐఎఫ్ఆర్ సున్నితంగా వ్యవహరిస్తుంది. బలవంతపు బకాయిల వసూళ్లవంటి చర్యలను అనుమతించదు. యాజమాన్యాన్ని శిక్షించే ప్రయత్నం చేయదు. తన వైఫల్యం వల్లనే మిల్లును కాటికి పంపించిన యాజమాన్యానికి ఇది బాగా ఉపకరిస్తుంది. బిఐఎఫ్ఆర్ ను అడ్డం పెట్టుకొని దగాకోరు యజమాన్లు ఆడే ఆటలకు కొన్ని ఉదాహరణలు ఈ పుస్తకంలో చూస్తారు.

ఏమయినా బిఐఎఫ్ఆర్ వల్ల కొంత ప్రయోజనం కలిగింది. కొన్ని మిల్లులయినా నిలదొక్కుకొని బాగుపడగలిగాయి.ఇంకొంత కాలం ఈ సంస్థ సజీవంగా ఉంటే రోగిని బాగుచేసే కర్తవ్యంతోబాటు రోగానికి బాధ్యులయినవారిని శిక్షించే కర్తవ్యం కూడా ఈ సంస్థకు ఇప్పించడం కోసం ప్రజాతంత్ర శక్తులు కృషిచేయవచ్చు. అయితే బిఐఎఫ్ఆర్ ఎన్నాళ్లు సజీవంగా ఉంటుందో తెలీదు. ఎందుకంటే ప్రస్తుతం దేశంలో రాజ్యమేలుతున్న నూతన ఆర్థిక విధానాల దృక్పథం రోగులను నయం చేసే వైద్యునిదృక్పథం కాదు. రోగిని చంపి పూడ్చిపెట్టి బతికి ఉన్నవాళ్లు జల్సాచేసుకుందాం అనే దృక్పథం.

'ఎగ్జిట్ పాలిసీ' అనేది దీనికి టోకుగా ప్రాతినిధ్యం వహించే మాట. ఎక్కువయిపోయిన కార్మికులను ఇంటికి పంపించేయ్. నష్టాలొచ్చే మిల్లులను మూసెయ్. పాతబడిపోయిన పరిశ్రమలను మొత్తంగానే పూడ్చిపెట్టేయ్. దీనికి పారిశ్రామిక వివాదాలచట్టం అడ్డమైతే దానిని మార్చెయ్. సంక్షేమ రాజ్యం, ప్రజాస్వామ్యం, వెనుకబడిన వర్గాల అభ్యున్నతి మొదలయిన విలువలు, ఆదర్శాలు. దీనికి అడ్డమొస్తే వాటిని విడిచిపెట్టేయ్. కంపెనీల లాభార్జనకు, లాభార్జన ఇంక సాగదనుకున్న కంపెనీల మూసివేతకు, ఏ ఆటంకాలు ఉండకూడదు. కార్మిక చట్టాలు, సంక్షేమ చట్టాలు, ఏవీ అడ్డం రాకూడదు.

ఇప్పటికే దేశంలోకి వేగంగా ప్రవేశిస్తున్న విదేశీ పెట్టుబడి దార్లు ఈ రకమైన మార్పులు చట్టంలో చేయాలని వత్తిడి పెడుతున్నారు. రాబోయే ఎన్నికల పర్వం ముగిసిన తరువాత కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆ మార్పులు చేయనే చేస్తుంది. ఈ వాతావరణంలో బిఐఎఫ్ఆర్ ఎందుకు? కాటికాపరి కావాలి గానీ వైద్యుడెందుకు?

ఖాయిలా మిల్లుల పునరుజ్జీవనం వ్యవహారాన్ని పరిశీలించడానికి 1993 మే నెలలో కేంద్రప్రభుత్వం ఒక కమిటీని నియమించింది. ఆ కమిటీ బిఐఎఫ్ఆర్ పనితీరును సమీక్షించి భారీ మార్పులు సూచించింది. ఖాయిలాపడిన కంపెనీ తప్పనిసరిగా బిఐఎఫ్ఆర్ కు తెలియచేయాలన్న నియమాన్ని తీసేసి, ఇష్టముంటే తెలియజేయవచ్చునని మార్చాలన్నారు. బిఐఎఫ్ఆర్ ప్రధానంగా పునరుజ్జీవన సంస్థగా కాక 'ఖాయిలా' కంపెనీలను త్వరితగతిన మూసివేసే సంస్థగా పనిచేయాలన్నారు. అనవసరమైన కాలవ్యయం లేకుండా రోగ గ్రస్తమయిన మిల్లులను చకచకా మూసేసుకుంటూ పోయే సంస్థగా బిఐఎఫ్ఆర్ ను మార్చేయాలన్నారు. అంటే ఎగ్జిట్ పాలసీ గేట్లు తెరిచి పట్టుకునే గేట్ కీపర్గా బిఐఎఫ్ఆర్ పనిచేయాలన్నారు.

ఎగ్జిట్ పాలసీకి చెందిన ఏ అంశానికీ ప్రభుత్వం ఇప్పటి వరకు చట్ట రూపం ఇవ్వలేదు, దీనికీ ఇవ్వలేదు. ఐఎంఎఫ్, ప్రపంచబ్యాంకు తదితర అంతర్జాతీయ ద్రవ్య సంస్థల ఒత్తిడిని బట్టి

ఆపని ఏరోజయినా చేయవచ్చు. ఆతరువాత కోట్లాది ప్రజల జీవన్మరణాలకూ, ఉపాధికీ, జీవన ప్రమాణాలకూ సంబంధించిన విషయాలన్నీ కొందరు పెట్టుబడిదార్ల ఇష్టాయిష్టాలపైన ఆధారపడి ఉంటాయి. ఆరోజు రాకుండా చూడడం, ప్రతిఘటించడం ప్రజాతంత్ర శక్తుల కర్తవ్యం.

అందులో భాగంగానే మన రాష్ట్రంలోని నాలుగు ఖాయిలా మిల్లుల గురించి ఈ పుస్తకం ప్రచురిస్తున్నాము. గుంతకల్‌స్పిన్నింగ్ మిల్లు, శ్రీ రాయలసీమ పేపరు మిల్లు, నెల్లిమర్ల జూట్ మిల్లు, ఆజం జాహీ మిల్లులు ఏ క్రమంలో, ఎందువల్ల ఖాయిలా పడ్డాయో విశ్లేషించే నాలుగు నివేదికలను ఈ పుస్తకంలో ప్రచురిస్తున్నాం. ఈ నాలుగు మిల్లులలో కలిపి దాదాపు 20 వేల మంది కార్మికులు పనిచేసేవారు. వారి కుటుంబ సభ్యులను కలుపుకుంటే ఈ మిల్లుల రుగ్మత వల్ల ఉపాధి కోల్పోయిన ప్రజానీకం 1 లక్ష దాకా ఉంటారు. మిల్లుల వల్ల పరోక్షంగా ఉపాధి పొందిన వారినీ, వారి కుటుంబ సభ్యులనూ కూడా కలుపుకుంటే ఈ సంఖ్య ఎంత అవుతుందో తెలీదు. ఇంత మంది జీవితాలతో ఈ మిల్లుల యజమానులూ, ప్రభుత్వ అధికారులూ, రాజకీయ నాయకులూ, ప్రభుత్వాలూ, కోర్టులూ చెలగాటమాడిన వైనాన్ని నివేదికలలో చూడవచ్చు.

ఈ నివేదికలు తయారుచేయడంలో మాకు చాలా మంది సహకరించారు. ఆ మిల్లులలో పనిచేసిన కార్మికులు, కార్మిక సంఘాల నాయకులు, ఆఫీసు సిబ్బంది, ప్రభుత్వ అధికారులు, న్యాయవాదులు తమ అభిప్రాయాలనూ అనుభవాలనూ తమకు అందుబాట్లో ఉన్న సమాచారాన్నీ మాతో పంచుకున్నారు. వాళ్లందరికీ మా ధన్యవాదాలు.

25 సెప్టెంబర్, 1994

ఆంధ్రప్రదేశ్ పౌరహక్కుల సంఘం
(ఎపిసిఎల్‌సి)

గుంతకల్ స్పిన్నింగ్ మిల్లు

భారతదేశం 1947 లో స్వతంత్రమైన తరువాత పారిశ్రామిక అభివృద్ధి చేయడానికి ప్రభుత్వం భారీ పరిశ్రమలను నెలకొల్పింది. అందుకు కోట్ల రూపాయలను పెట్టుబడిగా పెట్టింది. భారీ పరిశ్రమలతోపాటు, స్థానికంగా అవసరాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని సహకార ఉద్యమాన్ని ముందుకు తీసుకుపోవడానికి సహకార రంగంలో మధ్య, చిన్న తరహా పరిశ్రమలను స్థాపించడానికి ప్రభుత్వం ప్రోత్సాహం ఇవ్వతం జరిగింది. సహకార నూలు మిల్లులకు ప్రాముఖ్యత లభించింది. ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో రాజమండ్రి, సత్తెనపల్లి, చీరాల, ఆదిలాబాదు, నెల్లూరు, నంద్యాల గుంతకల్ పట్టణాలలో సహకార స్పిన్నింగ్ మిల్లులను స్థాపించారు. ప్రస్తుతం ఈ మిల్లులు రాష్ట్ర సహకార స్పిన్నింగ్ మిల్లుల సమాఖ్య నిర్వహణలో నడుస్తున్నాయి. మొట్ట మొదటగా గుంతకల్ స్పిన్నింగ్ మిల్లును స్థాపించారు. రాష్ట్రంలోని సహకార నూలు మిల్లులన్నీ దాదాపుగా నష్టాలతోనే నడుస్తున్నాయి. అయితే వీటికి ప్రభుత్వం ఆర్థిక సహాయం యిచ్చి ఆదుకుంటున్నది. కాని గుంతకల్లు స్పిన్నింగ్ మిల్లు విషయంలో మాత్రం ప్రభుత్వం నిష్కారణంగా సహాయం అందించడంలో జాప్యం చేస్తూ వచ్చింది. అసలు లాభాలతో నడుస్తున్న మిల్లును నష్టాలకు గురిచేసిందెవరు? ఒకవేళ నష్టాలకు యాజమాన్యం, కార్మికులు కారణమని అనుకున్నా ప్రభుత్వం యితర మిల్లులకు ఆర్థిక సహాయం చేస్తూ గుంతకల్ స్పిన్నింగ్ మిల్లుకు నిష్కారణంగా ఎందుకు జాప్యం చేస్తున్నది? మిల్లును ప్రభుత్వం తీసుకొని పున: ప్రారంభించాలని ఆందోళన చేస్తున్న కార్మికుల భవిష్యత్తు ఏమిటి?

గుంతకల్లు అనంతపురం జిల్లాలోని రెండవ పెద్ద పట్టణం. 1991 నాటి జనాభా లెక్కల ప్రకారం గుంతకల్ జనాభా 1 లక్ష దాటింది. గుంతకల్ బ్రాడ్‌గేజి, మీటర్‌గేజి రైల్వేలైన్ల కూడలి కావడం, రైల్వే డివిజన్ కేంద్రం కావడం, ఊరి పెరుగుదలకు ఒక కారణం. స్పిన్నింగ్ మిల్లు ఇంకొక కారణం.

అనంతపురం జిల్లా వెనుకబాటు తనానికి మారుపేరుగా మారింది. నిజానికి సాగునీటి కరువుతప్ప వేరే ఏ విషయంలోనూ ఇతర ప్రాంతాలకు అనంతపురం తీసిపోదు. కానీ వర్షాభావం, సాగునీటి కరువు ఆ జిల్లాను తీవ్రంగా పీడించే సమస్యలు. ప్రభుత్వ గణాంకాల ప్రకారం జిల్లాలోని సాగు భూమిలో 16 శాతానికి సాగునీరు లభిస్తుంది. కానీ దీనిలో సగానికిపైగా బావులనుండి రావాలి. భూగర్భజలాలు ఇంకిపోయి ఉండటం వల్ల బావులు సంవత్సరంలో అధిక కాలం ఎండిపోయి ఉంటాయి. అధికార గణాంకాలు ఏం చెప్పినా వ్యవసాయానికి లభించే సేద్యపు నీరు అతి తక్కువ. జిల్లాలో అత్యధికంగా వేసే పంట వేరుశనగ. విస్తీర్ణంలో 70%, పంట విలువలో 80% వేరుశనగ పంట ఆక్రమిస్తుంది. ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి అతి తక్కువ. తలసరి ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి రాష్ట్రంలో సంవత్సరానికి 150 కిలోలు కాగా అనంతపురంలో 62 కిలోలు మాత్రమే.

కరువు, ఆకలి, నిరుద్యోగం, బయటి ప్రాంతాలకు వలస ఇక్కడి గ్రామీణ పేదల నిత్య

జీవిత అనుభవంలోని విషయాలు. అటువంటి చోట ఒక ఆధునిక స్పిన్నింగ్ మిల్లు నెలకొనడం విశేష ప్రాముఖ్యంగల విషయం. ఆ మిల్లు నిష్కారణంగా మూతపడడం అంతే బాధాకరమైన విషయం.

పత్తిని ముడిసరుకుగా ఉపయోగించే వస్త్ర పరిశ్రమ 1960ల మధ్య భాగంనుండి దేశవ్యాప్తంగా సంక్షోభంలో ఉంది. కానీ నూలు మిల్లులకు (స్పిన్నింగ్ మిల్లులకు) వచ్చిన సంక్షోభమేమీలేదు. సింథెటిక్ ఫైబర్ మార్కెట్‌లోకి వచ్చింది కానీ అది పూర్తిగా నూలుకు ప్రత్యామ్నాయం కాలేదు. మనది ఎండ దేశం కావడం వలన పూర్తి సింథెటిక్ బట్టలకంటే మిశ్రమ నూలుతో తయారుచేసిన బట్టలకే ధనిక వర్గాలలో కూడా డిమాండ్ ఎక్కువ. దేశం మొత్తంమీద వస్త్ర పరిశ్రమకు ఉపయోగించే నూలులో 70% ఇప్పటికీ పత్తినూలే. సింథెటిక్ వస్త్రాల పోటీకీ మిశ్రమ వస్త్రాల పోటీకీ తట్టుకోలేక సంప్రదాయకబట్టల మిల్లులు మాంద్యానికి గురయ్యాయి. కానీ స్పిన్నింగ్ మిల్లులకు అంతటి సంక్షోభం లేదు. నూలు పరిశ్రమలో మాంద్యమేమీలేదని ఈ క్రింది పట్టిక తెలియజేస్తుంది.

దేశంలో నూలు మిల్లుల ఉత్పత్తి

(కోట్ల కిలో గ్రాములు)

సం॥	1950-51	1960-61	1970-71	1980-81	1985-86
నూలు ఉత్పత్తి	53.3	78.8	92.9	106.7	125.3
సం॥	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91
నూలు ఉత్పత్తి	130.2	132.1	131.0	137.2	151.0
సం॥	1991-92	1992-93			
నూలు ఉత్పత్తి	145.0	140.0			

(ఎకనమిక్ సర్వే, 1993-94)

ప్రస్తుత దశాబ్దం ఆరంభంవరకు స్పిన్నింగ్ మిల్లుల పరిశ్రమలో మాంద్యమేమీ లేదని ఈ పట్టిక స్పష్టంగానే చూపుతుంది. మార్చి 1981 నుండి విపరీతంగా నష్టాలు చూపించిన గుంతకల్ స్పిన్నింగ్ మిల్లును ఏ విధంగా అర్థం చేసుకోవాలి?

మిల్లు పుట్టుక - పతనం

గుంతకల్ పట్టణంలో 1951 సం॥లో ఆంధ్రప్రదేశ్ కో-ఆపరేటివ్ స్పిన్నింగ్ మిల్లుకు స్వయంగా జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ శంకుస్థాపన చేసాడు. 1953లో అప్పటి ఆర్థికమంత్రి టి.టి. క్రిష్ణమాచారి మిల్లును ప్రారంభించాడు. ప్రక్క జిల్లాల్లో ప్రత్తి పండించే రైతులను, జిల్లాలో చేనేత పరిశ్రమపై ఆధారపడిన కార్మికుల కుటుంబాల ప్రయోజనాలను రవాణా సౌకర్యాలను (గుంతకల్ జంక్షన్) దృష్టిలో ఉంచుకొని మొట్ట మొదటిసారిగా రాయలసీమ ప్రాంతంలో సహకార స్పిన్నింగ్

మిల్లును స్థాపించారు. ప్రారంభ దశలో 1100 కదుళ్లతో ఉత్పత్తి ఆరంభమై అంచెలంచెలుగా అభివృద్ధి చెందుతూ 40,400 ల కదుళ్లకుచేరింది. 94 రీలింగ్ ఫ్రేములున్నాయి. దాదాపు రోజుకు 40 బేళ్ళ ప్రత్తిని నూలుగా మార్చే సామర్థ్యం ఈ మిల్లుకు ఉంది. 1991 లో మిల్లును మూసివేసే నాటికి 1300 మంది కార్మికులు (600 మంది బదిలీ కార్మికులతో కలిపి) 54 మంది ఆఫీసు సిబ్బంది పనిచేసేవారు. గతంలో మిల్లు కార్మికుల నివాసానికి క్వార్టర్సు, వారి పిల్లలు చదువుకోవడానికి ఒక హైస్కూలు (ప్రస్తుతం కళాశాలగా ఎదిగింది) యాజమాన్యం ఏర్పాటుచేసింది. ఒక పెద్ద గెస్ట్ హౌస్‌తోపాటు దాదాపు 60 ఎకరాల ఖాళీ స్థలం వుంది. మిల్లు నష్టాలతో నడుస్తుంటే కార్మికులకు ఇలాంటి సౌకర్యాలు కల్పించడానికి ఏ యాజమాన్యమైనా ముందుకు రాదు. కార్మికుల సహకారం వల్లనే ఉత్పత్తి పెరిగింది. యాజమాన్యం లాభాలు గడించింది. మిల్లు సహకార రంగంలో నిర్వహించడంవల్ల స్థానిక వ్యక్తులు మెంబర్లుగా వుండి వారినుండే బోర్డు డైరెక్టర్లను ఎన్నుకొని మిల్లుకు కావల్సిన ముడి సరుకును కొనడం, తయారైన నూలును మార్కెట్‌లో అమ్మడం, మిల్లులోని యంత్రాలను ఎప్పటికప్పుడు రిపేరు చేయించడం, సరైన నిర్ణయాలు తీసుకోవడం జరిగింది. ఎప్పుడైతే సహకార నూలు మిల్లుల నిర్వహణను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన సహకార మిల్లుల సమాఖ్య కిందికి మార్చారో అప్పటినుండి మిల్లుకు నష్టాలు రావడం ప్రారంభమయ్యింది.

మొదట్లో మిల్లుకు మేనేజింగ్ డైరెక్టర్లుగా ఐ.ఎ.ఎస్. అధికారులను ప్రభుత్వం నియమించేది. వీరు మిల్లు రోజువారీ పనుల్లో, సమస్యల్లో తలదూర్చేవారుకాదు. కేవలం విధాన నిర్ణయాలు తీసుకోవడం వరకే పరిమితమయ్యేవారు. మిల్లుకు కావల్సిన ముడి సరుకు ప్రత్తిని కొనుగోలు చేయడం, ఉత్పత్తి అయిన నూలును అమ్మడం, యంత్ర పరికరాలను, స్పేర్ పార్టును కొనడం బోర్డు డైరెక్టర్లు చూసుకొనేవారు. కొన్ని లోటుపాట్లు జరిగినా మిల్లు సవ్యంగా నడిచేది. ఎప్పుడైతే రాష్ట్ర సహకార స్పిన్నింగ్ మిల్లుల ఫెడరేషన్ కాంట్రాక్టు పద్ధతిలో (ఒక సంవత్సరం లేదా రెండు సంవత్సరాలు, సాంకేతిక నిపుణులను (టెక్నో క్రాట్స్) మేనేజింగ్ డైరెక్టర్లుగా నియమించటం ప్రారంభించిందో అప్పటినుండి లక్షల రూపాయల కుంభకోణాలు మొదలయ్యాయి. మేనేజింగ్ డైరెక్టర్లుగా రావడానికి రాజకీయ పలుకుబడిని ఉపయోగించేవారు. ఎందుకంటే ప్రత్తిని కొనుగోలు చేయడం, యంత్ర పరికరాలను, స్పేర్ పార్టును కొనడం, నూలును అమ్మడం మొదలైన లావాదేవీలను మేనేజింగ్ డైరెక్టర్లు చేయడానికి అధికారం యివ్వబడింది. దాంతో తమ స్వార్థ ప్రయోజనాలకోసం ఎన్నో రకాల అక్రమ పద్ధతులకు పాల్పడ్డారు.

గతంలో బోర్డు డైరెక్టర్లు, సహకార సంఘం సభ్యులు మిల్లు అవసరాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని మంచి క్వాలిటీ ప్రత్తిని స్థానికంగా లేదా దగ్గర ప్రాంతాలనుండి కొనడం జరిగింది. కానీ మేనేజింగ్ డైరెక్టర్లు ప్రత్తి దగ్గరలో దొరుకుతున్నపటికీ గుజరాత్ , మహారాష్ట్ర మొదలైన దూర ప్రాంతాలనుండి నాసిరకం ప్రత్తిని కొనడం, తక్కువధర చెల్లించి ఎక్కువ ధరకు కొన్నట్లు లెక్కలు చూపడం వల్ల లక్షల రూపాయలను స్వాహాచేసారు. కాటన్ కార్పోరేషన్ అధికారులు, ఫెడరేషన్ అధికారులు, మేనేజింగ్ డైరెక్టర్లు మిల్లులోని సిబ్బంది, కుమ్మక్కై, మిల్లును నష్టాల ఊబిలోకి నెట్టారు.

1989లో గుజరాత్, మహారాష్ట్రలలోని దూర ప్రాంతాలనుండి పరుపులకు, కందెన వాడటానికి ఉపయోగించే నాసిరకానికి చెందిన ప్రత్తిని కొన్నారు. 40 బేళ్ళ ప్రత్తిలో 4 1/2 బేళ్ళు దుమ్ముగాను, 1 1/2 బేళ్ళు వేస్టు దారంగాను, మరొక 2 బేళ్ళు మిషన్లలో వేస్టుగాను, మొత్తం 8 బేళ్ళు పనికిరాకుండా పోయింది. అంతేకాక ఈ దూదివల్ల తయారయ్యే నూలు పోగులు ఎక్కువగా తెగిపోవడంవల్ల మిషన్లను ఆపడం, ఒక్కొక్కసారి నిలచిపోవడం, తద్వారా కార్మికులపై పనిభారం పెరగడం జరిగింది. ఇటువంటి పత్తిని వినియోగించడం వలన ఉత్పత్తి నిర్ణయించిన దానికంటే తక్కువగా వస్తుంది. ఇదే నాసిరకం దూది నంద్యాల, ఆదోని ప్రాంతాల్లో లభ్యమవుతుంది. ఇలాంటి ప్రత్తి ఒక కండి రూ॥ 4000 కు దగ్గర్లో లభిస్తుండగా, మేనేజ్‌మెంటు, రూ॥ 7300 కు కొన్నది. రవాణా ఖర్చులతో కలిపి ఒక కండికి రూ॥ 7550 చెల్లించారు. (ఒక కండి రెండు బేళ్ళ ప్రత్తి లేదా 365 కేజీలకు సమానం) 1989 సం॥లో ఈ విధంగా 500 బేళ్ళను కొని రూ॥ 56,32,000 చెల్లించారు. ఈ మొత్తంలో సగానికిపైగా కమీషన్ల రూపంలో భోంచేసారు. ఇందులో యాజమాన్యంలో ఎవరి స్థాయిని బట్టివారు వాటా తీసుకున్నారు.

మిల్లులోని క్లర్కులు, సిబ్బంది, అధికారుల సలహాతోనే రవాణాలోని ప్రత్తిని, నూలును గల్లంతుచేసిన సందర్భాలున్నాయి. ఈ విధంగా మిల్లు నిధులను స్వాహాచేసారు. కార్మికులు ఈ అక్రమాలను మేనేజిమెంట్ దృష్టికి తీసుకురాగా నామమాత్రంగా చార్జిషీటు యిచ్చి ఎంక్వయిరీ జరపటం, ఆ తర్వాత మళ్లీ ఉద్యోగంలోకి తీసుకోనటం మామూలైపోయింది. దాదాపు 54 క్రిమినల్ కేసులు మేనేజిమెంట్‌పైన కోర్టులో ఉన్నాయి. మిల్లులోని జూనియర్ క్లర్క్ జాఫర్ హుసేన్ కేసు వివరాలు పరిశీలిస్తే దూది కొనుగోలు, నూలు అమ్మకంలో జరిగిన కుంభకోణాల రహస్యం తెలుస్తుంది.

జాఫర్ హుసేన్ 1972లో అప్రెంటిస్‌గా మిల్లులో చేరాడు. 1984లో జూనియర్ క్లర్కుగా ప్రమోటు అయ్యాడు. ఆ తర్వాత అతనిపై 8 ఆరోపణలతో మేనేజిమెంటు చార్జిషీటు యిచ్చి డిసెంబరు 84లో సస్పెండుచేసింది. ఎంక్వయిరీ జరిపి 1989 సెప్టెంబరులో మళ్లీ ఉద్యోగంలోకి తీసుకున్నారు. అయితే ఈ ఎంక్వైరీ అంతా బూటకమే. ఆడిటర్లు, అధికార్ల మధ్య కమీషన్ల పంపకాలు, సర్దుబాటు జరిగాక జాఫర్ హుసేనుకు ఉద్యోగం యిచ్చారు. కానీ మిల్లు నిధులను తినడానికి అలవాటుపడిన వారికి కోర్టు కేసులను డబ్బులతో మాఫీ చేసుకోవచ్చనే ధీమావుంది. అంతకంటే ముఖ్యంగా యాజమాన్యం సహకారంవుంది. అందుకే జాఫర్ హుసేన్‌పై మళ్లీ 1990 ఫిబ్రవరిలో రెండు ఆరోపణలు చేసారు. అంతేకాక 1990 ఏప్రిల్‌లో 40 నెంబరు దారం 19 బేళ్ళను మిస్ అప్రాప్రియేట్‌చేసాడని అభియోగం మోపారు. ఈ నూలు విలువ 1,50,807 రూ॥ లు. 3-5-90న జాఫర్ హుసేన్‌ను సస్పెండుచేసారు. ఎంక్వైరీ జరిపి డిస్మిస్ చేసారు. ఈ ఎంక్వైరీ చట్టబద్ధంకాదని హైకోర్టులో జాఫర్ హుసేన్ రిట్ పిటీషన్ వేశాడు. మూడు నెలల్లో మళ్లీ ఎంక్వైరీ జరపమని హైకోర్టు మేనేజిమెంటును ఆదేశించింది. 14-8-90న ఎంక్వైరీ జరిపి డిస్మిస్ చేసారు. అయితే మేనేజిమెంటు చర్య అన్యాయమంటూ అతను మళ్లీ కోర్టుకెక్కి తన వాదనను సమర్థించుకోవడానికి తగిన సమాచారం ఆఫీసు రికార్డుల్లో వుందని, వాటిని యివ్వవల్సిందిగా కోర్టును కోరాడు. కోర్టు అలాగే ఆదేశించింది. ఆ రికార్డుల్లోని సమాచారాన్ని, ముఖ్యంగా 8-8-86లో జరిగిన ఆడిట్ రిపోర్టును, గమనిస్తే అసలు విషయాలు తెలుస్తాయి. (1) మిల్లు

నష్టాలకు కారణం మేనేజింగ్ డైరెక్టరు యొక్క బాధ్యతా రాహిత్యం. (2) 120 బేళ్ళ నూలును నష్టాలకు అమ్మారు. (3) డీలర్లనుండి, ట్రేడింగ్ కంపెనీలనుండి పెద్ద మొత్తాలలో కమీషన్లు తీసుకున్నారు. (4) స్పిన్నింగ్ మిల్లు ఫెడరేషన్‌కు యాజమాన్యం తప్పుడు సమాచారాన్ని ఇచ్చింది. (5) చీరాలలోని డీలర్సుతో మేనేజిమెంటు లాలూచీ పడింది. (6) మేనేజింగ్ డైరెక్టర్లు, ఇతర ఆఫీసర్లు టి.ఎ., డి.ఎ., రూపంలో వేల రూపాయలను అక్రమంగా తీసుకున్నారు. పై అక్రమాలన్నింటిని ఆడిట్ రిపోర్టులో స్పష్టంగా రాశారు. జాఫర్ హుసేన్ ఎంక్వైరీ పూర్తి అయ్యేసరికి ముగ్గురు మేనేజింగ్ డైరెక్టర్లు మారిపోయారు.

ఒకటి లేదా రెండు సంవత్సరాలు మాత్రమే మేనేజింగ్ డైరెక్టర్లుగా పదవిలో వుండటంవల్ల వీలైనంతవరకు మిల్లు నిధులను స్వాహా చేయడం, మిల్లుపట్ల శ్రద్ధచూపకపోవడం, అక్రమాలు బయటపడతాయని తెలుసుకొని రిజైను చేయడం, లేదా డిస్మిస్ అయి వెళ్ళిపోవడం వల్ల మిల్లు నష్టాలనుండ బయటపడలేక పోయింది. 1981-91 మధ్యన దాదాపు 11 మంది మేనేజింగ్ డైరెక్టర్లు వచ్చిపోయారు. మేనేజింగ్ డైరెక్టరుగా వచ్చిన కక్కర్ 1-9-86లో నియమించబడగా 30-6-86 నుండే టి.ఎ. బిల్లులు తీసుకున్నాడు. వెంకటేశ్వర్లు కంటింజెన్సీ బిల్లు కింద రూ॥ 15,153 తీసుకున్నాడు. మేనేజిమెంట్‌పైన వేసిన క్రిమినల్ కేసులపై యింతవరకు విచారణ జరగలేదు. శిక్ష పడుతుండని ఎవ్వరికీ నమ్మకం లేదు.

ఈ విధంగా మిల్లు యాజమాన్యం, బోర్డు డైరక్టర్లనుండి ఫెడరేషన్ ఆధ్వర్యంలోకి వెళ్లడంతో నష్టాలను పూరించే మార్గం అన్వేషించడానికి బదులు స్వార్థ ప్రయోజనాల కోసం మరిన్ని నష్టాలకు గురిచేశారు. ఖాయిలా పడిందనే సాకుతో మరింత నాశనం చేసారు. అధికారులను చూసి ఎవరికి అవకాశం వుంటేవారు మిల్లు నిధులను స్వాహాచేసారు. యంత్ర పరికరాలను ఎత్తుకపోయిన సందర్భాలుకూడా ఉన్నాయి. 1981 నుండి లక్షల రూపాయలు నష్టాలు పెరుగుతున్నాయేతప్ప ఏ మాత్రం తగ్గటంలేదు. రికార్డుల్లో చూపిన ప్రకారం నష్టాలు ఈ విధంగా ఉన్నాయి.

సంవత్సరం	నష్టాలు (రూపాయలు)
1981-82	1,91,54,577
82-83	2,51,02,819
83-84	3,32,09,407
84-85	4,70,01,156
85-86	5,65,84,233
86-87	6,60,71,097
87-88	7,20,84,316
88-89	7,28,94,316
89-90	7,33,87,597
90-91	7,85,23,785

అంతేకాక నాసిరకం ప్రత్తిని ముడి సరుకుగా వాడటంవల్ల యంత్రాలు పాడయిపోయాయి. వాటిని సకాలంలో రిపేరీ చేయించలేదు. యంత్రాల ఆధునీకరణ కోసం ప్రభుత్వం ఒక కోటి రూపాయలను యిచ్చింది. మిల్లు లెక్కల్లో యంత్రాల రిపేరీకి 35 లక్షలు ఖర్చుచేసినట్లు చూపారు. కాని మేనేజిమెంటు కమీషను కోసం వివిధ రకాల కంపెనీల నుండి ఒక దానితో ఒకటి పొత్తులేని మిషన్లను, పరికరాలను కొనడంవల్ల సరిగా పనిచేయక ఉత్పత్తి తగ్గిపోయింది. దీనికి బాధ్యత కార్మికులపై వేసి యాజమాన్యం అక్రమాలను కప్పిపుచ్చటం జరిగింది. కార్మికులే చేతనైన విధంగా రిపేర్లు చేసుకున్నారు. వదులైపోయిన మిషన్లకు చెక్కముక్కలు, అట్టముక్కలు పెట్టి నడిపారు. చివరికి యంత్రాలకు అవసరమైన గ్రీజునుకూడా సప్లై చేయడంమానివేశారు. కార్మికులపై పని భారం పెరిగి యంత్రాలను సరైన కండీషన్‌లో పెట్టాలని మేనేజిమెంటుపై ఒత్తిడి తెచ్చారు. అంతేకాక తమ కళ్ళముందే రోగిలా తయారైన మిల్లును మేనేజిమెంటు పట్టించుకోకపోవడంతో కార్మికులు ఆఫీసర్లను ప్రశ్నించడం, నిలదీయడం మొదలుపెట్టారు. కార్మికులు ఆందోళనకు దిగకముందే వారిపై యాజమాన్యం కక్ష సాధింపు చర్యలు, అణిచివేత మొదలుపెట్టింది.

లే ఆఫ్, లాకౌట్‌లతో కార్మికులపై అణిచివేత

మిల్లు లాభాలతో నడుస్తున్నప్పుడు 30 శాతం బోనస్ తీసుకున్నామని, నష్టాలు వచ్చిన తర్వాత కనీసం పండగ అడ్వాన్సు యివ్వటం మానేశారని కార్మికులు చెబుతున్నారు. 1985 నుండి కారికులకు లేఆఫ యివ్వటం ప్రారంభమైంది. ప్రత్తిని కొనడానికి నిధులు లేవనే సాకుతో మిల్లులో పనిని తగ్గించారు. లే ఆఫ్‌లు ప్రకటించారు. 1300 మంది కార్మికుల్లో దాదాపు 600 మంది బదిలీ కార్మికులున్నారు. లేఆఫ్ వల్ల నష్టపోయేది వీరే. లే ఆఫ్ వల్ల జీతాలు తగ్గిపోతాయి. దాంతో కుటుంబ పోషణ భారమై కార్మికులు అనేక మానసిక, ఆర్థిక ఒత్తిడులకు గురైనారు. మిల్లు నష్టాలతో నడుస్తున్నప్పుడు పండుగ అడ్వాన్సులు చెల్లించడం వీలు కాదని యాజమాన్యం చెప్పింది. కార్మికుల జీతాలనుండి ప్రావిడెంట్ ఫండ్, ఇ.ఎస్.ఐ. కింద తీసుకున్న డబ్బులను మేనేజిమెంట్ ప్రభుత్వానికి చెల్లించలేదు. అందువల్ల పి.ఎఫ్ ఋణాలు తీసుకోవడానికి కార్మికులకు అవకాశం లేకుండాపోయింది. లక్షల రూపాయలను ఈ విధంగా మేనేజిమెంట్ దుర్వ్యయం చేసింది.

యాజమాన్యానికి, కార్మికులకు మధ్య జరిగిన ఒప్పందాలు పరిశీలిస్తే కార్మక సంఘాలు ఖాయిలా పరిశ్రమల్లో లేదా నష్టాలలో నడుస్తున్న పరిశ్రమల్లో ఎంత బలహీనంగా తయారవుతాయో తెలుసుకోవచ్చు. మిల్లు కార్మిక సంఘాలకూ యాజమాన్యానికీ మధ్య 4-6-86న జరిగిన ఒప్పందంలో, "వర్క్‌లోడ్ గురించి కుదుర్చుకున్న ఒప్పందం నేటినుండి తు.చ. తప్పకుండా అన్ని శాఖలలోను అమలు చేయుటకు వివిధ కార్మిక సంఘ ప్రతినిధులము హృదయపూర్వకంగా మేనేజిమెంటుకు హామీ యిచ్చుచున్నాము"' అని కార్మికులు ఒప్పుకున్నారు. అంతేకాక " పైన కుదుర్చుకున్న వర్క్‌లోడ్ ఒప్పందం అమలు చేయటంవల్ల నిరుద్యోగులైన కార్మికులకు లే ఆఫ్ కాంపెన్‌జేషన్ ను (నష్టపరిహారాన్ని) చెల్లించుటకు మిల్లు ఆర్థిక పరిస్థితి బాగుగా లేనందున మా వంతు సహాయంగా 12 నెలల పర్యంతం నెల ఒక్కంటికి 35 రూపాయలు చొప్పున ప్రతి

కార్మికుడు మరియు ఆఫీసు సిబ్బంది మే నెల 1986 నుండి మా వేతనములు, జీతములనుండి మిల్లుకు వడ్డీ యివ్వనక్కరలేని డిపాజిట్‌గా జమకట్టుటకు హృదయపూర్వకంగా అంగీకరించుచున్నాము. సదరు మొత్తమును తదుపరి సంవత్సరం (మే 1987 నుండి ఏప్రిల్ 1988) 3 కంతులలో వాపసు తీసుకొనుటకు అంగీకరించుచున్నాము." కార్మికులే తమ కష్టాలను పక్కకు పెట్టి మిల్లును నష్టాలనుండి ఆదుకోవడానికి చేసిన ప్రయత్నం ఇలా వుంటే మేనేజిమెంట్ వారిపై కక్ష సాధింపు చర్యలను అధికం చేసింది.

20-9-1987న మిల్లు కార్మికులు పండుగ అడ్వాన్సు యివ్వమని డిమాండు చేసారు. మిల్లు నష్టాలతో నడుస్తున్నందున పండుగ అడ్వాన్సు ఇవ్వటం వీలుకాదని మేనేజిమెంటు మొండికేసింది. మిల్లు లే ఆఫ్‌లో ఉండటం వల్ల కార్మికుల్ల వేతనాలు తగ్గిపోవటంతో పండుగనైనా ఆవందంగా జరుపుకుందామనే కోరికను యాజమాన్యం తిరస్కరించడంతో కార్మికులు ఉద్రేకపడ్డారు.

23-9-87న మేనేజింగ్ డైరెక్టరుగావున్న కక్కర్ ఆఫీసు గదిముందు పండుగ అడ్వాన్సు యివ్వాలని ధర్నాచేసారు. అయినా ఎం.డి. ఒప్పుకోలేదు. కొంతమంది కార్మికులు ఆఫీసులోకి దూరి దురుసుగా ప్రవర్తించి ఫర్నిచరును ద్వంసంచేసారు. కక్కర్‌పైకూడా దౌర్జన్యం చేసారని కార్మికులు చెబుతున్నారు. ఆ తర్వాత పండగ అడ్వాన్సు చెల్లించడానిక ఒప్పుకోవడం జరిగింది. అయితే అదే రోజున మిల్లును లాకౌట్ ప్రకటించాడు. లే ఆఫ్‌తో సగం జీతం వస్తున్న కార్మికులు లాకౌట్ ప్రకటించడంతో పనిలేకుండా బలవంతపు నిరుద్యోగంలోకి నెట్టబడ్డారు. లాకౌటును ఎత్తివేయాలని మిల్లులోని అన్ని కార్మిక సంఘాలు ఆందోళన చేసాయి. కాని మేనేజిమెంట్ ఒప్పుకోలేదు. చివరికి మధ్యవర్తుల ద్వారా కొన్ని షరతులతో 6 నెలల తరువాత (10-3-88) లాకౌటును ఎత్తివేశారు. ఈ మధ్య కాలంలో కార్మికులు ఆర్థిక ఇబ్బందులకు గురై అప్పులపాలైనారు. లాకౌట్ ఎత్తివేసిన సందర్భంగా కార్మిక సంఘాల ప్రతినిధులకూ యాజమాన్యానికీ మధ్య ఒక ఒప్పందం కుదిరింది. అందులో కార్మికుల పనిభారం పెంచడానికి ఒప్పుకున్నారు. భవిష్యత్తులో పండుగ అడ్వాన్సు యివ్వనవసరం లేదని ఒప్పుకున్నారు. సిక్ అలవెన్సు, స్టోరు అలవెన్సు నిలుపుదల చేయడానికి అంగీకరించారు. రీలింగ్ కార్పెంటర్ను తొలిగించి రిపేరీపనిని కాంట్రాక్టుకు యివ్వడానికి అనుమతించారు. నోవర్క్ నో పే పద్ధతిని అంగీకరించారు. కార్మికులు తామే తప్పుచేసామనీ, భవిష్యత్తులో సమ్మెలు ఆందోళనలు చేయమని ఒప్పుకొని పశ్చాత్తాప పత్రాలు యిచ్చారు. ముగ్గురు కార్మికులను సస్పెండుచేయటానికి ఒప్పుకున్నారు.

ఈ విధంగా లేఆఫ్, లాకౌట్‌ల ద్వారా కార్మికులు హక్కులను, రాయితీలను, సౌకర్యాలను పొందకుండా, వాటికోసం ఆందోళన చేయకుండా ఆర్థికంగా కార్మికులను దెబ్బకొట్టారు. అప్పులపాలు చేసారు. యాజమాన్యం యొక్క అక్రమాలను చూసీ చూడనట్టు వుండే విధంగా కార్మికులను అదుపుచేసారు.

చట్టం, కోర్టుల అన్యాయం

పెట్టుబడిదారుల క్రూరమైన దోపిడీకి వ్యతిరేకంగా శ్రామికులు పోరాడి సాధించుకున్నవే కార్మిక చట్టాలు. కార్మిక సంక్షేమ చట్టాలు యాజమాన్యం, ప్రభుత్వం కార్మికులపట్ల ప్రేమతో

చేసినవి కాదు. కార్మిక చట్టాలను లోతుగా పరిశీలిస్తే చాలావరకు యాజమాన్యంకు అనుకూలంగా వున్నాయి. ఉదాహరణకి పారిశ్రామిక వివాదాల చట్టంలో కార్మికులకు ఇచ్చిన ఆయుధంసమ్మె ఒక్కటే. సమ్మె హక్కుపైకూడా చాలాపరిమితులను పెట్టారు. యాజమాన్యానికి కార్మికులను ఆర్థికంగా దెబ్బ తీయడానికి లాకౌట్, లే ఆఫ్, రిట్రెంచ్‌మెంట్, పరిశ్రమను మూసివేయటం మొదలైన ఎన్నో ఆయుధాలను చట్టం కల్పించింది. అంతేకాక క్రమ శిక్షణా రాహిత్యం పేరుతో, శిక్షలు, జరిమానాలు విధించడానికి యాజమాన్యం అధికారం కల్గివుంటుంది. సమ్మెను కార్మికుల ప్రాధమిక హక్కుగా కూడా చట్టం గుర్తించలేదు. ఇక ఖాయిలా పరిశ్రమలను, నష్టాలతో నడుస్తున్న పరిశ్రమలను ప్రభుత్వం ఆదుకోవాలని చేసిన చట్టాలు యాజమాన్యానికే ఎక్కువ ఉపయోగపడుతున్నాయి.

గుంతకల్ స్పిన్నింగ్ మిల్లుకు 1981 నుండి నష్టాలు ఎక్కువ రావటం మొదలయ్యింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ రిలీఫ్ అండర్‌టేకింగ్ (స్పెషల్ ప్రొవిజన్సు) చట్టం 1971 కింద ప్రభుత్వం గుంతకల్ స్పిన్నింగ్ మిల్లుకు రిలీఫ్ అండర్ టేకింగ్‌గా ప్రకటించింది. ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యంలోని పరిశ్రమలు నష్టాలతో నడుస్తుంటే వాటిని రిలీఫ్ అండర్‌టేకింగ్స్‌గా ప్రకటించి, ఆర్థిక సహాయం చేయటం, అంతేకాక కార్మికులు నిరుద్యోగులు కాకుండా ఏదో ఒక విధంగా వాటిని నడిపించడానికి చర్యలు తీసుకోవడం చట్టం యొక్క ప్రధాన ఉద్దేశ్యం. 1983 నుండి ఇప్పటివరకు ప్రతి సంవత్సరం గవర్నరు పై చట్టం ఆధారంగా నోటిఫికేషను జారీ చేస్తూనే ఉన్నాడు. కార్మికులకు ఉద్యోగావకాశాలను కల్పించడం కోసమే నోటిఫికేషన్ జారీచేయటం జరుగుతున్నదని ప్రభుత్వం చెబుతున్నప్పటికీ వాస్తవానికి కార్మికులు చాలా హక్కులు కోల్పోతున్నారు. ఈ నోటిఫికేషన్ అమల్లో వున్నంతకాలము ఆ పరిశ్రమకు పారిశ్రామిక వివాదాలచట్టం (1947) ఆంధ్రప్రదేశ్ కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీ చట్టం(1964) తదితర చట్టాలు వర్తించవు. అంటే ఈ చట్టాలద్వారా కార్మికులకు వున్నహక్కులను, సౌకర్యాలను అడగటానికి, వాటికోసం ఆందోళన చేయటానికి అవకాశం వుండదు. యాజమాన్యానికి, కార్మికులకు మధ్య తలెత్తిన ఏ పారిశ్రామిక వివాదమైనా పరిష్కరించబడదు. నోటిఫికేషను అమల్లోవున్నంతకాలం వాయిదా వేయబడతాయి.

గుంతకల్ స్పిన్నింగ్‌మిల్లు యాజమాన్యంపై దాదాపు 54 క్రిమినల్ కేసులు ఉన్నాయి. అంతేకాక జీతాల చెల్లింపుకు, ప్రావిడెంట్‌ఫండ్ బకాయిలకు సంబంధించిన కేసులు లేబరు కోర్టులో పెండింగ్‌లో వున్నాయి. 1984 నుండి 1989 వరకు కార్మికులకు రావల్సిన పిఎఫ్ 65 లక్షల రూపాయలు. దీనికి సంబంధించి కార్మికులు కోర్టుకు వెళ్ళగా మిల్లు రిలీఫ్ పరిశ్రమగా ప్రకటించినందున పిఎఫ్ చెల్లించబడదని అన్నారు. అంతేకాక యాజమాన్యం కార్మికులకు యివ్వాల్సిన మొత్తాలకు, చెల్లింపులకు చట్టంద్వారా మినహాయింపులు యిచ్చారు. ఈ విధంగా, కార్మికులు తమ భవిష్యత్తుకోసం జీతాలనుండి కోత విధించుకొని ప్రభుత్వానికి జమచేయమని ఒక చట్టం చెబితే, మరో చట్టం అలా చెల్లించనవసరంలేదని ప్రత్యేక పరిస్థితులవల్ల యాజమాన్యానికి మినహాయింపులు యిస్తుంది.

ఆరు నెలలు మిల్లును లాకౌటు ప్రకటించినప్పుడు ఆఫీసు సిబ్బందికి కూడా జీతాలు చెల్లించలేదు. వాస్తవానికి సిబ్బంది రోజూ ఆఫీసుకు వచ్చి పనిచేసారు. కాని యాజమాన్యం మాత్రం నోవర్క్, నోపే సూత్రం కింద సిబ్బందికి జీతాలు చెల్లించలేదు. చివరికి ఆఫీసు సిబ్బంది

54 మంది తమకు రూ 3, 74,050 జీతం డబ్బులు బకాయి ఉందనీ యాజమాన్యం తక్షణమే చెల్లించాల్సిందిగా ఆదేశించాలనీ హైకోర్టులో రిట్ పిటీషన్ వేసుకున్నారు. ఆ కేసు హైకోర్టు లేబరు కోర్టుకు పంపింది. లేబరు కోర్టులో యాజమాన్యం తరపున అడ్వకేటు 1971 చట్టం ఆధారంగా ఒకే ఒక వాక్యంతో సిబ్బంది, కార్మికుల నోరు మూయించాడు. "ప్రస్తుతం మిల్లును ప్రభుత్వం రిలీఫ్ అండర్‌టేకింగ్‌గా ప్రకటించినందున, న్యాయాన్ని కాపాడటంకోసం, కేసు విచారణను, అందులోని వివాదాలను వాయిదా వేయాలనికోర్టుకు సవినయంగా విన్నవించుకొంటున్నాను'.' అంతే, చట్టం ప్రకారం లాయరుగారి విన్నపాన్ని కోర్టు వెంటనే ఆమోదిస్తుంది. ఈ పరిస్థితి గుంతకల్ మిల్లుకే కాదు దేశంలోని ఖాయిలా పరిశ్రమల్లోని కార్మికులందరూ అనుభవిస్తున్నారు. ఈ మధ్యనే ఖాయిలా పరిశ్రమల (ప్రత్యేక అంశాలు) చట్టం 1985 ప్రభుత్వం అమల్లోకి తెచ్చింది. దీన్ని 1992లో సవరణ చేసి ఈ చట్టంకింద పబ్లిక్ రంగం కంపెనీలనుకూడా చేర్చారు. గతంలో ప్రవేటు కంపెనీలకు మాత్రమే వర్తించేది. ఈ చట్టం ఫలితంగా కార్మికులు ఎటువంటి సమస్యలనైనా వాయిదా వేసుకోవాలి. అంటే నోరుమూసుకోవాలి. సమ్మె హక్కు రద్దుచేయడం, ఇతర చట్టబద్ధమైన హక్కులను తీసివేయడంవల్ల యాజమాన్యం తమ యిష్టంవచ్చిన ప్రకారం ప్రవర్తించడానికి అవకాశం కలుగుతుంది. ఈ విధంగా చట్టం, కోర్టులు కార్మికులపట్ల ప్రతికూలంగాను, యాజమాన్యంపట్ల అనుకూలంగాను ప్రభావం చూపుతాయి.

యాజమాన్యం దోపిడికి గురైన శ్రీలంక తమిళ శరణార్థులు

శ్రీలంక శరణార్థులకు ఉపాధి కల్పించే ఉద్దేశ్యంతో కేంద్రప్రభుత్వం దాదాపు 50 లక్షల రూపాయలను గుంతకల్లు స్పిన్నింగ్ మిల్లులో పెట్టుబడి పెట్టింది. 200 మంది తమిళులకు ఈ మిల్లులో ఉద్యోగం కల్పించబడింది. వారికి ఇళ్ళను కట్టించడానికి ప్రభుత్వం కుటుంబానికి 22000 రూ॥ మంజూరుచేసింది. మిల్లును మూసివేసి నప్పటినుండి వీరి పరిస్థితి చాలా అధ్వాన్నంగా తయారయింది. స్థానికంగా వేరే పనులు కూడా దొరకక అర్థాకలితో జీవిస్తున్నారు. పొలం పనులు, కూలీ పనులు, బేల్దారి పనులకు వెళ్లినా స్థానికులు కాకపోవడంవల్ల తక్కువ కూలీ డబ్బులు యిస్తున్నారు. వీరి కోసం ఇళ్ళను కట్టించినా మిల్లుకు, ఊరికి దూరంగా వుండటంవల్ల ఎవరూ అక్కడ నివసించటంలేదు. మిల్లుకు వెనుక కొన్ని ఇళ్ళు, గుడిసెలు వేసుకొని జీవిస్తున్నారు.

తమ కోసం లక్షల రూపాయలను కేంద్ర ప్రభుత్వం పెట్టుబడి యివ్వగా మేనేజిమెంట్ అక్రమాలవల్ల మిల్లు మూతపడి మాకు అన్యాయం జరిగిందని తమిళులు కంటనీరు పెడుతున్నారు. కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధికారులకు తమ కష్టాలను విన్నవించుకున్నా ఫలితంలేదు. తమిళనాడు రాష్ట్రంలోని స్పిన్నింగ్ మిల్లులకు తమను పంపమని రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికీ మంత్రులకూ అర్జీలు పెట్టుకున్నారు. అయితే తమిళనాడు రాష్ట్రం చీరాల సహకార మిల్లులోని 37 మందిని, గోదావరి రబ్బరు పరిశ్రమనుండి 30 మందిని తీసుకోవడానికి అంగీకరించింది. గుంతకల్ స్పిన్నింగ్ మిల్లులో పనిచేసేవారి గురించి మనరాష్ట్రం యింతవరకు పట్టించుకోలేదు. జాతి, మతం, కులం బేధం లేకుండా ప్రభుత్వ విధానాలకు యజమానుల దోపిడీకి కార్మికులందరూ బలైపోతారని చెప్పడానికి శ్రీలంక తమిళ శరణార్థుల సమస్య చక్కటి ఉదాహరణ. మిల్లులోని కార్మిక సంఘాలతో కలిసి వీరు ఆందోళన చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వం 10 కోట్ల రూపాయలు సహాయం చేస్తే

మిల్లును తెరిచి నష్టాలు రాకుండా నడపవచ్చని తమిళులు చెప్తున్నారు. ఒకవేళ తమిళనాడు రాష్ట్రంలో వీరికి పునరావాసం కల్పించితే వెళ్ళిపోవడానికి సిద్ధంగా వున్నారు. అందుకోసం మంత్రులు, అధికారుల చుట్టూ తిరిగి విసిగిపోయి వున్నారు. ఇతర కార్మికులతో పోలిస్తే తమిళ కార్మికుల పరిస్థితి చాలా దయనీయంగా వుంది. వీరి పిల్లలు పట్టణంలోని టీ హోటళ్లలో, దుకాణాలలో పనిచేస్తున్నారు. స్త్రీలు కూలీ పనులకు వెళ్తున్నారు. పురుషులు పని దొరకక దీనవదనంతో మిల్లును ఎప్పుడు తెరుస్తారోనని ఎదురుచూస్తున్నారు.

ఆకలి బాధతో ఆందోళనకు దిగిన కార్మికులు

మిల్లు నష్టాలతో నడవడానికి యాజమాన్యం యొక్క అక్రమాలు కారణమని కార్మికులు చాలాసార్లు ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకువెళ్ళారు. 1984 డిసెంబరులో, 1989 సెప్టెంబరులో ఎన్టీరామారావు గుంతకల్ పట్టణానికి వచ్చినప్పుడు మిల్లుకు ఆర్థిక సహాయం చేయాలని, మేనేజిమెంటుపై చర్యలు తీసుకోవాలని వినతి పత్రాలు సమర్పించి మిల్లు పరిస్థితిని వివరించారు. ఎన్టీఆర్ 1992లో హైదరా బాద్‌లో మిల్లు కార్మికుల నిరాహారదీక్ష శిబిరానికివచ్చి కాంగ్రెస్ పార్టీని తిట్టిపోయాడు. అలాగే 1991 ఫిబ్రవరిలో జనార్థనరెడ్డి గుంతకల్‌కు రాగా కార్మికులు మిల్లును వెంటనే తెరవాలని కోరారు. 15 రోజుల్లో మిల్లును తెరిపిస్తానని వాగ్దానం చేసివెళ్లాడు. ఆ తర్వాత మిల్లును ప్రైవటు వ్యక్తులకు అమ్మటానికి కాబినెట్ సబ్ కమిటి నిర్ణయించదని జిల్లా మంత్రి దవాకర్‌రెడ్డి ప్రకటించాడు. ప్రభుత్వంతో సంప్రదించి మిల్లును తెరిపించడానికి ప్రయత్నిస్తానని స్పిన్నింగ్‌మిల్లుల ఫెడరేషన్ చైర్మన్ షీలాబేడీ ఇప్పటికి చాలాసార్లు చెప్పింది. ఇప్పుడు తాజాగా 10 కోట్ల రుణం ఇచ్చి మిల్లును తెరిపిస్తామని కేంద్రప్రభుత్వం ప్రకటించింది. అందులో 3 కోట్లు రాష్ట్రప్రభుత్వం పెట్టుకోవాలి.

వీధిన పడిన కార్మికుల జీవితం బిక్షగాళ్ళగా మారిపోయింది. మిల్లు దగ్గరగా వున్న క్వార్టర్సులో సగం ఇళ్ళకు తాళాలువేసి కార్మికుల కుటుంబాలు యితర ప్రాంతాలకు వలసవెళ్లారు. చాలామందికార్మికుల పిల్లలు చదవు మానివేశారు. కూతుళ్ళ పెళ్ళిళ్లు నిశ్చయం చేసుకున్నా డబ్బులేక వాయిదాపడ్డాయి. మిల్లు బాగా నడుస్తున్నప్పుడు చాలా కోలాహలంగా వుండే ఈ ప్రాంతంలో నేడు స్మశాన వాతావరణం అలముకొని వుంది. ఈ పరిస్థితుల్లో కార్మికులను ఆందోళనా కార్యక్రమంలో తీసుకురావడానికి కార్మిక సంఘాలు యిబ్బందిపడుతున్నాయి. మానవతా హృదయంతో ఎవరో ఒకరు బియ్యం, ధాన్యం కార్మికులకు పంచినప్పటికీ అది తాత్కాలికమే. మిల్లు పునః ప్రారంభిస్తే తప్ప వారి బ్రతుకులు బాగుపడవు. ఇప్పటికి ఆర్థిక మానసిక ఒత్తిడిలకు గురై ఆకలితో 14 మంది కార్మికులు చనిపోయారు. కార్మిక సంఘాలు నిరాహార దీక్షలు, బంద్‌లు చేసాయి. హైద్రాబాదు అసెంబ్లీ ముందు దర్నాలు చేసారు. కానీ ప్రభుత్వం స్పందించలేదు.

కలెక్టరు ఆఫీసు ముట్టడి - పోలీసు కాల్పులు

అగస్టు 17, 1992న కలెక్టరు ఆఫీసు ముట్టడి కార్యక్రమానికి మిల్లులోని కార్మిక సంఘాలు, రాజకీయ పార్టీల మద్దతుతో పిలుపునిచ్చాయి. ఆరోజు ఉదయం 10 గంటలకు కార్మికులు, రాజకీయ పార్టీల కార్యకర్తలు కలెక్టరు ఆఫీసుకు చేరుకున్నారు. కలెక్టరు ఆఫీసులోకి

అధికారులను సిబ్బందిని పోకుండా కార్మికులు అడ్డుకున్నారు. జాయింట్ కలెక్టరును కూడా లోనికి వెళ్ళనివ్వలేదు. కలెక్టరు మాత్రం ఆఫీసులోపలే వున్నాడు. ఆఫీసులోపలికి వెళ్ళనివ్వకుండా కార్మికులు అడ్డుపడటంతో కొంత వాగ్వివాదం జరిగింది. కలెక్టరు ఆఫీసు బయట రోడ్డుపై గుమిగూడిన కార్మికులను ఉద్దేశించి కార్మికనాయకులు, రాజకీయ నాయకులు ప్రసంగించారు. అయితే అప్పటికే పెద్దఎత్తున పోలీసు బలగాలు ఆ ప్రాంతానికి చేరుకొని ఎప్పుడు అవకాశం దొరుకుతుందా అని వేచి చూస్తున్నారు. నాయకుల ప్రసంగాలు వింటున్న కార్మికులపై ఒక్కసారిగా పోలీసులు విరుచుకుపడి లాఠీ చార్జి చేసారు. అందుకు కార్మికులు పోలీసులపై రాళ్ళు విసిరారని చెబుతున్నారు. అయితే కలెక్టరు, పోలీసులు పథకం ప్రకారమే ఆందోళనను విచ్ఛిన్నం చేయడానికి పూనుకున్నారు. లాఠీచార్జీతోపాటు పోలీసులు గాలిలోకి కాల్పులు జరిపి ప్రజలను, కార్మికులను కలెక్టరు ఆఫీసుదగ్గరినుండి తరిమివేశారు. ఆఫీసును ముట్టడించడం ఒక నేరంగా భావించిన ప్రభుత్వం దాన్ని ఆపడానికి కాల్పులకు కూడా సిద్ధమయ్యింది. మరి వారి ఆకలిని తీర్చడానికి ఎందుకు ప్రయత్నించదు? కార్మికులకూ పోలీసులకు జరిగిన ఘర్షణలో 10మంది కార్మికులు తీవ్రంగా గాయపడ్డారు. ఇద్దరు పోలీసులకు గాయాలు తగిలాయి. 32 మంది కార్మికులపై, రాజకీయ నాయకులపై అక్రమంగా కేసునుపెట్టి ఒక రోజు నిర్బంధంలో వుంచారు.

కాల్పులు జరిగిన మరుసటిరోజు పోలీసుల చర్యకు, కలెక్టరు నిర్లక్ష్యానికి వ్యతిరేకంగా జిల్లా వ్యాప్తంగా బంద్ జరిగింది. నిరసన సభలు పట్టణ కేంద్రాలలో జరిగాయి. పోలీసులు కలెక్టరు పర్మిషన్ లేకుండా కాల్పులు జరిపారు. కలెక్టరు పోలీసుల చర్యలను సమర్థించుకున్నాడు. కాంగ్రెసు నాయకులు ఈ ఆందోళనను ప్రతిపక్షాల రాజకీయ దురుద్దేశ్యంగా చిత్రీకరించారు.

కార్మిక సంఘాలు సెప్టెంబరు 14 వ తేదీన హైద్రాబాదులో అసెంబ్లీ ఎదుట ధర్నా కార్యక్రమం నిర్వహించారు. అయినా మిల్లుకు సంబంధించి ప్రభుత్వం ఎటువంటి హామీ ఇవ్వలేదు. ప్రస్తుత రాజకీయ సంక్షోభం (పదవులకోసం, అధికారం కోసం ఆరాటం)లో గుంతకల్ కార్మికుల ఆకలి కేకలు ఆకాశంలో కలసిపోయాయి. ఈ పరిస్థితుల్లో మిల్లును తెరిచినా, ప్రైవేటు వ్యక్తులకు అమ్మినా మాకు రావాల్సిన జీతాలు, బకాయిలు చెల్లిస్తే చాలనే పరిస్థితికి కార్మికులు నెట్టబడ్డారు. మిల్లును కార్మికులే ఐకమత్యంతోకలిసి నిర్వహించవచ్చుకదా అని అడిగితే అందుకు కార్మిక నాయకులు సముఖంగా లేరు. అది సాధ్యం కాదని అభిప్రాయపడుతున్నారు. కార్మిక సంఘం నాయకులు సరైన పద్ధతిలో పోరాటానికి నాయకత్వం వహించలేదని కార్మికులు ఆరోపిస్తున్నారు.

రాయసీమ చాలా వెనుకబడిన ప్రాంతం. అందులో అనంతపురం జిల్లా నిత్యం కరువు పీడిత ప్రాంతం. ఇక్కడ వ్యవసాయ పనులు లేక ప్రజలు పట్టణాలకు వలసపోతున్నారు. పారిశ్రామిక అభివృద్ధి కూడా జిల్లాలో జరగలేదు. అటువంటి సందర్భంలో 1300 మంది కార్మికులకు జీవనోపాధి కల్పించే మిల్లును మూసివేయడం చాలా అన్యాయం. ఇంకా పరిశ్రమలను నెలకొల్పి ఉద్యోగాలు కల్పించాల్సిందిపోయి నిరుద్యోగాన్ని పెంచే చర్యలు ప్రభుత్వం చేపట్టింది. కార్మికులను ఆత్మహత్యలకు, ఆకలి చావులకు బలిచేస్తున్నది.

గుంతకల్ స్పిన్నింగ్ మిల్లు మూసివేసిన తరువాత

చనిపోయిన కార్మికులు

	పేరు	కుటుంబం వివరాలు	కారణం
1.	రుద్రప్ప (35)	భార్య, కొడుకు	ఆకలిచావు
2.	గుర్రన్న (34)	భార్య, ఇద్దరు కొడుకులు	అనారోగ్యం
3.	భీమ లింగప్ప (45)	భార్య, ఇద్దరు కుమార్తెలు, ఇద్దరు కొడుకులు	ఆకలిచావు
4.	పొన్నయ్య (51)	భార్య, ఒక కూతురు, ఒక కొడుకు	ఆకలి చావు
5.	మస్తాన్ (33)	భార్య, ముగ్గురు కుమార్తెలు ఒక కొడుకు	ఆకలిచావు
6.	భీమన్న (31)	భార్య	ఆకలిచావు
7.	నారాయణ (35)	భార్య	ఆకలిచావు
8.	చౌడమ్మ (35) (కారికుని భార్య)	భర్త, ఇద్దరు కొడుకులు	ఆత్మహత్య
9.	రాజశేఖర్ (30)	భార్య ఇద్దరు కొడుకులు, ఒక కూతరు	ఆత్మహత్య
10.	కాశీబాయి (40) (కార్మికుని భార్య)	భర్త, ముగ్గురు కూతుళ్లు	అనారోగ్యం
11.	మోదిన్ భాషా	భార్య, ఇద్దరు కూతుళ్ళు ఒక కొడుకు	ఆత్మహత్య
12.	ఓం ప్రకాశ్	భార్య, ఇద్దరు కొడుకులు	ఆత్మహత్య
13.	తంబి నాయగన్	భార్య, ఇద్దరు పిల్లలు	ఆకలిచావు
14.	వెల్లయ్యన్ (40)	భార్య, అయిదుగురు పిల్లలు	ఆకలిచావు

శ్రీరాయలసీమ పేపర్‌మిల్లు

ఏ పరిస్థితులలో ఒక మిల్లుఖాయిలా పడిందనేది మామూలుగా వేసుకునే ప్రశ్న. రాయలసీమ పేపర్‌మిల్లు విషయంలో దానితో బాటు ఇంకొక ప్రశ్నకూడా అడగవలసి ఉంటుంది. ఈ పేపర్ మిల్లును 'సిక్' మిల్లుగా బి.ఐ.ఎఫ్.ఆర్. 1989 లోనే గుర్తించింది. మిల్లు రోగ గ్రస్తమయినా కాగితం పరిశ్రమకొచ్చిన రోగమే లేదు కాబట్టి దీనికి పునర్జీవం కలిగించే అవకాశం ఉందని చెప్పి, ఆ నాటినుండి మిల్లు పునరుజ్జీవనానికి బి.ఐ.ఎఫ్.ఆర్. ప్రయత్నాలు చేస్తూనే ఉంది. బిఐఎఫ్ఆర్‌కు ఈ విషయంలో సర్వాధికారాలూ లేకున్నా అధికారం దండిగానే ఉంది. అయినప్పటికీ 5 సంవత్సరాలు గడచినా మిల్లు ఇంకా ఎందుకు మూతపడే ఉందన్న ప్రశ్నకూడా వేసుకోవాలి.

'ఖాయిలా పడిన పరిశ్రమలను చూసానుగానీ ఖాయిలాపడిన పరిశ్రమాధిపతులులేరు' అని బిఐఎఫ్ఆర్‌లో కొంతకాలం సభ్యునిగా పనిచేసిన ఒక పరిశీలకుడు అంటాడు. రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు దీనికొక చక్కటి ఉదాహరణ. ఆదోనిలో నూనె మిల్లు యజమాన్లుగాను, దలాలి వర్తకులుగాను ఉన్న 'టిజి' కుటుంబం 1970లలో రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు ద్వారా పెద్ద పరిశ్రమలలోనికీ ఆధునిక పరిశ్రమల రంగంలోనికీ అడుగుపెట్టారు. ఒక దశాబ్దం తరువాత మిల్లు నష్టాలలో కూరుకొని మూతపడిపోయింది. 'టిజి' కుటుంబం మట్టుకు కోటీశ్వరు లయ్యారు.

కర్నూలు జిల్లా

రాయలసీమ పేపరు మిల్లు కర్నూలు పట్టణాన్ని అనుకొని, తుంగభద్రా నదికి అవల ఉంది. ఇది తెలంగాణ, రాయలసీమల సరిహద్దు. దక్షిణాన కర్నూలు జిల్లా, ఉత్తరాన మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా ఉన్నాయి.రెండు వైపులా కరువు కాటకాలతో, నిరుద్యోగంతో, దుర్భర దారిద్ర్యంతో తల్లడిల్లుతున్న గ్రామాలున్నాయి. వ్యవసాయానికి సాగునీరులభించే సేద్యపు భూభాగం రాష్ట్రం మొత్తంలో 39.3 శాతం కాగా కర్నూలు జిల్లాలో 17.2 శాతం, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలో 19.6 శాతం మాత్రమే. ఈ నాటికీ రాష్ట్రంలో వరికన్న జొన్న పంట ఎక్కువ వేసే నాలుగు జిల్లాలలో కర్నూలు, మహబూబ్‌నగర్ రెండు. కర్నూలులో జొన్న ప్రధాన పంటకాగా దాని తరువాతది వేరుశెనగ (కర్నూలు జిల్లా భాషలో దీనిని 'బుడ్డలు' అంటారు). మూడవస్థానం పొద్దు తిరుగుడు పువ్వుది. ఆ తరువాతే వరిపంట.

వెనుకబాటుతనం, పేదరికం కర్నూలు జల్లాలో కొట్టొచ్చినట్టు కనిపిస్తాయి. తలసరి ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తి రాష్ట్రంలో సగటున సంవత్సరానికి 150 కిలోలుంటే కర్నూలు జల్లాలో 104 కిలోలు మాత్రమే. వ్యవసాయక వెనుకబాటుతనం ఫలితంగా జిల్లాలో పంట దిగుబడి (అది జొన్నలయినా, బుడ్డలయినా, వరి అయినా) రాష్ట్ర సగటు కంటే 40 శాతం తక్కువ.

కర్నూలు జిల్లాలో ఖనిజ సంపద బాగానే ఉంది. సున్నపురాయి, నాపరాయి, వాణిజ్య విలువ ఉన్న ఇతర రాళ్లు దండిగా దొరుకుతాయి. ఈ ఖనిజ సంపదను ఆధారం చేసుకున్న

పరిశ్రమ ఉంది. అందులో సిమెంట్ నగర్‌లో ఉన్న పాణ్యం సిమెంట్స్ ఒక్కటే పెద్ద, లేక మధ్యతరహా మిల్లుల కోవలోకి వస్తుంది. మిగిలినవన్నీ చిన్న తరహా మిల్లులు.

మొత్తంగా జిల్లాలో పెద్ద, లేక మధ్య తరహా మిల్లులు 19, చిన్న తరహా మిల్లులు 1744 ఉన్నాయి (ఖాయిలాపడి మూలుగుతున్న వాటిని కూడ కలుపుకొని). వీటిలోని దినసరి కార్మికుల సంఖ్య 23, 451. జిల్లాలోని మొత్తం శ్రామిక జనాభాలో ఇది 1.7 శాతం మాత్రమే. వెయ్యి మందికి పైగా ప్రతి రోజు పని కల్పించే మిల్లులు జిల్లాలో నాలుగున్నాయి. వాటిలో మూడు ఎమ్మిగనూరు, ఆదోనిలలోని నూలు, బట్టల మిల్లులు కాగా, అన్నిటికంటె పెద్దది కర్నూలులోని రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు.

కర్నూలు జిల్లాలో (అసలే స్వల్పంగా ఉన్న) పారిశ్రామిక రంగానికి రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు తల మానికం అని (పెట్టుబడిలోనూ కార్మికుల సంఖ్యలోనూ) కవితాత్మకంగా చెప్పుకో వచ్చును. ఈ మాణిక్యం అయిదేళ్లగా మసిబారి ఉంది. ఇది కాగితం పరిశ్రమకు పట్టిన సామాన్య రుగ్మత కాదు. ఆ పరిశ్రమ (కొన్ని ఒడిదుడుకులతో) దినదినాభివృద్ధి చెందుతూనే ఉంది. 1978-79 నుండి 1988-89 వరకు (అంటే రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు ఉత్పత్తి మొదలు పెట్టి ఖాయిలా పడి మూతపడే వరకు) దేశంలోని కాగితం మిల్లుల సంఖ్య 68 శాతం పెరిగింది. (500 మిల్లుల నుండి 844 కు). కాగితం పరిశ్రమలో ఉన్న పెట్టుబడి దాదాపు 51/2 రెట్లు పెరిగింది. దేశంలో ఉత్పత్తి అయిన కాగితం విలువ కూడ దాదాపు 5 రెట్లు పెరిగింది. ఈ పెరుగుదలలో కొంత భాగం సాధారణ ద్రవ్యోల్బణం వల్ల వచ్చిన వాపు మాత్రమే. కానీ ద్రవ్యోల్బణం ప్రభావాన్ని తొలగించి వాస్తవ ఉత్పత్తి విలువ పెరుగుదల రేటును తీసుకున్నా, అది 1978-79 నుండి 83-84 దాకా సాలీనా 6.77 శాతం, 83-84 నుండి 88-89 దాకా సాలీనా 9.49 శాతం పెరిగింది. రాసుకునే కాగితానికి, అచ్చువేసే కాగితానికి, అట్టలకు, అందమయిన ఆర్ట్ ప్రింటింగ్ చేసే నాణ్యమయిన కాగితానికీ, ప్యాకేజింగ్ కాగితానికీ గిరాకీ పెరుగుతూనే ఉంది. రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు మాత్రం 'సిక్' అయింది.

రాయలసీమ పేపర్ మిల్లులో దినసరి పని చేసే కార్మికుల సంఖ్య 1577. బదిలీలలను, కాజువల్ వర్కర్స్‌ను కలుపుకుంటే 3000 మంది అవుతారు. అడవి కూపులలో వెదురు, కలప కొట్టే కూలీలను, ఆ ముడి సరుకును మిల్లుకు సరఫరా చేసే పనిలో నియుక్తులయిన వారిని లెక్కపెట్టుకుంటే మొత్తం 5000 మంది కార్మికులు పేపర్ మిల్లు పైన ఆధారపడి బ్రతికేవారు. వీళ్ల కుటుంబాల జనాభా లెక్క పెడితే 25 వేల నుండి 30 వేల మంది జీవులవుతారు. అడవిలో కట్టెకొట్టిలాట్లుపెట్టి లోడ్ చేసే వారి వేతనం ఎక్కువ లేకున్నా, ఫ్యాక్టరీలో పనిచేసే కార్మికులు నెలకు 2000 రూపాయల దాకా సంపాదించే వారు. ఈ జనమంతా అయిదేళ్లుగా ఆకలినీ నిరుద్యోగాన్నీ అనారోగ్యాన్నీ ఎదుర్కొని బ్రతుకు ఈడుస్తున్నారు. ఈద్వలేని వాళ్లు చస్తున్నారు. కార్మికులలో 54 మంది ఇప్పటికి మిల్లు రుగ్మతకు బలయి చనిపోయారనీ, వారిలో 10 మంది ఆత్మహత్య చేసుకున్నారనీ మిల్లు యూనియన్ నాయకులయిన సిఐటియు నాయకులు అంటారు.

అతి స్వల్ప వాటాతో మిల్లు మేనేజ్ మెంట్ చేజిక్కించుకున్న 'టి.జి' కుటుంబం మిల్లు ప్రయోజనాలకంటే తమ స్వంత ప్రయోజనాలకు ఎక్కువ ప్రాముఖ్యం ఇచ్చి మిల్లును నష్టాలబాటలో

పెట్టారు. 'సోదర సంస్థలు'గా తామే స్థాపించిన ఇతర మిల్లులకూ వర్తక సంస్థలకూ అక్రమ లాభాలు సంపాదించి పెట్టడానికి ఈ మిల్లును వాడుకున్నారు. సకాలంలో సహాయం చేసి మిల్లును ఆదుకునే అవకాశం ఉన్న తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం ఈ మిల్లు యాజమాన్యం కాంగ్రెస్ వారన్న కక్షతో, ఎందరు ఎన్నిసార్లు ప్రాధేయపడినా చిన్న వేలుకూడ కదపలేదు. భద్రాచలంలోని గుత్తపెట్టుబడిదారీ కంపెనీకి చెందిన పేపర్ మిల్లుకు ఇచ్చిన రాయితీ ఈ ' తెలుగు సోదరుడి' మిల్లుకు ఇవ్వలేదు. తెలుగుదేశం పాలన చివరి దశలో రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు బిఐఎఫ్ ఆర్ చేత 'ఖాయిలా' అని ముద్ర వేయించుకుంది. అయితే ఆ తరువాత కూడ బ్యురోక్రాటిక్ జాప్యంవల్ల, కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం అలసత్వం వల్ల, ప్రభుత్వ రంగ ద్రవ్య సంస్థల అనాసక్తివల్ల, బిఐఎఫ్ ఆర్ చాదస్తం వల్ల, మిల్లు యజమాని జిత్తులమారి ఎత్తుగడల వల్ల, మిల్లు పునరుద్ధరణ అవంతంగా వాయిదా పడుతూనే ఉంది. ఆకలితో కడుపులు మాడ్చుకుంటున్న కార్మికుల కుటుంబాలు ఆశగా మిల్లు గేట్లు ఎప్పుడు తెరుచుకుంటాయా అని ఎదురు చూస్తూ ఉన్నారు. యూనియన్ ఎప్పుడు పిలుపు ఇచ్చినా ధర్నాలలో, పాద యాత్రలలో, ఊరేగంపులలో, ఇతర ఆందోళనలలో పాల్గొంటూనే ఉన్నారు.

ఇదీ, క్లుప్తంగా, రాయలసీమ పేపరుమిల్లు రోగగ్రస్త చరిత్ర. ఇంకవివరాలు చూద్దాం.

మిల్లు పుట్టుక-పతనం

రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు జాయింట్ సెక్టర్ పరిశ్రమ. ప్రధాన వాటాదారులు ఆంధ్రప్రదేశ్ ఇండస్ట్రియల్ డెవెలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్ (ఎపిఐడిసి) , ఆదోనికి చెందిన 'టి.జి' గ్రూపు. కంపెనీని 1974లో రిజిస్టర్ చేసారు. 1979 నుంచి ఉత్పత్తి ప్రారంభం అయింది. మొత్తం ప్రారంభపెట్టుబడి 45.41 కోట్ల రూపాయలు. అందులో ఎపిఐడిసి, 'టి.జి' గ్రూపుల వాటా చెరి 1.5 కొట్ల రూపాయలు మాత్రమే. బ్యాంకు రుణాలు (స్టేట్‌బ్యాంక్ ఆఫ ఇండియా, సిండికేట్‌బ్యాంక్, యూనియన్ బ్యాంక్, ఆంధ్రాబ్యాంక్, అలహాబాద్ బ్యాంక్, కెనెరా బ్యాంక్ ఇండియన్‌బ్యాంక్, బ్యాంక్ ఆఫ బరోడా, కార్పొరేషన్ బ్యాంక్, బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, దేనా బ్యాంక్, వైశ్యాబ్యాంక్, యూకోబ్యాంక్) 10.45 కోట్లు, కేంద్రప్రభుత్వ ద్రవ్యసంస్థల రుణాలు (లైఫ్ ఇన్‌ష్యూరెన్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా, జనరల్ ఇన్‌ష్యూరెన్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ఇండియా, ఇండస్ట్రియల్ డెవెలప్‌మెంట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, ఇండస్ట్రియల్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా) 19.5 కోట్ల రూపాయలు, పబ్లిక్ షేర్లు 8 కోట్లు, మిగిలినది ఇతర రుణాలు.

మొదట్లో మిల్లు ఉత్పాదన సామర్థ్యం సంవత్సరానికి 42,000 టన్నుల కాగితం. 1983-84 లో 7.25 కోట్ల రూపాయల ఖర్చుతో ఇంకొక యంత్రం కొనుక్కొచ్చారు. దానితో మిల్లు సామర్థ్యం 61,800 టన్నులకు పెరిగింది. 45.41 కోట్ల రూపాయల మూల ధనంలో టి.జి గ్రూపుది కేవలం 1.5 కోట్లే అయినా మేనేజ్ మెంట్‌లో ముఖ్యస్థానం వారిదే. మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ టి.జి వసంతగుప్త, కమర్షియల్ మేనేజర్ టి.జి వెంకటేష్ గుప్త. వీళ్లిద్దరూ అన్నదమ్ముల కొడుకులు. వీరి తాతగాళ్లయిన టి.జి లక్ష్మయ్య ఆదోనికి చెందిన వర్తకుడు. అక్కడ నూనె మిల్లులు, దలాలి వర్తకం ఉండేవి. రాయలసీమ పేపర్ మిల్లుతో మొదలు పెట్టి ఆ కుటుంబం పెద్ద పరిశ్రమలోనికీ ఆధునిక పరిశ్రమలోనికీ అడుగు పెట్టింది. టి.జి లక్ష్మయ్య మనుమలు ఇప్పుడు కోటీశ్వరులయ్యారు. వాళ్లకు ఆదోనిలోను, కర్నూలులోనే కాక మద్రాసులో, కాకినాడలో, ఇతర ప్రాంతాలలో వివిధ

పరిశ్రమలు, వ్యాపారాలు (సిమెంటు, రసాయన పదార్థాలు, సున్నపురాయి, నాపరాయి, యంత్ర పరికరాలు, రవాణా వగైరా), సినిమాటాకీసులు, ఆస్పత్రులు ఉన్నాయి. కానీ వాళ్ల యాజమాన్యంలో వున్న పేపరుమిల్లు మాత్రం 1985 దాకా బాగానే నడిచి, ఇంధనం పొదుపుకు ఒక అవార్డు, కాలుష్య నివారణకు ఒక అవార్డు, అధిక ఉత్పత్తి సాధించినందుకు ఒక అవార్డు పొంది, 1986 తో మొదలు పెట్టి నష్టాలలో కూరుకొనిపోయి 1989 నాటికి ఖాయిలా పడి మూతపడింది. మిల్లు నడపడంలోను ముడి పరుకు సేకరణలోను పని చేసిన 5000 కార్మికుల కుటుంబాలు వీధిపాలయ్యాయి.

మేనేజ్‌మెంట్ స్వంత ఆస్తులు పెరుగుతుండగా మిల్లు మూతపడిన ఉదంతం ఇది మొదటిది కాదు. ఆ ఆస్తులు పెరిగిన క్రమంలోనే ఈ మిల్లు మూతపడిందన్న అభియోగం ఉన్న మొదటి యాజమాన్యమూ ఇది కాదు. రాయసీమ పేపరుమిల్లు కథ ఖాయిలా మిల్లుల చరిత్రలో ఒక ఒరవడికి చెందినది.

ఖమ్మం జిల్లా భద్రాచలంలోని భద్రాచలం పేపర్ అండ్ బోర్డ్స్ లిమిటెడ్ అనే కాగితం మిల్లు దీనితో బాటే ఏర్పడింది. రెండు మిల్లులకూ అనుమతి (లెటర్ ఆఫ్ ఇంటెంట్) 1974 లో ఇచ్చారు. కొద్ది హెచ్చు తగ్గులతో రెండిటి పరిమాణం ఒక్కటే. కార్మికుల పంఖ్య దాదాపు ఒక్కటే. ఆ మిల్లు ఆనాటి నుండి ఈనాటి దాకా లాభాలతో నడుస్తుండగా రాయలసీమ పేపర్‌మిల్లు బాలారిష్టాల నుండి గట్టెక్కవలసిన సమయంలో ఖాయిలా పడి చివరికి మూతపడింది. 1989 మార్చి 31 నాటికి (అంటే మిల్లు స్థాపనకు రుణపెట్టుబడి పెద్ద ఎత్తున పెట్టిన బ్యాంకులు, ద్రవ్య సంస్థలు బిఐఎఫ్ ఆర్‌కు అర్జీ పెట్టేనాటికి) రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు పోగు చేసుకున్న నష్టాలు 42.3 కోట్ల రూపాయలు. ఇతర లయబిలిటీస్ లెక్కగడతే నికర నష్టం 54.43 కోట్ల రూపాయలకు లెక్కతేలుతుంది. ఇందులో 20 కోట్ల నష్టం 1987-89 సంవత్సరాలలో వచ్చింది. మిల్లు బకాయిలు అప్పటికి ఈ విధంగా ఉన్నాయి. బ్యాంకులకు ఇయ్యవలసింది 33.58 కోట్లు, కేంద్ర ద్రవ్య సంస్థలకు ఇయ్య వలసంది 47.73 కోట్లు, వెదురు, కలప రాయల్టీ బకాయిలు 4.49 కోట్లు, (కరెంటు, అమ్మకం పన్ను, ప్రావిడెంట్ ఫండ్, ఇ ఎస్ ఐ బకాయిలు కూడ ఉన్నాయి కానీ అవి లక్షలలోనే ఉన్నాయి). 1989 సెప్టెంబర్ నుండి కంపెనీ కార్మికులకు జీతాలు ఇవ్వడం మానేసింది. ఆఫీసు సిబ్బందికి అంతకంటె ఒక నెల ముందు నుండి జీతాలు ఇవ్వడం మానేసింది. కార్మికులకు 1987-88 సంవత్సరానికి ఇయ్యవలసిన బోనస్ బాకీ పెట్టింది. ముడి సరుకు సరఫరా చేసిన వర్తకులకు కూడ పెద్ద ఎత్తున బాకీలు పెట్టింది. 1989 చివరి నాటికి మిల్లు నష్టాలు 71 కోట్ల రూపాయలకు చేరాయి. ప్రావిడెంట్ ఫండ్ బకాయి (1989 మే నుండి సంవత్సరం ఆఖరుదాకా) 15.93 లక్షలు, ఇ ఎస్ ఐ బకాయి (1987 ఆగస్ట్ నుండి 1989 ఆఖరు దాకా) 26.7 లక్షలు అయింది.

ఇదే దశలో, రాయలసీమ పేపర్ మిల్లుతో చాలా పోలికలున్న భద్రాచలం పేపర్ అండ్ బోర్డ్స్ తన షేర్‌హోల్డర్లకు 30 శాతం డివిడెండ్ ప్రకటించ గలిగింది. కార్మికులకు 34 శాతం బోనస్ వ్వగలిగింది. 1983 లో భద్రాచలం మిల్లు కంటే రాయలసీమ పేపర్ మిల్లే ఎక్కువ ఉత్పత్తి చేసింది, ఎక్కువ అమ్మింది, ఎక్కువ లాభం రేటు పొందింది. ఆరేళ్ల తరువాత పరిస్థితి తల క్రిందులయింది. ఎందుకయింది?

రుణం రూపంలో మిల్లులో భారీ ఎత్తున పెట్టుబడి పెట్టిన బ్యాంకులు, కేంద్ర ద్రవ్య సంస్థల తరపున స్టేట్‌బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా చొరవ తీసుకొని రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు ఖాయిలా పడిపోయిందంటూ 1989 మార్చి 31 న బి ఐ ఎఫ్ ఆర్ కు అర్జీ పెట్టింది. బి ఐ ఎఫ్ ఆర్ ఆ అర్జీపైన జరిపిన విచారణలో బ్యాంకుల ప్రతినిధులు, కేంద్ర ద్రవ్య సంస్థల ప్రతినిధులు, మిల్లు కార్మిక యూనియన్ ప్రతినిధులైన సిఐటియు నాయకులు హాజరయ్యారు. మిల్లు ఖాయిలా పడడానికి ప్రధాన లేక ముఖ్య కారణం మేనేజ్‌మెంట్ వైఫల్యం అని అందరూ బిఐఎఫ్ఆర్‌కు వివరించారు. అయితే మేనేజ్‌మెంట్ వైఫల్యం అనేది చాలా రకాలుగా ఉంటుంది. పెట్టుబడి దుర్వినియోగం ఉండవచ్చు. మార్కెట్‌ను సరిగ్గా అంచనా వేయలేక పోవడం కావచ్చు. అంచనా వేసినా తదనుగుణంగా ఉత్పత్తిని నిర్వహించడంలో వైఫల్యం ఉండవచ్చు. ముడిసరుకు, లేక ఇతర అవసరాల కొనుగోలులో నాణ్యత గురించి తగు జాగ్రత్త తీసుకోక పోవడం కావచ్చు. అనవసర వ్యయం ఉండవచ్చు. ఇవన్నీ కాక, మిల్లు ప్రయోజనాలను వేరే అవసరాలకు తాకట్టు కెట్టే దగా కోరుతనం ఉండవచ్చు.

రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు యాజమాన్యం ద్రోహపూరిత చర్యలే మిల్లు 'సిక్' కావడానికి కారణమని బిఐఎఫ్ఆర్ ఎదుట యూనియన్ నాయకులు వాదించారు. రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు స్టాఫ్ అండ్ వర్కర్స్ యూనియన్ తొలినాటి నుండి సిఐటియు నాయకత్వంలో ఉంది. యూనియన్ అధ్యక్షులు ప్రహ్లాదరెడ్డి, కార్యదర్శి రాజేశ్వరరెడ్డి కాగా గౌరవ అధ్యక్షులు సిపిఐ (ఎం) నాయకులు గఫూర్.

మిల్లు నిర్మాణం దగ్గరి నుండి నిర్వహణ వరకు అన్ని దశలలో నూ మిల్లు ప్రమోజనాలకు కాక తమ స్వంత ప్రయోజనాలకు యాజమాన్యం ప్రాముఖ్యం ఇచ్చిందని కార్మిక నాయకులు సోదాహరణంగా వాదించారు. కేవలం 1.5 కోట్ల రూపాయల పెట్టుబడతో 45 కోట్ల మూల ధనం గల మిల్లు పైన పెత్తనంచేజిక్కించుకున్న 'టి.జి' గ్రూపు మిల్లు బాగోగులను లెక్క చేయక తమ ఇతర ఆస్తులు పెంచుకోవడానికి దీనిని పణంగా పెట్టారన్నారు. పేపర్‌మిల్లుకు సంబంధించిన కొనుగోలు, అమ్మకం, రవాణా యావత్తు తమ కుటుంబానికే చెందిన ఇతర కంపెనీల ద్వారా చేసేకారనీ, ఎక్కువ ధరకు నాసిరకం వస్తువులు కొనుగోలు చేసి, అనవసరమైన కమిషన్‌లు, బోగస్ డిస్కౌంట్లు ఇచ్చి, ఈ మిల్లు పెట్టుబడినీ ఉత్పత్తి నాణ్యతనూ దెబ్బతీసి తమ ఇతర ఆస్తులను పెంచుకున్నారనీ యూనియన్ నాయకులు అన్నారు. అంటే ' టి.జి' కుటుంబానికి చెందిన ఇతర మిల్లులు, వ్యాపారాలు పరాన్న భుక్కులుగా (పారసైట్ యూనిట్స్) పేపర్‌మిల్లు రక్త మాంసాలు పీల్చి ఎదిగాయని అర్థం.

ఉదాహరణకు కాగితాన్ని బ్లీచ్ చేయడానికి అవసరమైన రసాయనిక పదార్థాలను వారు తమ గ్రూపుకే చెందిన ద్రోణాచలం లైమ్ అండ్ మినరల్స్ అనే కంపెనీ దగ్గర కొనేవారు. తక్కువ సాంద్రత ఉన్న దానికి ఎక్కువ ఉందని సర్టిఫై చేసి కొనుగోలు చేసి వాడడంవల్ల కాగితం బ్లీచింగ్ సరిగ్గా జరుగక నాణ్యత తగ్గిపోయేది. '1984లో కాబోలు ఒకసారి దాదాపు 10 కోట్ల విలువగల తెల్లకాగితం మార్కెట్లో తిరస్కరించబడింది' అని ఒక యూనియన్ నాయకుడు జ్ఞాపకం చేసుకుంటాడు. అదేవిధంగా, పేపర్ మిల్లుకు కావలసిన యంత్ర పరికరాలను, యంత్ర భాగాలను తమలో ఒకడైన టి.జి. వీర ప్రసాద్ యాజమాన్యంలో వున్న తుంగభద్ర మిషనరీ అండ్

టూల్స్ కంపెనీ వద్ద కొనేవారు. మార్కెట్ ధరకంటే ఎక్కువ చెల్లించి కొనేవారు. మిల్లుకు ముడి సరుకు సరఫరా చేయడానికి, ఉత్పత్తి యైన సరుకును రవాణా చేయడానికి తమ కుటుంబానికే చెందిన నీతూ ట్రాన్స్‌పోర్ట్స్ తదితర లారీ కంపెనీలను వినియోగించేవారు. ఈ కంపెనీలువసూలు చేసే లారీ బాడుగ మార్కెట్ రేటుకంటే 50 లేదా 75% ఎక్కువ కూడా ఉండేదని కార్మిక నాయకులంటారు.

ఈ విధంగా టి.జి. కుటుంబం పేపర్ మిల్లుకు సంబంధించిన అన్ని లావాదేవీలు తమ వ్యాపార సంస్థల చేతుల మీదుగా జరిపించి ఆ సంస్థలకు విపరీతంగా లాభాలు సమకూర్చుకున్నారు. పేపర్ మిల్లు అతిస్వల్ప పెట్టుబడితో తమ యాజమాన్యంలోకి వచ్చింది కాబట్టి తమకు పోయిందేమీ లేదనుకున్నారు. ఈ దుర్మార్గం ప్రధానంగా మిల్లు కమర్షియల్ మేనేజర్ అయిన టి.జి. వెంకటేశ్ గుప్తా చేతులమీదుగా జరిగింది. అతనితో మేనేజింగ్ డైరక్టర్ వసంతగుప్తాకు తేడాలు వచ్చి 1986లో వెంకటేశ్ గుప్తా మిల్లునుండి బయటకు పోయాడు. అప్పటికే అతను ఒక ధనిక పారిశ్రామికవేత్త అయ్యే బాటలో పడ్డాడు. అతనికున్న అనేక సంస్థలలో పెద్దది, ప్రతిష్టాత్మకమైనది రాయలసీమ పేపర్ మిల్లుకు పొరుగుననే వున్న రాయలసీమ ఆల్కలీస్ అండ్ అలైడ్ కెమికల్స్ లిమిటెడ్. ఆ మిల్లు నెలకొల్పే పనిలో అతను పేపర్ మిల్లు కార్మికులనూ సిబ్బందినీ విరివిగా వాడుకున్నాడని కార్మికులంటారు. 'ఆ మిల్లు పూర్తి అవుతున్నదంటేనే ఇది ఇంక మూతపడుతుందని మేము ఊహించాము' అని కార్మికులు అంటారు.

అసలు పేపర్ మిల్లు నెలకొల్పడంకోసం భూమి కొనుగోలు చేసినప్పుడే మోసం మొదలైందని సి.ఐ.టి.యు. నాయకులు అంటారు. ఎకరం భూమి 1000, లేక 1200 రూపాయలకు కొని 5,000 రూ॥లకు రిజిష్టర్ చేసారంటారు. పేపర్ అమ్మకంలో తమ కుటుంబానికే చెందిన డీలర్లను పెట్టుకొని అనవసరమైన కమీషన్లు, డిస్కౌంట్లు ఇచ్చే వారంటారు. చివరి దశలో కంపెనీ నిర్వహణకు పెట్టుబడి కరువైనప్పుడు కొనుగోలుదారులనుండి మిల్లు పెద్దమొత్తంలో అడ్వాన్సులు తీసుకుందనీ అయితే టి.జి గ్రూపుకే చెందిన శిరీష్ ఎక్స్‌పోర్ట్స్, స్వస్తిక్ కార్పొరేషన్, ప్రతాప్ సప్లయర్స్ తదితర వర్తక సంస్థల ద్వారా తీసుకున్న ఈ అడ్వాన్సులు మిల్లుకు చెందకుండా వేరే ప్రయోజనాలకు మళ్ళించబడ్డాయని అంటారు.

పేపర్ మిల్లును ముంచడంలో 'టి.జి.' గ్రూపుకు మోసపూరితమైన దురుద్దేశ్యం వుందని మిల్లు కార్మిక సంఘం అంటూండగా, మిల్లులో వాటాదారు ఐన ఎ.పి.ఐ.డి.సి., మిల్లులో రుణం రూపంలో అపారంగా పెట్టుబడి పెట్టి నష్టపోయిన బ్యాంకులు, కేంద్ర ద్రవ్య సంస్థలు , మిల్లు మేనేజ్‌మెంట్‌ను ఇంకొంచెం మర్యాద పూర్వకంగా అభిశంసించాయి. మిల్లు నిర్వహణలోని యాజమాన్య వైఫల్యం మిల్లు రుగ్మతకు ఒక ముఖ్య కారణం అని వారంతా బి.ఐ.ఎఫ్.ఆర్. ఎదుట ప్రకటించారు. ఒక అవసరం కోసమని చెప్పి తమ దగ్గర పెద్ద మొత్తం అప్పు తీసుకొని వేరొక ప్రయోజనానికి దానిని వినియోగించిన ఉదంతాలు రెండు బ్యాంకులు ఉదహరించాయి. తమ బ్యాంకు వద్ద అటవీ పునరుద్ధరణకోసమని చెప్పి మిల్లు యాజమాన్యం 65 లక్షల రుణం తీసుకొని దానిని అందుకోసం ఉపయోగించకుండా పాత బాకీలు తీర్చడానికి ఇతర ఖర్చులకు వినియోగించారని సిండికేట్ బ్యాంక్ ప్రతినిధి బి.ఐ.ఎఫ్.ఆర్.కు చెప్పారు. కెనరా బ్యాంకు నుండి కూడా అదే పేరుమీద 40 లక్షల రుణం తీసుకుని వేరే అవసరాలకు ఉపయోగించారని ఆ

బ్యాంకు ప్రతినిధి కూడా తెలియ జేశాడు. అటవీ పునరుద్ధరణను ఈ రకంగా వేరే ప్రయోజనాలకోసం నిర్లక్ష్యం చేస్తే ముడి సరుకు నిరంతరాయంగా దొరకడం కష్టం అవుతుంది.

మిల్లు మేనేజ్‌మెంట్ రుగ్మతకు వేరే కారణాలు చూపించింది. ప్రాథమిక సాంకేతిక సమస్యలనుండి మిల్లు బయట పడలేకపోయిందని, కాగితం పరిశ్రమలో మాంద్యం నెలకొనిందని, ముడి పదార్థాల కొరత ఏర్పడిందని, మార్కెట్‌లో పోటీ పెరగిందని, వినియోగ వస్తువుల ధరలు పెరగడంవలన ఖర్చు పెరిగిందని యాజమాన్యం చెప్పింది. సాంకేతిక సమస్యలనుండి బయట పడలేకపోవడం, పోటీకి తట్టుకోలేకపోవడం యాజమాన్య వైఫల్యాలకిందికి వస్తాయి. ఎందుకంటే రాయలసీమ పేపర్ మిల్లుతో సమాంతరంగా ఉనికిలోకి వచ్చిన భద్రాచలం పేపర్ అండ్ బోర్డ్స్ ఈ సమస్యలను ఎదుర్కొని ఎదగగలిగింది. చీడ పురుగులను ప్రతిఘటించే కొత్తరకం యూకలిప్టస్ మొక్కను భద్రాచలం కంపెనీ కనుగొని ప్లాంటేషన్లు వేసి పెంచసాగింది. ఆ కంపెనీ యజమానులు సిగరెట్ పరిశ్రమలో గుత్తాపత్యం నెలకొల్పిన ఐ.టి.సి. గ్రూపు. అటువంటి మేనేజ్‌మెంట్‌కు వుండే అవకాశాలు కర్నూలుకు చెందిన ఒక చిన్న పెట్టుబడిదారుకు వుండవని వాదించవచ్చు. కాని దానికి కావలసిన వైఖరి ఈ మేనేజ్‌మెంట్‌కు వుందా అనేది ప్రధానమైన ప్రశ్న. ఆదోనిలో దలాలి వర్తకం చేసినట్టే పేపర్ మిల్లును నడపవచ్చుననే వైఖరి యాజమాన్యంలో వున్నప్పుడు ఇతర అవకాశాల గురించి మాట్లాడడం అనవసరం కాకున్నా అప్రధానం అవుతుంది.

కాగితం పరిశ్రమలో మాంద్యం వుందనేది అవాస్తవం, లేదా అతిశయోక్తి అనాలి. ప్రధాన కాగతం ఉత్పత్తులలో ఒక న్యూస్ ప్రింట్ ఉత్పత్తి మాత్రమే 1985 నుండి 1989 వరకు (అంటే రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు రోగగ్రస్తమయిన కాలంలో) కొంత మాంద్యానకి గురి అయింది. అయితే 1985కు ముందు న్యూస్ ప్రింట్ ఉత్పత్తి అతి వేగంగా పెరిగింది. 1989 తర్వాత కూడా బాగానే పెరిగింది.

భారతదేశంలో న్యూస్ ప్రింట్ ఉత్పత్తి

(లక్షల టన్నులు)

1982	83	84	85	86	87	88	89	90	91
1.01	1.6	1.99	2.58	2.69	2.58	2.77	2.68	2.86	2.93

(ఎకనామిక్ టైమ్స్, 17/8/94)

రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు మొత్తంగాగాని ప్రధానంగాగాని న్యూస్ ప్రింట్ ఉత్పత్తి మీద ఆధారపడి వుంటే 1985-89 కాలంలో న్యూస్ ప్రింట్ ఉత్పత్తిలో వచ్చిన మాంద్యానికీ ఈ మిల్లు రుగ్మతకూ సంబంధం చూడవచ్చు. కాని ఈ మిల్లు న్యూస్ ప్రింటే కాక ఇతర ప్రింటింగు పేపర్ , బాండు పేపరు, ఇన్‌లాండు లెటర్ పేపరు, పాకేజింగ్ పేపరు మొదలైన అన్ని రకాల కాగితం ఉత్పత్తి చేసేది. మొత్తం కాగితం పరిశ్రమలో 1980లలో మంద్యమేమీ లేదు. పెరిగిన మిల్లుల సంఖ్యను, ఉత్పత్తి విలును , పెట్టుబడులను పైన ఉదహరించాము. కాగితం పరిశ్రమ ఉత్పత్తి రాశికి సంబంధించిన గణాంకాలు ఈ విషయాన్ని ఇంకా స్పష్టం చేస్తాయి.

భారతదేశంలో కాగితం పరిశ్రమ ఉత్పత్తి

(లక్షల టన్నులు)

1950-51	1960-61	1970-71	1980-81	1985-86
1.16	3.49	7.55	11.49	15.17

1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93
15.69	16.62	17.26	18.23	20.88	21.22	21.52

(ఎకనామిక్ సర్వే, 1993-94)

ఖర్చులు పెరిగాయి, ముడిసరుకు కొరత ఏర్పడింది అని మేనేజ్‌మెంట్ చెప్పిన కారణాల్లో కొంత నిజం ఉంది. అయితే ఇది కూడా సహజసిద్ధంగా ఏర్పడిన పరిస్థితి కాదు. మేనేజ్‌మెంట్ అసమర్థతకు, అవినీతికి కొన్ని రాజకీయ కారణాలు తోడయి ఈ సరిస్థితికి దారితీసింది. ఈ రాజకీయ కారణాలకు కార్మికసంఘంకాని, మేనేజ్‌మెంట్ కాని ఏ కారణంగానో బి.ఐ.ఎఫ్.ఆర్ ఎదుట వాదించేటప్పుడు ప్రాముఖ్యం ఇవ్వలేదు. బయట మాత్రం వాటి గురించి బాహాటంగానే మాట్లాడారు. మిల్లు కార్మికసంఘం 1988 ఫిబ్రవరి 10న వేసిన ఒక కరపత్రంలో, "మిల్లు నష్టాలకు యాజమాన్యం స్వార్థపూరిత చర్యలు, అక్రమ నిధుల మళ్ళింపు కారణంగా కాగా ప్రస్తుతం ఏర్పడిన సంక్షోభానికి మాత్రం రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే కారణమనేదినిర్వివాద అంశం" అన్నారు. అదే సంవత్సరం అదే నెల ఆరవ తేదీన మిల్లు యాజమాన్యం రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పారిశ్రామిక కార్యదర్శికి వ్రాసిన లేఖలో కూడా భద్రాచలం కంపెనీకీ ఎ.పి. రేయాన్స్ కంపెనీకీ చూపించిన ఔదార్యం తనకు ప్రభుత్వం చూపించక పోవడం పట్ల ఆక్షేపణ తెలియజేసింది. కానీ 1989లో ప్రారంభమైన బి.ఐ.ఎఫ్.ఆర్. విచారణలో ఏ కారణంగానో ఇరుపక్షాలు ఈ విషయానికి ప్రాధాన్యం ఇవ్వలేదు. అది దురదృష్టకరమైన విషయం. మన దేశ అధికార రాజకీయాలు ముఠా కొట్లాటల స్థాయికి దిగజారడం వల్ల జనజీవనంలోని అన్ని రంగాలు దెబ్బతిన్నట్లే పారిశ్రామికరంగం కూడా దెబ్బతినింది. సహజంగానే ముఠా సంస్కృతికి నిలయమైన రాయలసీమ జిల్లాలలో ఇది మరీ ఎక్కువగా జరిగింది. ఇదే కర్నూలు పట్టణంలోని ఎ.పి. కార్బైడ్స్ లిమిటెడ్ అనే కంపెనీ కేవలం వై.యస్. రాజశేఖరరెడ్డి దాని యజమాని ఐనందువల్ల పునరుద్ధరుణకు నోచుకోలేకపోయింది. రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు విషయంలో కూడా యజమానుల దగాకోరు ప్రవర్తనకు తెలుగుదేశం నేత ఎన్.టి. రామారావు కుళ్ళుబోతుతనం తోడయింది. రెండూ కలసి మిల్లును కాటికి పంపించాయి. యాజమాన్యంపైన చర్య తీసుకొని (ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ అయిన ఎ.పి.ఐ.డి.సి. పెట్టుబడి, బ్యాంకుల పెట్టుబడి, ద్రవ్యసంస్థల పెట్టుబడి మిల్లులో చాలా వుంది కాబట్టి ఇది అసాధ్యం కాదు.) మిల్లును కాపాడేబదులు యాజమాన్యంపైన కక్ష్యతో తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం మిల్లు పతనానికి దోహదం చేసేటట్టు ప్రవర్తించింది. ఐదువేల కార్మిక కుటుంబాల జీవన సమస్యల విషయంలో రాజకీయ పక్షపాతంతో వ్యవహరించే నేతలను క్షమించి ఉపేక్షించకూడదు.

వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో నెలకొల్పే పరిశ్రమలకు రాయితీలిచ్చే అలవాటు మన దేశ ప్రభుత్వాలకు ఉంది. రాయలసీమ పేపర్‌మిల్లు నెలకొల్పినప్పుడు అప్పటి కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం కొన్ని రాయితీలు ప్రకటించింది. మిల్లు అడవినుండి తెచ్చుకునే వెదురుకోసం , కలపకోసం

ప్రభుత్వానికి చెల్లించే రాయల్టీలో 50 శాతాన్ని 10 ఏండ్లు మినహాయిస్తామన్నారు. 5 ఏండ్లు కరెంటు బిల్లులో 25 శాతం మినహాయిస్తామన్నారు. పరిశ్రమ నెలకొల్ప డానికి అయ్యే ప్రాజెక్టు ఖర్చులో 10 శాతాన్ని వడ్డీలేని అమ్మకం పన్ను రుణంగా ఇస్తామన్నారు. ఈ మినహాయింపులు రాయలసీమ పేపర్ మిల్లుకే కాక, ఖమ్మం జిల్లాలోని భద్రాచలం పేపర్‌మిల్లుకు, వరంగల్ జిల్లా కమలాపురం గ్రామం దగ్గరున్న ఏ.పి. రేయాన్స్ కంపెనీకి కూడా ఇచ్చారు.

అయితే అమ్మకం పన్ను రుణం ఇయ్యకపోగా, మిగిలిన రెండు మినహాయింపులు తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం రాగానే రద్దయ్యాయి. కొత్తగా నెలకొని ఇంకా బాలారిష్టాలు తీరని ఈ కంపెనీలు దీనితో ఆర్థిక ఇబ్బందులు ఎదుర్కొనవలసి వచ్చింది. రాయితీలు పునరుద్ధరించమని మూడు కంపెనీలూ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వంతో మొర పెట్టుకున్నాయి. తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం మగిలిన రెండు మిల్లులతోను రాజీకి వచ్చి రాయల్టీ మినహాయింపు, కరెంటు ఛార్జీల మినహాయింపు మళ్ళీ కల్పిస్తూ, 1986లో జి.ఓ.యం.యస్. 482 (తదీ 9-9-86) జారీ చేసింది. కానీ రాయలసీమ పేపర్ మిల్లుకు మాత్రం రాయితీలను పునరుద్ధరించలేదు.

దీనికి రాజకీయాలు తప్ప వేరే కారణం లేదు. పేపర్‌మిల్లు మేనేజింగ్ డైరక్టర్ వసంతగుప్త కాంగ్రెసు మనిషి. కర్నూలు జిల్లా పరిషత్ ఛైర్మన్ పదవి నిర్వహించారు. అతనిపట్ల ఎన్.టి.ఆర్.కు వ్యతిరేకత ఉండడానికి ఇది ఒక కారణం. అంతేకాక ఎన్.టి.ఆర్. ప్రారంభించిన 'తెలుగు సమాచారం' పత్రికకు చవకగా పేపర్ సరఫరా చేయడానికి వసంతగుప్త నిరాకరించాడనీ అది కూడా వైషమ్యానికి కారణం అయిందనీ అంటారు. ఈ కారణాలను మనసులో పెట్టుకొని ఎన్.టి.ఆర్. ఇతర మిల్లులకు ఇచ్చిన జి.ఓ.యం.యస్. 482 సదుపాయాన్ని ఈ మిల్లుకు ఇవ్వలేదు. ఎన్నిసార్లు మిల్లు యాజమాన్యం, కార్మిక సంఘం, మిత్రపక్షమైన సిపిఐ(యం) నాయకులు విజ్ఞప్తి చేసినా ఇవ్వలేదు. 1988 ఫిబ్రవరి 10వ తీదీన మిల్లు కార్మికసంఘం ప్రచురించిన కరపత్రంలో ఈ విధంగా అన్నారు.

"మిగతా మిల్లులకు ఇచ్చి రాయలసీమ పేపర్ మిల్లుకు మాత్రమే ఆ రాయితీలు ఇవ్వకపోవడం తీవ్రమైన అన్యాయం తప్ప వేరు కాదు. రాజకీయ కారణాలతో పరిశ్రమలను వేధించడం ఏ ప్రభుత్వం చేసినా అది నేరమే అవుతుంది. ఫలితాలు ఆలోచించక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అవలంబిస్తున్న ఈ దాగుడుమూతలవల్ల 5వేల కుటుంబాలు ఉపాధిని కోల్పోయి బజారు పాలయ్యే ప్రమాదం వున్నది. ఇప్పటికే మన పట్టణంలోని ఏ.పి. కార్బైడ్స్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వంయొక్క రాజకీయ పగ సాధింపుకు బలియై మూడు సంవత్సరాలనుండి మూత పడివుంది. మేనేజ్‌మెంట్‌ను మార్చడానికిగాని ఆర్థిక ఆంక్షలు విధించడానికిగాని, కొత్త డైరక్టర్‌ను నియమించి అదుపు చేయడానికిగాని ప్రత్యేక ఆడిటింగ్‌ల ద్వారా అక్రమాలను వెలికి తీయడానికి గానీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి అన్ని అవకాశాలు వున్నాయి. అటువంటి చర్యలేమీ తీసుకోకుండా మేనేజ్‌మెంట్‌పైన కోపంతో ముడి సరుకు కేటాయింపులో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చూపిస్తున్న వివక్షత రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు మూతకు కారణం అవుతున్నది."

1988లోనే ఒకసారి సిఐటియు, సిపిఐ (ఎం) నాయకులు ఎన్టీఆర్‌ను కలిసి రాయితీల పునరుద్ధరణ విషయమై అడుగగా, 'శెట్టిగారు దోపిడీ చేసేసాడు. ఇచ్చే సమస్యలేదు' అన్నాడంట. మేనజ్‌మెంట్ మిల్లును దోచేస్తే వేనేజ్‌మెంట్‌పైన తగుచర్య తీసుకోవాలి. ఆ ప్రయత్నాలను

తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం చేసిన దాఖలాలు లేవు. మిల్లు పూర్తిగా వసంతగుప్త స్వంత ఆస్తే అయివున్నా ప్రజాప్రయోజనాల దృష్ట్యా జోక్యం చేసుకునే అవకాశం ప్రభుత్వానికి ఉంటుంది. అయితే రాయలసీమ పేపర్‌మిల్లు అతని స్వంత ఆస్తికాదు. దానిలో వివిధ ప్రభుత్వ సంస్థల పెట్టుబడి చాలా ఉంది. ఆ సంస్థల ప్రతినిధుల మిల్లు బోర్డ్ ఆఫ్ డైరెక్టర్స్‌లోనూ ఉన్నారు. 'వీళ్ల సకాలంలో కంపెనీ వ్యవహారాలను, నిర్వహణలోని అవకతవకలను సమీక్షించి తగుచర్యలు తీసుకొని ఉంటే ఈ సంక్షోభాన్ని నివారించ ఉండ వచ్చును.' అని 1989లో బిఐఎఫ్ఆర్ మిల్లును 'సిక్' అని ప్రకటించివ ఆర్డర్‌లో అనింది. ప్రభుత్వ పెట్టుబడి అపారంగా ఉండే కంపెనీల నిర్వహణను స్వల్ప వాటాదారులయిన ప్రైవేట్ పెట్టుబడిదార్లకు అప్పగించి, వాళ్ళు దానిని స్వంత ఆస్తి అయినట్టు దుర్వినియోగం చేస్తుంటే చూస్తూ ఊరుకోవడం మవ 'సోషలిస్టు తరహా సమాజం' పారిశ్రామిక సంస్కృతిలోని ఒక ప్రముఖమైన దురలవాటు. అయితే కంపెనీలో పెట్టుబడి పెట్టిన ప్రభుత్వ సంస్థలు తమంతట తాము చొరవ తీసుకోకపోయనా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అదిలిస్తే తీసుకునేవే. కానీ అప్పటి తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం దానిబదులు, వెనుకబడిన ప్రాంతంలో ఏర్పడిన పరిశ్రమలకు న్యాయసమ్మతంగా ఇవ్వవలసిన రాయితీలను తొక్కిపెట్టింది. మేనేజ్‌మెంట్ మారినా ఆ రాయితీలు ఇయ్యవలసినవే. వాటిని తొక్కిపెట్టడం మిల్లును దోచేసిన 'శెట్టిగారిని' శిక్షించే చర్యకాదు. అతని పైన కక్షతో మిల్లును మూయించే చర్య. 5వేల కార్మిక కుటుంబాల కడుపుకొట్టే చర్య. ఒక వెనుకబడిన ప్రాంతం పొట్టగొట్టే చర్య.

అందుకే ఈ చర్యకు బిఐఎఫ్ఆర్ ఎదుట జరిగిన చర్చలలో ప్రాధాన్యం లభించి ఉంటే బాగుండేది.

మేనేజ్‌మెంట్ అశ్రద్ధ, పెట్టుబడిని దుర్వినియోగంచేసే అసమర్థత, కంపెనీని గుల్లచేసి స్వంత ఆస్తులు పెంచుకునే మోసపూరత దృష్టి లేకుండి ఉంటే ఎన్టీఆర్ కక్ష సాధింపును మిల్లు అధిగమించి ఉండేదేమో. కానీ అదీఇదీ కలిసి మిల్లును వేగంగా నష్టాలపాలు చేసాయి. అటవీ కూపులనుండి మిల్లు తీసుకున్న వెదురుకూ కలపకూ సకాలంలో మొత్తం రాయల్టీ చెల్లించలేక మిల్లు బకాయి పడే పరిస్థితి వచ్చింది. దానితో రాయలసీమ పేపర్‌మిల్లు కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అటవీ కూపులు కేటాయించడం మానుకుంది. (మిల్లు నెలకొల్పిన కొత్తలో ఈ మిల్లు అవసరాలు తీరిన తరువాతే నల్లమల అడవులలో వేరే ఎవరికయినా కేటాయింపులు ఇస్తామన్న ప్రభుత్వ హామీ ఉండింది!) ప్రైవేట్ వెదురు, కలప వ్యాపారస్తులు అప్పుపెడతారు. కాబట్టి వాళ్ల దగ్గర మిల్లు ముడి సరుకు ఉద్ధరకు తెచ్చుకోవడం మొదలు పెట్టింది. అయితే నిర్వహణ సామర్థ్యంలోపంవల్ల సరయినంత డబ్బులులేక నాసిరకం సరుకు కొనుక్కొని ఉత్పత్తి నాణ్యతను దెబ్బతీయడం, లేకపోతే అక్కడకూడా దీర్ఘకాలం బకాయిపెట్టి ముడిసరుకు అరువిచ్చే వారు కూడా లేనిస్థితి కల్పించుకోవడం జరిగింది.

1986నుండే ముడిసరుకు సమస్య ప్రారంభం అయింది. కరెంటుకోత సమస్య కూడా గోరుచుట్టుమీద రోకటి పోటులాగ వచ్చి పడింది. బ్యాంకులకు, కేంద్ర ద్రవ్య సంస్థలకు మిల్లు బాకీలు పెరగనారంభించాయి. 1988 వచ్చేసరికి మిల్లు నిరంతరాయంగా నడవలేని పరిస్థితి ఉత్పన్నం అయింది. నెలకు 6000 నుండి 7,000 టన్నుల కాగితం ఉత్పత్తి కాలసింది, 1988 జనవరిలో 800 టన్నులు మాత్రం ఉత్పత్తి అయింది. అప్పటికి 6 నెలలుగా కార్మికుల ప్రావిడెంట్ ఫండ్, ఇఎస్ఐ చెల్లింపులు నిలిచిపోయాయి.

1988 ఫిబ్రవరి నెలలో యాజమాన్యం, కార్మిక సంఘం విడివిడిగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి విన్నపాలు సమర్పించాయి. ముడిసరుకు సరఫరా పునరుద్ధరించాలని, రాయల్టీ మినహాయింపు, కరెంటు ఛార్జి మినహాయింపు, అమ్మకం పన్ను రుణం పునరుద్ధరించాలని యిద్దరూ కోరారు. 1988 సెప్టెంబరు నెలలో కార్మిక సంఘం ప్రభుత్వానికి సమర్పించిన మరొక వినతి పత్రంలో ముడిసరుకు లేక మిల్లు వెలవెల పోతూ వుందని చెప్పారు. యార్డులో వెదురు కుప్పలు కుప్పలుగా వుండేదని, ఇప్పుడు యార్డు ఖాళీఅయిందని అన్నారు. దీని ఫలితంగా అప్పటికే అయిదువందల మంది కార్మికులు (200 మంది దిన కూలీలు, 300 మంది కాంట్రాక్ట్ కూలీలు) నిరుద్యోగులయ్యారన్నారు. 1984లో జరిగిన వేతన ఒప్పందం గడువు 1987లో తీరిపోయిందని అయితే కొత్త ఒప్పందానికి రమ్మంటే మేనేజ్‌మెంట్ రావడం లేదని అన్నారు. ప్రావిడెంట్ ఫండ్, ఇఎస్ఐ చెల్లింపులు యాజమాన్యం ఎగ్గొడుతున్నదని, 1986-87 సంవత్సరకాలపు బోనస్ ఇప్పటికీ యివ్వలేదని అన్నారు. మిల్లు నెలకొల్పినప్పుడు ఇస్తామని ఒప్పుకున్న మినహాయింపులు, రాయితీలు ఇప్పటికైనా ప్రభుత్వం పునరుద్ధరించాలని, ఎపిఐడిసి, ప్రభుత్వం జోక్యం చేసుకొని మిల్లు ఆర్థిక వ్యవహారాలను చక్కబెట్టాలని మరొకసారి కోరారు. ఈ విన్నపాలేమీ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం పట్టించుకోలేదు.

1989 వేసవి కాలంలో మిల్లుకు నీటి సమస్య వచ్చింది. నీటి సరఫరా ఏర్పాటు చేసుకోలేక మిల్లు రెండు నెలలుమూతపడింది. సెప్టెంబరు వచ్చేసరికి ముడిసరుకు లేక ఉత్పత్తి బాగా పడిపోయి కార్మికులకు జీతాలు ఇవ్వలేని పరిస్థితి వచ్చింది.

బిఐఎఫ్ఆర్‌కు

1989 మార్చి 31 నాటికి రాయలసీమ పేపరు మిల్లు బ్యాంకులకు 33.58 కోట్లు, కేంద్ర ద్రవ్యసంస్థలకు 47.73 కోట్లు రుణపడి వుందని చూశాం. ఈ బ్యాంకులు, ద్రవ్యసంస్థల తరపున స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, ఈ మిల్లును ఖాయిలా మిల్లుగా ప్రకటించమని బిఐఎఫ్ఆర్‌కు అర్జీ పెట్టుకుందని చూశాం. బిఐఎఫ్ఆర్ అక్టోబరు 26న విచారణ జరిపింది. ఈ విచారణ సందర్భంగా మిల్లు కార్మకసంఘం మేనేజ్‌మెంట్ అనుసరించిన ద్రోహపూరిత వైఖరిని మిల్లు రుగ్మతకు ప్రధాన కారణంగా పేర్కొన్న విషయాన్ని పైన వివరించాం. మిల్లు పునరుద్ధరణకోసం కార్మికులు త్యాగాలు చెయ్యడానికి సిద్ధమేకాని, ముందు యాజమాన్యం మారాలని కార్మికసంఘం కోరింది. బ్యాంకులు, కేంద్ర ద్రవ్యసంస్థలు ఇన్ని వివరాలలోనికి పోనప్పటికీ మార్కెట్ సమస్య, పారిశ్రామిక మాంద్యం, ముడి సరుకు కొరత, కరంటుకోత, మొదలైన కారణాలు ఎన్ని చెప్పుకున్నా మిల్లు ఖాయిలా పడడానికి యాజమాన్యం నిర్వహణ లోపం ఒక ముఖ్య కారణమని పేర్కొన్నాయని కూడా చెప్పాం. యాజమాన్యం లోపమనేది అశ్రద్ధను, చేతకానితనాన్ని, నిర్లక్ష్యాన్ని సూచించే విమర్శ కావచ్చు. లేకపోతే ఉద్దేశపూర్వకమైన ద్రోహానికి మర్యాదపూర్వకమైన అభిశంసనం కావచ్చు. ఏమైనా బ్యాంకుల కేంద్ర ద్రవ్యసంస్థల సహకారం లేకుండా మిల్లు పునరుద్ధరణ సాధ్యం కాదు కాబట్టి బ్యాంకులకు పూర్తి విశ్వాసమున్న యాజమాన్యం అవసరమని బిఐఎఫ్ఆర్ గ్రహించింది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రతినిధి కూడా (అప్పటికి ఇంకా తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం తొలగిపోలేదు) ప్రస్తుత యాజమాన్యం మారనిదే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏ సహాయము చేయదని బిఐఎఫ్ఆర్ ఎదుట

స్పష్టం చేసాడు. మిల్లు రుగ్మతకు యాజమాన్యానిదే బాధ్యత అన్నాడు. అది వాస్తవమే. అయితే వసంతగుప్తా కాంగ్రెసు వాడుకాక, తెలుగుదేశం వాడు అయివుంటే, రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి క్షమార్హమైన ఇతర కారణాలు చాలా కనిపించేవి అనేది కూడా వాస్తవమే. యాజమాన్యం మారితే ఈ క్రింది రాయితీలు ఇవ్వడానికి తాను సిద్ధమేనని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనింది.

(1) ఏడున్నర సంవత్సరాల దాకా వెదురు, కలపల కొనుగోలుపై చెల్లించే రాయల్టీలో 50% మినహాయింపు.

(2) ఒక కోటి రూపాయలమేరకు వడ్డీ లేకుండా అమ్మకం పన్ను రుణం.

(3) డబ్బు ఎప్పటికప్పుడు చెల్లించేటట్టయితే ఒప్పందం మేరకు ముడి సరుకు సరఫరా.

1988 ఆగస్టులోనే తాము మిల్లు పునరుద్ధరణకోసం ఒక ప్రణాళిక తయారు చేసినట్టు ఇండస్ట్రియల్ డెవలప్‌మెంట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఐడిబిఐ) ప్రతినిధులు బిఐఎఫ్ఆర్‌తో చెప్పారు. అయితే ప్రస్తుత యాజమాన్యం పట్ల రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి తీవ్ర అభ్యంతరాలు ఉండడంవల్ల అవి అమలు కాలేదన్నారు. భద్రాచలం పేపర్ అండ్ బోర్డ్సుకు, ఎపి రేయాన్స్‌కు ఇచ్చిన మినహాయింపులు తనకుమాత్రం నిష్కారణంగా నిరాకించారని రాయలసీమ పేపరు మిల్లు యాజమాన్యం చేసిన వాదనకు మీ జవాబు ఏమిటని బిఐఎఫ్ఆర్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని ప్రశ్నించగా 'వాటి పరిస్థితులు వేరు' అని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జవాబు చెప్పింది. మిల్లు మూసివేత విషయంలో తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం నిర్వాకం బిఐఎఫ్ఆర్ ఎదుట ఇంతకంటే లోతుగా చర్చకు రాలేదు.

పై వాదనలు విన్న బిఐఎఫ్ఆర్ రాయలసీమ పేపర్‌మిల్లును ఖాయలా యూనిట్‌గా ప్రకటించి దాని బాగోగులు చూసుకోవడానికి ఒక స్పెషల్ డైరక్టర్‌ను నియమించింది. మిల్లు సహేతుకమైన కాలవ్యవధిలో తన నికర విలువను రుణరాశినుండి ధనరాశికి గట్టెక్కించే అవకాశం లేదని బిఐఎఫ్ఆర్ భావించింది. అయితే మిల్లు చేసే ఉత్పత్తికి చాలా ఉపయోగం వున్న కారణంగాను, చాలామంది కార్మికుల జీవితాలు మిల్లుతో ముడిపడివున్న కారణంగాను, కంపెనీని పునరుజ్జీవింపజేసే ప్రయత్నం అవసరమని బిఐఎఫ్ఆర్ భావించి ఆ ప్రయత్నం చేయడంకోసం ఐడిబిఐని ఆపరేటింగ్ ఏజెన్సీగా నియమించింది. ఐడిబిఐ తన పునరుద్ధరణ రిపోర్టును 1989 డిసెంబరు 31లోపల అందజేయాలని ఆదేశించింది. మిల్లు యాజమాన్యం, ఎపిఐడిసి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, ఐడిబిఐకి అవసరమైన సమాచారం అంతా నవంబర్ 15 లోపల సమర్పించాలని ఆదేశించింది. ప్రస్తుత యాజమాన్యం మీద ప్రభుత్వానికి, కార్మికులకు విశ్వాసం లేకపోవడమే కాక, బ్యాంకులకు కూడా కొన్ని అనుమానాలు ఉన్నాయి కాబట్టి కొత్త యాజమన్యాన్ని తీసుకొచ్చే అవకాశం ఉందేమో ఐడిబిఐ పరిశీలించాలని సూచించింది. అయితే కొత్తగా ముంధుకు వచ్చే ప్రమోటర్ ఎవరైనా మొత్తం పునరుజ్జీవనం ఖర్చులో కనీసం 20% పెట్టుకోవడానికి సిద్ధంగా వుండాలనింది.

ఈ లెక్కన ఎంత ఆలస్యమైనా 1990 గడిచిపోయేలోపల మిల్లు పునరుద్ధరణ జరిగి వుండవలసింది. కాని 1994 సెప్టెంబరు వచ్చినా ఇంకా జరుగలేదు. ప్రభుత్వ నిర్లక్ష్యం, బిఐఎఫ్ఆర్ పద్ధతులలోని జాప్యం, వసంతగుప్త ఎత్తుగడలు, మారుతున్న ప్రభుత్వ పారిశ్రామిక విధానాలు, కార్మికుల అగచాట్ల పట్ల ఎవరికీ పట్టింపు లేకపోవడం దీనికి కారణాలు. రాయలసీమ

పేపరు మిల్లు బిఐఎఫ్ఆర్ చేతిలోనికి పోయిన తర్వాత కొద్ది కాలానికే రాష్ట్రంలో తెలుగుదేశం పాలన పోయి కాంగ్రెసు పాలన వచ్చింది. కాని తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం ఎంత నిర్లక్షంగా ఉండిందో కాంగ్రెసు పాలకులు కూడా అంతే నిర్లక్ష్యంగా ఉన్నారు. వాళ్ళ కారణాలు వాళ్ళకుంటే వీళ్ళ కారణాలు వీళ్ళ కున్నాయి.

మిల్లు కార్మిక సంఘం 1989 నవంబర్ నెలలో ఒక మధ్యంతర ఏర్పాటును ఎపిఐడిసికి సూచించింది. కొత్త యాజమాన్యాన్ని ఎంపిక చేసే కార్యక్రమం కాలవ్యయంతో కూడుకున్న పనికాబట్టి ఆ లోపల వసంతగుప్త స్థానంలో ఒక నిపుణుడిని మేనేజింగ్ డైరక్టర్‌గా నియమిస్తే, బ్యాంకులకు, డీలర్లకు ముడి సరుకు సరఫరా దార్లకు విశ్వాసం పెరిగి మిల్లు తెరవడం సాధ్యమవుతుందని సూచన చేసింది. ఈ నిపుణుడు ఎవరనేది ఏపిఐడిసి, ఐడిబిఐ నిర్ణయించాలని, లేదా తాము ప్రతిపాదించే పేర్లలో ఒకటి ఎంపిక చేయవచ్చునని, కార్మికసంఘం తన సూచనలలో చెప్పింది. వసంతగుప్తా తన షేర్లు మొత్తం ఏపిఐడిసికి అమ్మడానికి 1988లోనే సంసిద్ధత వ్యక్తం చేసాడు కాబట్టి ఏపిఐడిసికి అతని షేర్లు మొత్తం కొనేసి నూతన యాజమాన్యం రాకకు మార్గం సుగమం చేయాలని కూడా సలహా యిచ్చింది. ఏపిఐడిసి ఈ ఆఖరి సూచనను అమలు చేసి వుంటే తర్వాత వచ్చిన కష్టాలలో సగం వచ్చేవి కావు. మిల్లు 1992లోనే తెరుచుకొనేది.

ఈ సూచనలు ఏవీ అమలు కాకపోగా, మేనేజ్‌మెంట్ తానే ఒక మధ్యంతర ఏర్పాటును కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం వచ్చిన తర్వాత సూచించింది. ఈ సూచన ప్రకారం తాను 1.5 కోట్ల రూపాయల పెట్టుబడి తీసుకవస్తుంది. బ్యాంకులు ఇంకొక 2.5 కోట్లు అప్పు ఇవ్వాలి. ప్రభుత్వం తగిన రాయితీలు ఇవ్వాలి. అప్పుడు తాను మిల్లు తెరిచి బిఐఎఫ్ఆర్ ద్వారా పునర్వ్యవస్థీకరణ జరిగేదాక నడుపుతుంది. ఈ ప్రతిపాదనను బ్యాంకులు, ప్రభుత్వం ఒప్పుకున్నాయి. 1990 జనవరి 18 నుండి మిల్లు తిరిగి పనిచేస్తుందని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. కాని మేనేజ్‌మెంట్ తాను తీసుకు వస్తానన్న 1.5 కోట్లు తీసుకురాకపోవడంవల్ల ఈ మధ్యంతర ఏర్పాటు అమలు కాలేదు. మిల్లు మూత పడే వుంది.

ఐడిబిఐ మీద బిఐఎఫ్ఆర్ పెట్టిన పునరుద్ధరణ కర్తవ్యం తీరికగా సాగింది. మిల్లును 'సిక్' అని ప్రకటించి పునరుద్ధరించాలని బిఐఎఫ్ఆర్ తీర్మానించినది 1989 అక్టోబరు 26నాడు. మళ్లీ బిఐఎఫ్ఆర్ బెంచిమీదికి రాయలసీమ పేపరు మిల్లు వ్యవహారం 1991 మార్చి 11 దాకా రాలేదు. అంటే ఒకటిన్నర సంవత్సరం కాలయాపన జరిగింది. మిల్లు మీద ఉపాధికోసం ఆధారపడిన 5 వేల కార్మిక కుటుంబాలు ఆ కాలంలో ఏమి తిన్నాయో, ఎట్లా బ్రతికాయో అడిగిన వాడు లేడు. కొత్తగా ఏర్పడిన కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం తాను ఏ రాయితీలు ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా వుందో చెప్పడానికి చాలా కాలం తీసుకుంది. ఒక సంవత్సరం పైగా ప్రభుత్వం నుండి స్పందన లేదు. ప్రభుత్వం ఏర్పడిన కొత్తలోనే మిల్లు కార్మిక సంఘం ముఖ్యమంత్రి చెన్నారెడ్డికి, కార్మికమంత్రి చిత్తరంజన్‌దాస్‌కు, కర్నూలు ఎంపి. విజయభాస్కరరెడ్డికి వివరమైన వినతి పత్రాలు ఇచ్చి సమస్యను త్వరగా పరిష్కరించ వలసిన ఆవశ్యకతను నొక్కి చెప్పినప్పటికీ స్పందనలో ఏ మాత్రం తొందర లేదు. చివరికి 14 నెలలు గడిచిన తరువాత 1991 జనవరి 8న రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన అభిప్రాయాన్ని తెలియజేసింది. 'సిపిఎమ్ కు ఓట్లు వేసే కార్మికులకు మేమెందుకు సహాయం చేయాలి' అని కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం కావాలని జాప్యం చేసిందని కార్మికులు భావిస్తున్నారంటే వాళ్ళను తప్పు పట్టలేము.

కొత్త యాజమాన్యంకోసం ఐడిబిఐ ప్రతపాదనలు ఆహ్వానించింది. 'టిజి' గ్రూపు షేర్లు, ఎపిఐడిసి షేర్లు కొనుక్కొని మిల్లు నడుపుతామని థాపర్ గ్రూపుకు చెందిన బల్లార్‌పూర్ ఇండస్ట్రీస్, గోయెంకా గ్రూపుకు చెందిన డంకన్ అగ్రో ఇండస్ట్రీస్, సింఘానియా గ్రూపుకు చెందిన స్ట్రా ప్రొడక్ట్స్ ముందుకు వచ్చాయి. తాము ఎంత పెట్టుబడి తెచ్చేది, ఎంత వేగంగా పాత బకాయిలు కట్టేది, ప్రభుత్వంనుండి ఏ రాయితీలు కోరేది, బ్యాంకులనుండి ఎంత రుణ సహాయం కోరేది మూడు గ్రూపులు చెప్పాయి. బ్యాంకులు, కేంద్ర ద్రవ్య సంస్థలు పాత బాకీల చెల్లింపుకు సంబంధించి కొన్ని రాయితీలు ప్రకటించాయి. అంతకుమించి ఏమీ ఇవ్వబోయేది లేదని, పునరుద్ధరణకు పెట్టుబడి పెట్టబోయేదిలేదని, పాతబాకీలను సెటిల్ చేసుకొని తాము మిల్లునుండి నిష్క్రమిస్తామని వారు అన్నారు.

ఇతర విషయాలు సమంగా ఉన్నట్టయితే ఎవరైతే తాము ఎక్కువ ఖర్చుపెట్టి ప్రభుత్వం నుండి తక్కువ రాయితీలు కోరుతారో వారికే మిల్లు ఇస్తాం అని బిఐఎఫ్ఆర్ చెప్పేసరికి థాపర్, గోయెంకా గ్రూపులు తమ ప్రతిపాదనలను పోటాపోటీగా మార్చుకుంటూ వచ్చాయి. పాతబకాయిల చెల్లింపుకు 12 వాయిదాలు చాలని గోయెంకా గ్రూపు అంటే, మాకు 10 చాలని థాపర్ గ్రూపు అనింది. ఎపిఐడిసి షేర్లు, రెండు లేక మూడు ఏండ్లలో కొనేస్తామని గోయెంకా ప్రతినిధి అంటే ఇప్పుడే కావాలంటే కొనేస్తామని థాపర్ ప్రతినిధి అన్నారు. కరెంటు, ముడిసరుకు నిరంతరాయంగా సరఫరా చేస్తామన్న హామీ తప్ప ప్రభుత్వంనుండి వేరే ఏ రాయితీ మేము కోరమని థాపర్ గ్రూపు అంటే మాక్కూడా అంతే చాలని గోయెంకా గ్రూపు అనింది.

వసంతగుప్త మిల్లును తనకే అప్పగించవలసిందని మరొకసారి అర్జీ పెట్టుకున్నాడు. కానీ బ్యాంకులకు, ప్రభుత్వానికి, కార్మికులకు ఇతని మీద విశ్వాసం లేనప్పుడు ఇతని ప్రతిపాదనలు లెక్కలోనికి తీసుకోవడం వృధా అని బిఐఎఫ్ఆర్ తిరస్కరించింది. అయితే వసంతగుప్త పేపర్ మిల్లు అనే ఈ పాడిగోవును అంత సులువుగా విడిచి పెట్టదలుచుకోలేదు.

థాపర్ గ్రూపు, గోయెంకా గ్రూపు పోటాపోటీగా తమ డిమాండ్లను తగ్గించుకుంటూ వచ్చాయని చెప్పాం. ఇద్దరిలోకి థాపరు గ్రూపు ప్రతిపాదనలే మెరుగుగా వున్నాయి. అంతేకాక ఇద్దరిలోకి కాగితం పరిశ్రమలో అనుభవం వుంది థాపర్ గ్రూపుకే. రాయలసీమ పేపరు మిల్లు కోసం అర్జీ పెట్టిన బల్లార్‌పూర్ మిల్లేకాక, మహారాష్ట్రలో ఇతర కాగితం మిల్లులు కూడా వారి యాజమాన్యంలో వున్నాయి. అయితే ఈ మిల్లుకూడా వారికే ఇస్తే గుత్తాధిపత్యానికి దారితీస్తుందనే వాదనతో బిఐఎఫ్ఆర్ చివరికి థాపర్ గ్రూపుకు కాక గోయెంకా గ్రూపుకే ఈ మిల్లును అప్పగిస్తూ 1991 ఏప్రియల్ 12న ఆర్డర్ జారీ చేసింది.

సదుద్దేశ్యాలతో హాని చేయడం అంటే ఇదే. ఆర్డరు తీసుకున్న గోయెంకా గ్రూపువారు కర్నూలుకువచ్చి మిల్లు చూసుకొని పునరాలోచనలో పడ్డారు. తమ ప్రతిపాదనలో తాము కోరిన దానికి అదనంగా బ్యాంకులు 20 కోట్ల రుణం ఇవ్వాలని అన్నారు. ఆర్డరు జారీ చేసిన తరువాత మామూలుగా రెండు నెలలు టైము ఇచ్చి బిఐఎఫ్ఆర్ మళ్ళీ సమావేశం జరుపుతుంది. ఈ సమావేశం 1991 జూన్ 18న జరిగింది. అప్పుడు గోయెంకా గ్రూపు ప్రతినిధి తమ కొత్త కోరికను వ్యక్తం చేయగా బ్యాంకులు ఒప్పుకోలేదు. తమ పాత రుణం బకాయిలు సెటిల్ చేసుకొని వెళ్ళిపోతామనీ మిల్లు పునరుద్ధరణకు పెట్టుబడిపెట్టబోయేదిలేదనీ బ్యాంకులు మరొకసారి

అన్నాయి. గత్యంతరం లేక గోయెంకాకు ఇచ్చిన ఆర్డరును బిఐఎఫ్ఆర్ రద్దు చేసింది. అప్పటికీ థాపర్‌కు ఇవ్వడానికి ఇష్టపడక కొత్త ప్రతిపాదనలు పిలిపించి పరిశీలించమని ఐడిబిఐని ఆదేశించింది.

బిఐఎఫ్ఆర్ రెండవ ప్రయత్నం :

ఆ విధంగా 1991 గడచిపోయింది. '"త్వరపడకపోతే ఆకలి చావులు జరుగుతాయి జాగ్రత్త" అని మిల్లు కార్మిక సంఘం 1990లో రాష్ట్ర , కేంద్ర ప్రభుత్వ అధినేతలకు చేసిన విన్నపము నిజమయే రోజు వచ్చింది. థాపర్ గ్రూపుతో ఈసారి జె.కె. సింఘానియా గ్రూపు పోటీ పడింది. ఈ సారి జె.కే. సింఘానియా గ్రూపు ప్రతిపాదనయే మెరుగ్గా వున్నప్పటికీ ఆ గ్రూపు ఆ మధ్యనే బిఐఎఫ్ఆర్ ద్వారా గుజరాత్‌లో ఒక మిల్లు పొంది వుంది కాబట్టి రాయలసీమ పేపర్‌మిల్లును వాళ్ళకు ఇవ్వకుండా ఒకప్పుడు గుత్త పెట్టుబడిదారు అని తిరస్కరించిన థాపర్ గ్రూపుకే ఈసారి బిఐఎఫ్అర్ ఇచ్చింది. 1992 మార్చి 23వ తేదీన ఈ నిర్ణయాన్ని ప్రకటించింది. బ్యాంకులు , కేంద్ర ద్రవ్య సంస్థలు ఈ నిర్ణయాన్ని ఆమోదించాయి. వసంతగుప్త మళ్ళీ తానే నడుపుతానని ప్రతిపాదించాడు. కాని బ్యాంకులు, కేంద్ర ద్రవ్యసంస్థలు, మిల్లు కార్మికసంఘం అతని మీద తమకు విశ్వాసం లేదని పునరుద్ఘాటించడంతో బిఐఎఫ్ఆర్ అతని ప్రతిపాదనలను లెక్కలోకి తీసుకోలేదు. తన షేర్లన్నిటినీ అతను 10 రూపాయల షేరును రూ॥ 4.45 పైసలకు లెక్కగట్టి థాపర్ గ్రూపుకు అమ్మాలనీ ఏపిఐడిసి కూడా వెంటనే కాకుంటే భవిష్యత్తులోనైనా తన షేర్లను థాపర్ గ్రూపుకే అమ్మాలనీ బిఐఎఫ్ఆర్ తీర్పునిచ్చింది.

థాపర్ గ్రూపు ప్రతినిధులు కర్నూలుకువచ్చి కార్మికసంఘంతో అన్ని విషయాలు మాట్లాడుకున్నారు. మిల్లు మూసివేసిన కాలానికి మూడున్నర నెలల జీతం ఇస్తామని, అంతకుముందు 1989 జూన్‌నుండి 1989 నవంబర్ దాకా ఇవ్వని జీతంలో రెండు నెలల జీతం వెంటనే ఇస్తామని ఒప్పందం చేసుకున్నారు. కార్మికులందరినీ వెంటనే పనిలోనికి తీసుకోలేకపోయినా ఒక సంవత్సరం లోగా అందరినీ తీసుకుంటామన్నారు. పనిలోకి తీసుకునేంతవరకు 25 శాతం జీతం ఇస్తామన్నారు. మొదట్లో పాత రేటులో వేతనం చెల్లించలేమనీ సగం వేతనం మాత్రం ఇస్తామని అయితే ఒక సంవత్సరం లోగా పాత వేతనం రేటు పూర్తిగా ఇస్తామని ఒప్పందం చేసుకున్నారు. కార్మికులు చాలా సంతోషించారు. ఇంక తమ కష్టాలు గట్టెక్కాయనుకున్నారు.

బ్యాంకులు, కేంద్ర ద్రవ్య సంస్థలు ఒకేరకమయిన రాయితీలను ప్రకటించాయి. 1992 మార్చి నెలాఖరుదాకా చెల్లించవలసిన పాత బాకీల వడ్డీలో 25% మాఫీ చేస్తామన్నారు. ఇంకొక 25% వడ్డీ మూడు ఏళ్ళ తరువాత కట్టవచ్చన్నారు. మిగిలిన వడ్డీలోను, అసలులోను 25% కొత్త యాజమాన్యం ప్రతిపాదన ఒప్పుకున్న తర్వాత మూడు నెలలలోగా తీర్చాలని, తక్కిన 75% మూడు వాయిదాలలో తీసుకుంటామని అన్నారు. వాయిదాల ప్రకారం చెల్లించే దానికి 19% వడ్డీ కట్టివ్వాలన్నారు.

ప్రభుత్వం సాలీనా టన్ను 595 రూపాయలకు 25,000 టన్నుల ముడి సరుకు సరఫరా చేసేటట్టు, కరెంటు కోత రాబోయే మూడు సంవత్సరాలలో 25శాతం మించకుండా ఉండేటట్టు, పాత రాయల్టీ బాకీలలో మూడేండ్ల బాకీ మాఫీ చేసి మిగిలినది ఏడు సంవత్సరాల తర్వాత వడ్డీ

లేకుండా తీసుకునేటట్లు, అమ్మకం పన్ను బకాయిలకు కూడా అదే ఏర్పాటు వర్తించేటట్లు, 80 లక్షల రూపాయల కరెంటు బిల్లు బకాయలో 25 శాతం వెంటనే తీసుకొని, మగిలినది 12 వాయిదాలలో తీసుకొనేటట్లు, రాబోయే మూడు సంవత్సరాల అమ్మకం పన్ను సేకరణను వాయిదా వేసి, మూడేండ్ల తరువాత 8 అర్థ సంవత్సర కిస్తులలో సేకరించేటట్లు, మరికొన్ని ఇటువంటి రాయితీలు ఇచ్చేటట్లు ఒప్పుకుంది.

కథ అక్కడితో సుఖాంతం కావలసింది. కాని వసంతగుప్త ఊరుకోదలుచుకోలేదు. బంగారు గుడ్లు పెట్టే ఈ బాతును వేరొకరి చేతుల్లోకి పోనివ్వదలుచుకోలేదు. "బిఐఎఫ్ఆర్ ఎదుట కనీసం నా వాదనను వినిపించుకొనే అవకాశం ఇవ్వలేదు కాబట్టి థాపర్‌కు నా మిల్లును కట్టబెడుతూ మార్చి 23వ తేదీన బిఐఎఫ్ఆర్ జారీ చేసిన ఆర్డరును స్టే చెయ్యవలసింది"అంటూ ఎఎఐఎఫ్ఆర్‌కు అప్పీల్ చేసుకున్నాడు. అతను బిఐఎఫ్ఆర్ ఆర్డరు కాపీ సయితం సమర్పించనప్పటికీ అతని పిటీషన్ మీద మార్చి 27న ఎఎఐఎఫ్ఆర్ స్టే ఇచ్చింది. దాదాపు ఒక సంవత్సరం (1993 ఫిబ్రవరి 16 దాకా) మిల్లు పునరుద్ధరణ వ్యవహారం ఈ స్టే ఆర్డరుతో స్తంభించిపోయింది.

ఇక్కడ ఒక పిట్ట కథ చెప్పుకోవాలి. వసంతగుప్త ఎఎఐఎఫ్ఆర్‌లో అప్పీల్ వేసినపుడు బిఐఎఫ్ఆర్ వినడానికి నిరాకరించిన తన కొత్త ప్రతిపాదన ఏమిటో చెప్పాడు. విదేశాలలో వున్న తెలుగు ఎన్ఆర్ఐల సహాయంతో తానే మిల్లును పునరుద్ధరించదలుచుకున్నానని చెప్పాడు. అంతేకాక తన విషయంలో వున్న దురభిప్రాయాన్ని ఎపిఐడిసి మార్చుకుందనీ ఆ విషయం టెలిగ్రాం ద్వారా తెలిపిందనీ అన్నాడు. అయితే తన అఫిడవిట్ తప్ప వేరే కాగితాలు ఏవీ అతను ఎఎఐఎఫ్ఆర్ దగ్గర దాఖలు చేయలేదు. మామూలు జనం విషయానికి వచ్చేసరికి అన్ని పత్రాలు సక్రమంగా లేకపోతే పిటిషన్లు వినం అని కోర్టులు అంటాయి. కాని ఈ కోటీశ్వరుడి విషయంలో "ఇప్పుడుకాని స్టే ఇవ్వకపోతే రేపు అన్నీ విన్న తర్వాత ఇతనికే అనుకూలంగా తీర్పు వస్తే పరిస్థితి ఇరకాటంగా తయారవుతుంది కాబట్టి స్టే ఇవ్వక తప్పదని" ఎఎఐఎఫ్ఆర్ నిర్ణయించింది. పిటిషనర్ బి ఐఎఫ్ఆర్ కు తాను తీసుకువస్తున్న ఎన్ఆర్ఐల పేర్లు, ఊర్లు, వాళ్ళు తేగల సొమ్ము తెలియజేస్తూ ఖచ్చితమైన ప్రతిపాదనలను సమర్పించవలసివుండిందనీ ఎపిఐడిసి తన అభిప్రాయం మార్చుకుందన్న సంగతి తెలియజేసే డాక్యుమెంట్లు కూడా సమర్పించి వుండవలసిందనీ హితవు చెపుతూనే అయినప్పటికీ 'సహజ న్యాయ సూత్రాలకు, ధర్మానికి అనుగుణంగా స్టే ఇస్తున్నాం' అని చెప్పి ఏప్రియల్ 14వ మళ్ళీ కలుద్దాం అనింది.

అయితే అంతలో ఎఎఐఎఫ్ఆర్ ఛైర్మన్ రిటైరయ్యారు. వెంటనే కొత్త ఛైర్మన్ రాకపోవడంతో ఇంకొంచెం కాలయాపన జరిగింది. ఈ లోపల వసంతగుప్త ఎందువలననో మనసు మార్చుకున్నాడు. థాపర్ గ్రూపు అతనకి కొన్ని షేర్లు అమ్ముతామని హామీ ఇచ్చారో, లేకపోతే రాయలసీమ సంప్రదాయాన్ని గుర్తించి అతనికి రౌడీ మామూలు చెల్లిస్తామని ఒప్పుకున్నారో తెలియదు. మొత్తానికి అతను మనసు మార్చుకొని ఎఎఐఎఫ్ఆర్‌లోని తన అప్పీలును ఉపసంహరించుకున్నారు. అయితే అంతటితో కథ సుఖాంతం కాలేదు. వసంతగుప్త తెలుగు ఎన్ఆర్ఐల వేటలో సత్యసాయిప్రసాద్ అసోసియేట్స్ అనే స్థానిక సంస్థ సహాయం తీసుకున్నాడు. దాని యజమాని ప్రసాద్ కర్నూలుకు చెందినవాడు. తెలిసినవారు అతనిని 'కరాటే ప్రసాద్' అంటారు. ఎపి కార్బైడ్స్ బతికి బాగున్న రోజులలో ఇతను దానికి బొగ్గు సరఫరా చేసేవాడు. అయితే అయ్యపురెడ్డి ద్వారా

రాజకీయ సంబంధాలు పెంచుకొని తెలుగుదేశం హయాంలో అయ్యపురెడ్డి పబ్లిక్ అకౌంట్స్ కమిటీ ఛైర్మన్‌గా వున్న రోజులలో ఇతను హైదరాబాదు పోయి సత్యసాయిప్రసాద్ అసోసియేట్స్ అనే సంస్థను నెలకొల్పి పబ్లిక్ అకౌంట్స్ కమిటీతో పనులున్న వ్యాపార వేత్తలకూ ఆ కమిటీ ఛైర్మన్‌కూ మధ్య అనుసంధాన కర్తగా స్థిరపడి పరపతి బాగా సంపాదించుకున్నాడు. ఈ క్రమంలోనే విదేశాలలో వున్న తెలుగు పెట్టుబడీదార్లతో సంబంధాలు ఏర్పరుచుకున్నాడు. ఇతని ద్వారా తెలుగు విదేశీ పెట్టుబడి తీసుకురావాలని వసంతగుప్తా ప్రయత్నం. ఈ ప్రసాద్‌కు తోడుగా మళ్ళీ టి.జీ కుటుంబానికే చెందిన టి.జీ వీర ప్రసాద్ (తుంగభద్ర మిషనరీ అండ్ టూల్స్ మేనేజింగ్ డైరక్టర్) కూడా ఈ ప్రయత్నంలో భాగమయ్యాడు.

వీరిద్దరికీ చెప్పకుండా 1992 జూన్ 25న ఎఐఎఫ్ఆర్ లో జరిగిన సమావేశంలో వసంతగుప్త తన స్టే పిటిషన్‌ను ఉపసంహరించుకున్నాడు. ఈ చర్య ప్రసాద్‌కు, వీరప్రసాద్‌కు నచ్చలేదు. వీళ్ళతో వసంతగుప్త చేసుకున్న ఒప్పందంలో ఒకరికి చెప్పకుండా ఒకరు ఇలాంటి పనులు చేయకూడదన్న అంగీకారం ఉన్నప్పటికీ దానిని అతిక్రమించి వసంతగుప్త ఈ పని చేశాడు.

అందువల్ల అతని ఉపసంహరణ పిటిషన్‌ను స్టే చెయ్యమని ప్రసాద్, టి.జీ వీర ప్రసాద్ ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టులో పిటిషన్ వేసి స్టే తెచ్చుకున్నారు. ఆ పని ఎందుకు చేశారనేదానికి జవాబు ట.జీ వీరప్రసాద్ మాటల్లోనే చెప్పుకుంటే బాగుంటుంది. "స్థానిక వ్యాపారవేత్తలను ప్రోత్సహించే స్పష్టమైన ఉద్దేశ్యంతోనే రాయలసీమ అభివృద్ధి బోర్డు రాయసీమ పేపరు మిల్లుకు నిధులు ఇచ్చింది. అందువల్లనే సతసాయి ప్రసాద్ చాలామంది తెలుగు ఎన్ఆర్ఐలను పట్టుకొని మిల్లు పునరుద్ధరణకు ఒప్పించాడు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో స్టే పిటిషన్‌ను వసంతగుప్తా ఉపసం హరించుకోవడం మా వ్యాపార ప్రతిష్టకు భంగకరం. అయితే తెలుగు ఎన్ఆర్ఐలను తీసుకువచ్చి సమర్థవంతమైన యాజమాన్యాన్ని ప్రవేశపెట్టే ఉద్దేశ్యంతో మేము హైకోర్టుకు పోయి వసంతగుప్తా చర్యపైన స్టే కోరాము.'" అంటాడాయన. (1992 ఆగష్టు 5న విడుదల చేసిన పత్రికా ప్రకటన).

తెలుగుతనం ఉట్టిపడే ఈ చర్యను రాయలసీమ పేపర్ మిల్లు కార్మికులు ఎందుచేతనో హర్షించ లేకపోయారు. అంతటి సంస్కారం లేకపోవడంవల్ల కావచ్చు. హర్షించకపోగా తీవ్ర నిరసనతో టి.జి. వీరప్రసాద్ గారి తుంగభద్ర మిషనరీ టూల్స్ ఫ్యాక్టరీ మీద పేపర్ మిల్లు కార్మికులు మూడు వందల మంది దాడి చేసి విస్తృతంగా విధ్వంసానికి పాల్పడ్డారు.

"మూర్ఖులు పాపం" అన్నాడు వీరప్రసాద్ తన పత్రికా ప్రకటనలో. "వాళ్ళ నిజమైన ప్రయోజనాలేమో వాళ్ళకు తెలిస్తే వాళ్ళు మా చర్యను హర్షించేవారు. వాళ్ళను కొంతమంది అసంతృప్త వ్యక్తులు రెచ్చగొడుతున్నారు" అన్నాడు. "తుంగభద్ర మిషనరీ అండ్ టూల్స్ అప్రతిహతంగా సాగుతుంది" అని కష్టమర్లకు హామీ ఇచ్చాడు.

ఈ విధంగా 'టి.జి' కుటుంబం ఒక కోర్టు తరువాత ఇంకొక కోర్టుతో ఆటలాడుతూ కథను 1993 లోకి తీసుకొచ్చారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు తాను ఇచ్చిన స్టే ఆర్డరును రెండు నెలల తర్వాత ఎత్తివేస్తూ వసంతగుప్తా ఉపసంహరణ పిటిషన్‌ను ఆమోదించేముందు ఈ ఇద్దరి వాదనలు కూడా ఎఐఎఫ్ఆర్ వినాలని ఆర్డరు జారీ చేసింది. మళ్ళీ రాయలసీమ పేపరు మిల్లు వ్యవహారం ఎఐఎఫ్ఆర్ లిస్టులోకి వచ్చి వారు అందరి వాదనలు విని వసంతగుప్త ఉపసంహరణ

పిటిషన్‌ను ఆమోదించి, బిఐఎఫ్ఆర్ ఆర్డరుపై తాము ఇచ్చిన స్టేను ఎత్తివేసే సరికి 1993 ఫిబ్రవరి 16వ తేదీ వచ్చింది. ఇప్పటికైనా కథ అయిపోయిందని కార్మికులు ఆశించారు. కాని అది అడియాసే అయింది. స్టే ఆర్డరులు తొలగిపోయాయి కాబట్టి ఇంక మిల్లును మీరు ఏలుకొండని థాపర్ గ్రూపుతో బిఐఎఫ్ఆర్ అనింది. అయితే ఇప్పుడు పరిస్థితులు మారిపోయాయని వారన్నారు. అప్పట్లో తాము 108 కోట్ల పెట్టుబడి తెస్తే సరిపోతుందని అనుకున్నాము కాని ఇప్పుడు 181 కోట్లు తేవలసి ఉంటుందన్నారు. అప్పటి తమ ఒప్పుకోలు చెల్లదనీ తమకు ఇంకొన్ని రాయితీలు కావాలనీ అన్నారు. ఎందుకంటే ఈ మధ్యలో మన్‌మోహన్‌సింగ్‌గారు కాగితం దిగుమతి మీద ఆంక్షలు బాగా సడలించారు. దానితో నాణ్యమైన విదేశీ కాగితం చవకగా దేశంలోకి వస్తున్నది. పోటీ పెరిగింది. ధరలు పడిపోయాయి. అంతేకాక హర్షద్‌మెహతా ఉదంతంవల్ల సామాన్య ప్రజలలో షేర్ల కొనుగోలు పట్ల ఉత్సాహం తగ్గిపోయింది. కంపెనీల పబ్లిక్ ఇష్యూలు ఈ మధ్య కాలంలో వేగంగా నడవడం లేదు. ఇంకా ఇట్లాంటి చాలా కారణాలు థాపర్ గ్రూపు చెప్పింది. 1992లో ఆమోదించిన ప్రతిపాదనలో సెంట్రల్ ఎక్సైజ్ రుణం ఉంది. ఎక్సైజ్ పన్ను చెల్లింపుకు ఈ స్కీమ్‌కింద ఐదు సంవత్సరాల గడువు ఇస్తారు. అయితే నూతన బడ్జెట్ విధానాలలో భాగంగా అటువంటి స్కీములన్నీ రద్దయ్యాయి. కాబట్టి 1992 మార్చిలో ఒప్పుకున్న ప్రతిపాదన ఇప్పుడు ఆమోదయోగ్యంకాదని థాపర్ గ్రూపు అనింది. కొత్త ప్రతిపాదన ఏదైనా వుంటే 1993 జూలై 26 లోపల ఐడిబిఐ కి తెలియజేయమని బిఐఎఫ్ఆర్ థాపర్ గ్రూపును కోరింది. వాళ్ళు 1993 ఆగష్టులో కొత్త ప్రతిపాదన సమర్పించారు. దానిని ఐ.డి.బి.ఐ. పరిశీలించి అది ఆమోదనీయం కాదనీ మళ్లీ ఆలోచించుకొని అక్టోబర్‌లోగా చెప్పమనీ అడిగింది. ఇంక ఆలోచించేదేమీ లేదని డిసెంబరునెలలో థాపర్ గ్రూపు పునరుద్ఘాటించింది. దీనితో తలెత్తిన పరిస్థితిని పరిశీలించడానికి బిఐఎఫ్ఆర్ 1994 మార్చి 3న సమావేశం జరిపారు. వసంత గుప్తా మళ్ళీ వచ్చి, ఇప్పుడెవరూ ముందుకు రావడం లేదు కాబట్టి తన ప్రతిపాదన వినమన్నాడు. థాపర్ గ్రూపుకు ఇస్తామన్న రాయితీలు, సదుపాయాలు తనకు ఇవ్వాలని, అదనంగా బ్యాంకులు పాత బకాయిలపైన వడ్డీ మొత్తం మాఫీ చేయాలని, ముడిసరుకును ప్రభుత్వం నిరంతరాయంగా సరఫరా చెయ్యాలని కోరాడు. బి.ఐ.ఎఫ్.ఆర్ బ్యాంకుల అభిప్రాయం అడగగా థాపర్ గ్రూపుకు ఇస్తామన్న రాయితీలు తప్ప వేరే ఏమీ ఇవ్వమన్నారు. వడ్డీలో మహాఅయితే 25 శాతం మాత్రం మాఫీ చేస్తామన్నారు. కేంద్ర ద్రవ్య సంస్థల మాటకొస్తే, వసంతగుప్తా చెల్లించవలసిన బకాయిలకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, ఎపిఐడిసి గ్యారంటీ ఇచ్చేటట్టయితే అతని ప్రతిపాదనలు ఒప్పుకుంటాం అని ఐడిబిఐ అన్నది. 'మేము అటువంటి గ్యారంటీ ఇవ్వలేమని' ఎపిఐడిసి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అన్నాయి.

కథకంచికి

ఈ విధంగా కథ మళ్లీ మొదటికి వచ్చింది. దానిని మళ్లీ మళ్లీ మొదటికి రప్పించు కోవడం కోసమే వసంత గుప్త కథను ఇంతగా సాగదీసాడు. కొత్త ప్రతిపాదనలు ఆహ్వానించి పరిశీలించమని బిఐఎఫ్ఆర్ మళ్లీ ఐడిబిఐని ఆదేశించింది. మే 31 లోగా తనకు రిపోర్ట్ ఇమ్మనింది. ఈసారి ఐడిబిఐకి రెండే రెండు ప్రతిపాదనలు వచ్చాయి. ఒకటి పాత మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ వసంత గుప్తది. రెండవది అతనితో కలిసి ఎఐఐఎఫ్ఆర్‌లో స్టే పిటిషన్ వేసి ఆ తరువాత వేరుపడిన సత్యసాయి ప్రసాద్ అసోసి యేట్స్‌ది. వీటిమీద విచారణ ఇప్పటికింకా పూర్తికాలేదు.

ఈ లోపల కార్మికులు ఏమయ్యారంటే ముడిసరుకు సేకరణలో పనిచేసిన వారి సంగతి తెలీదు. కానీ మిల్లులో పనిచేసిన కార్మికులు ఇక్కడా అక్కడా కూలి చేసుకొని బ్రతుకుతున్నారు. కొందరు దూర ప్రాంతాలలోని బల్లార్‌పూర్, సాత్పురా, భూసావల్ పేపర్ మిల్లులలో పనిచేస్తున్నారు. అధిక భాగం కర్నూలులో దినకూలి చేసుకొని బ్రతుకుతున్నారు. మిల్లు కార్మికులు అత్యధికంగా మగవాళ్లు. మగవాళ్లకు దినకూలి రేటు 30 రూ॥లు లేక 35 రూ॥లు ఉంటుంది కానీ రెండు రోజులలో ఒకరోజు కూలి దొరికితే ఎక్కువ. అంటే నెలకు 1500 నుండి 2000 జీతం సంపాదించిన వాళ్లు ఇప్పుడు నెలకు 450 లేక 500 మాత్రం తేగలుగుతున్నారు. ఎప్పటికప్పుడు మిల్లు తెరచుకుంటుందని ఎదురుచూస్తూ వివిధ రూపాలలో ఆందోళన కార్యక్రమాలలో పాల్గొంటున్నారు. ధర్నాలు చేసారు, పాదయాత్రలు చేసారు, ఊరేగింపులు తీసారు, సభలు నిర్వహించారు.

అందరికీ బతుకు ఒకే రకంగా గడవడం లేదు. తిండి సరిగ్గా దొరకక, ఆరోగ్యం దెబ్బతిని చాలామంది చనిపోయారు. దీనిని ఆకలిచావు అనాలో అనారోగ్యం చావు అనాలో తెలీదు. అది సహజమరణం మట్టుకుకాదు. ఈ అనుమానానికి కూడా తావు ఇవ్వకుండా కొందరు ఆత్మహత్య చేసుకొని చనిపోయారు. 1993 డిసెంబర్ 27న ముగ్గురు పిల్లలను వదిలిపెట్టి వేణుగోపాలరావు అనే కార్మికుడు, అతని భార్య పార్వతి ఆత్మహత్య చేసుకున్న సంఘటన చాలా సంచలనం కలిగించింది. ఈ అయిదేళ్లలో 10మంది కార్మికులు లేక వారి భార్యలు ఆత్మహత్య చేసుకున్నారనీ 44 మంది ఆకలి, అనారోగ్యాలవల్ల చనిపోయారని మిల్లు కార్మిక సంఘం అంటుంది. ఈ మృతుల జాబితా దిగువ ఇస్తున్నాము. ఈ 54 మందిలో 41 మంది వయసు 25 నుండి 45 లోపల ఉంది. అది మనుషులు సహజంగా చనిపోయే వయసుకాదు. ఆ వయసువారు అంతమంది చనిపోయారంటేనే పెట్టుబడి దారుల ఆటలు కార్మికులకు ఎంతగా ప్రాణసంకటంగా తయారవుతాయో అర్థం అవుతుంది. ఈ జాబితా కూడా ప్రధానంగా కార్మికులకు మాత్రమే సంబంధించినవి. వాళ్ళ కుటుంబ సభ్యులలో ఎంత మంది ఈ అయిదేళ్లలో అకాల మరణం పాలయ్యారో తెలీదు.

ఒక కుటుంబం ఆదాయం అకస్మాత్తుగా గణనీయంగా పడిపోతే ఆ ప్రభావం సంపాదన పరులయిన మగవాళ్లకంటే ఇంట్లోని ఆడవాళ్లమీద, ముసలివాళ్లమీద ఎక్కువ పడుతుందనేది జగమెరిగిన సత్యం.

మిల్లు పునరుద్ధరణ విషయానికొస్తే బ్యాంకులు, కేంద్ర ద్రవ్య సంస్థలు ఇంకొంచెం ఎక్కువ బాధ్యత తీసుకోనిదే అది సాధ్యం కాదన్న యూనియన్ నాయకుల అభిప్రాయంలో వాస్తవికత ఉంది. పాత బాకీల వడ్డీలో 25 శాతం మినహాయింపు మాత్రం ఇచ్చి మూడేళ్లలో పాత బాకీనీ మిగిలిన వడ్డీనీ వసూలు చేసుకొని చేతులు దులుపుకొని పోతామన్న ప్రతిపాదనను బ్యాంకులు వదిలిపెట్టి మిల్లు పునరుద్ధరణలో భాగం కావాలని యూనియన్ కోరుతూఉంది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా ముడిసరుకు తక్కువ రేటుకు నిరంతరాయంగా సరఫరా చేయాలని కోరుతూ ఉంది. కేంద్ర ద్రవ్య సంస్థలు పాత బాకీలపైన వడ్డీ మొత్తం వదులకోవడానికి సిద్ధపడాలనీ ఆ మేరకు కేంద్రప్రభుత్వం చొరవతీసుకొని ఆ సంస్థలను ఒప్పించాలనీ కూడా యూనియన్ కోరుతూఉంది.

1991లో గోయంకా, థాపర్ గ్రూపులు ఈ మిల్లుకోసం పోటీపడిన రోజుల సంగతేమోకానీ ఇప్పుడు పైన పేర్కొన్న యూనియన్ సూచనల వంటివి అమలు కాకపోతే మిల్లు పునరుద్ధరణ కష్టం. ఇప్పుడు మిల్లుకు గుడ్‌విల్ అనేదేమీ లేదు. యంత్రాలు అలనా పాలనా లేక తుప్పుపట్టి ఉన్నాయి. అప్పటికీ ఇప్పటికీ కార్మికులు మాత్రమే - చనిపోయిన 54 మంది పోగా -మిగిలారు.

రాయలసీమ పేపరు మిల్లు మూసివేసిన కాలంలో చనిపోయిన కార్మికులు

(రాయలసీమ పేపరు మిల్లు స్టాఫ్ అండ్ వర్కర్స్ యూనియన్ సౌజన్యంతో)

నెం.	పేరు	వయసు	కారణం
1.	సంగంనాథ్ గౌడ్	34	ఆత్మహత్య
2.	రామకృష్ణమూర్తి	40	ఆత్మహత్య
3.	వీరన్న	35	ఆకలిచావు
4.	పద్మనాభ శెట్టి	32	ఆకలిచావు
5.	మైకెల్ జాన్	40	అనారోగ్యం
6.	రామచంద్రప్ప	45	అనారోగ్యం
7.	కాశయ్యశెట్టి	50	అనారోగ్యం
8.	దొడ్డన్న	40	ఆకలిచావు
9.	గఫూర్ ఖాన్	55	అనారోగ్యం
10.	షేక్ సాహెబ్	50	అనారోగ్యం
11.	పాపయ్య	45	అనారోగ్యం
12.	కలాం	35	అనారోగ్యం
13.	గురురాజాచారి	33	ఆత్మహత్య
14.	తెలుగురాముడు	25	ఆకలిచావు
15.	ఈశ్వరయ్య	30	ఆకలిచావు
16.	గురప్ప	50	ఆకలిచావు
17.	త్యాగరాజు	35	ఆకలిచావు
18.	చాకలి తిమ్మప్ప	40	ఆకలిచావు
19.	చాకలి చిన తిమ్మప్ప	35	ఆకలిచావు
20.	జేమ్స్	50	ఆకలిచావు
21.	దత్తాత్రేయులు	35	ఆత్మహత్య
22.	నరసింహులు అనే కార్మికుని భార్య	32	ఆత్మహత్య
23.	వెంకటేశ్వరరెడ్డి అనే కార్మికుని భార్య	-	ఆత్మహత్య
24.	బిసుపల్లి	35	అనారోగ్యం

25.	విద్యాసాగర్‌రెడ్డి	30	అనారోగ్యం
26.	బి.టి. మద్దులేటి	27	ఆకలిచావు
27.	బి. రాముడు	25	ఆకలిచావు
28.	బీసన్న	40	ఆకలిచావు
29.	బాలీశ్వర్	25	ఆకలిచావు
30.	సోమన్న	50	ఆకలిచావు
31.	రామచంద్రుడు	30	ఆకలిచావు
32.	టి. రామయ్య	28	ఆత్మహత్య
33.	ఎం. వెంకటస్వామి	45	అనారోగ్యం
34.	బి. వెంకటస్వామి	25	అనారోగ్యం
35.	టి. హుసేనయ్య	30	అనారోగ్యం
36.	లక్ష్మన్న	20	అనారోగ్యం
37.	పెద్దయ్య	45	ఆత్మహత్య
38.	టి. మాదయ్య	26	అనారోగ్యం
39.	మద్దమ్మ	25	ఆకలిచావు
40.	ఇక్బాల్	35	ఆకలిచావు
41.	వేణుగోపాలరావు	42	ఆత్మహత్య
42.	పార్వతి	38	ఆత్మహత్య
43.	నర్సింహులు	45	ఆకలిచావు
44.	జేమ్స్	25	ఆకలిచావు
45.	టి. మద్దులేటి	55	అనారోగ్యం
46.	జీవరత్నం	–	అనారోగ్యం
47.	హుసేనప్ప	52	అనారోగ్యం
48.	తిక్కన్న	48	అనారోగ్యం
49.	వెంకటస్వామిరెడ్డి	29	అనారోగ్యం
50.	టి.ఎల్.పుల్లయ్య	38	అనారోగ్యం
51.	ఇమాం ఖాసిం	45	అనారోగ్యం
52.	నారాయణ రెడ్డి	50	అనారోగ్యం
53.	ఇ. వెంకటేశ్వరగౌడ్	32	అనారోగ్యం
54.	గోపాలరెడ్డి	–	అనారోగ్యం

(గమనిక : ఆకలి చావుకూ అనారోగ్య కారణంగా సంభవించే మరణానికీ తేడా చెప్పడం ఒక్కొక్కసారి కష్టం. మిల్లు కార్మిక సంఘం ఇచ్చిన వివరాలను ఇక్కడ యధాతథంగా ప్రచురించాము)

నెల్లిమర్ల జూట్ మిల్లు

లాకౌట్ల మిల్లుగా పేరుపొందింది విజయనగరం జిల్లాలోని నెల్లిమర్ల జూట్ మిల్లు. 1989-90లో 10 నెలలు, 1991లో దాదాపు నాలుగు నెలలు, 1992లో మూడు నెలలు, 1993-94 లో ఇప్పటికి 14 నెలలు మిల్లు లాకౌట్‌లో ఉంది. 'రేపు తెరిపిస్తాం, ఎల్లుండి తెరిపిస్తాం' అని మంత్రులు అంటున్నారు కానీ తెరిపించడంలో చిత్తశుద్ధి మాత్రం కనిపించడం లేదు. కార్మికులను పూర్తిగా లొంగదీసుకోకుండా తెరిచే ఉద్దేశ్యం యాజమాన్యానికి లేదు. యాజమాన్యాన్ని తొందరపెట్టే ఉద్దేశ్యం ప్రభుత్వానికి లేదు.

విజయనగరం కోస్తా ఆంధ్రాలోని 9 జిల్లాలలోనికీ బాగా వెనుకబడిన జిల్లా. రాష్ట్ర సగటు గ్రామీణ జనాభా 73.1 శాతం కాగా విజయనగరం జిల్లాలో 82.8 శాతం. ఈ గ్రామీణ జనాభాలో ఎక్కడయినా బీదవారి సంఖ్యే ఎక్కువ. కానీ విజయనగరం జిల్లాలో మరీ ఎక్కువ. తలసరి ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి రాష్ట్రంలో సంవత్సరానికి 150 కిలోలు కాగా విజయనగరంలో 107 కిలోలు మాత్రమే. జిల్లాలోని వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో అత్యధిక భాగం చాలా చిన్నవి. రాష్ట్రంలో సగటు వ్యవసాయ కమతం వైశాల్యం 4.3 ఎకరాలుకాగా విజయనగరం జిల్లాలో 2.5 ఎకరాలు మాత్రమే. మొత్తం వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో 73.5 శాతం 2 1/2 ఎకరాలలోపు వైశాల్యం కలిగినవి. సాగునీరు సమృద్ధిగా ఉన్న మధ్యకోస్తా జిల్లాలలో సగటు వ్యవసాయ కమతం తెలంగాణా రాయలసీమ జిల్లాలకంటే చిన్నదే. అయితే అది పేదరికాన్ని సూచించదు. కానీ విజయనగరం జిల్లాలో సాగునీటి సమృద్ధి లేదు. సాగునీటి విషయంలో రాష్ట్ర సగటు ఎంతో విజయనగరం అంతే. ఈ స్థితిలో 73.5 శాతం వ్యవసాయ కమతాలు 2.5 ఎకరం కంటే చిన్నవి కావడం గ్రామీణ పేదరికాన్ని సూచిస్తుంది.

సగటు మోతాదులో ఉన్న ఈ సేద్యపు నీటిలో అధికభాగం (60 శాతం) చెరువుల నుండి రావాలి. చెరువుల ఆయకట్టుకూ నిజంగా చెరువుల వల్ల తడిసే నేల విస్తీర్ణానికి చాలా తేడా ఉన్న సంగతి చెరువులమీద అధికంగా ఆధారపడే రాయలసీమ, తెలంగాణా వాసులకు బాగా తెలుసు. సరయిన నిర్వహణ లేక రాష్ట్రంలో చాలా చెరువులు చుట్టూ ఉన్న మైదానాలలో కలిసిపోతున్నాయి. అందువల్ల చెరువులపైన ఆధారపడే సాగునీటి లెక్కలు అధిక భాగం కాగితాల లెక్కలే. సాగునీరు లభించే సేద్యపు భూమి విజయనగరం జిల్లాలో 40 శాతం దాకా ఉందని గణాంకాలు చెప్పినా నిజానికి అంత మేరకు సాగునీరు లభించడంలేదు.

అధికంగా మెట్ట సాగుపైన ఆధారపడే చిన్న రైతుల సముదాయంగా విజయనగరం జిల్లాను వర్ణించవచ్చునని పైవివరాలు తెలియజేస్తాయి. ఈ చిత్రానికి పార్వతీపురం, సాలూరు ఏజెన్సీ ప్రాంతాలను కూడా కలుపుకుంటే జిల్లా ముఖచిత్రం పూర్తి అవుతుంది. గిరిజన జనాభా విజయనగరం జిల్లాలో రాష్ట్ర సగటు కంటే 50 శాతం ఎక్కువ. ఈ గిరిజన ప్రజల జీవిత స్థితిగతుల గురించి కొత్తగా ఏమీ చెప్పనవసరం లేదు.

ఇటువంటి గ్రామీణ ముఖచిత్రం వున్న జిల్లాలో పారిశ్రామిక అభివృద్ధి గణనీయంగా జరిగితే అది ప్రజలకు పేదరికం నుండి కొంతయినా ఉపశమనం కలిగిస్తుంది. ఫ్యాక్టరీలలో

వేతనాలు ఎంత తక్కువ ఉన్నా వ్యవసాయ కూలి రేట్లకంటే ఎక్కువ ఉంటాయి. చేతి వృత్తుల ఆధాయం కంటే, చిన్నరైతుల ఆదాయం కంటే ఎక్కువే ఉంటాయి. పైగా ఫ్యాక్టరీలు ఉంటే వాటి ప్రభావం గ్రామాలపైన పడి వ్యవసాయ కూలి రేట్లు కూడా పెరుగుతాయి. పారిశ్రామిక ప్రాంతాలలో అనేక రూపాలలో ఉపాధి, జీవనాధారం దొరుకుతాయి.

కానీ విజయనగరం జిల్లా పారిశ్రామిక ముఖచిత్రం ఏ మంత ఆశాజనకంగా లేదు. జిల్లాలోని రిజిస్టర్డ్ ఫ్యాక్టరీలలో దినసరి పనిచేసే కార్మికుల సంఖ్య 14,836. ఇది జిల్లాలోని శ్రామిక జనాభాలో 1.4 శాతం మాత్రమే. వ్యవసాయేతర శ్రామికులలో ఫ్యాక్టరీ కార్మికుల నిష్పత్తి 4 శాతం. ఫ్యాక్టరీ రంగం విజయనగరం జిల్లాలో గ్రామీణ పేదరికాన్నీ భూమిపైన జనాభా ఒత్తిడినీ తొలగించే మోతాదులో లేదు.

అయితే ఆ మాత్రమయినా ఫ్యాక్టరీ రంగం విజయనగరం జిల్లాలో ఉందంటే అది ప్రధానంగా నెల్లిమర్ల చలవే. ప్రతిరోజు జిల్లాలో యంత్రాలు తిప్పే 14,836 మంది కార్మికులలో నాలుగవవంతు (3700 మంది) నెల్లిమర్ల జూట్ మిల్లు కార్మికులు. దినసరి పనిచేసే ఈ 3700 మంది కాక మొత్తం మిల్లు కార్మికుల సంఖ్య 6000.

ఈ 6000 మంది గత అయిదు సంవత్సరాలుగా పదే పదే ఇంటి ముఖం పట్టిపోతున్నారు. ఇప్పుడు 14 నెలలుగా మిల్లు గేట్లు మూసి ఉన్నాయి.

నెల్లిమర్ల జూట్ మిల్లు

నెల్లిమర్ల గ్రామం విజయనగరం పట్టణానికి అతి సమీపంలో, చీపురుపల్లి మీదుగా శ్రీకాకుళం వెళ్లే రహదారి మీద ఉంది. 18 వేల చిల్లర జనాభా ఉన్న ఈ గ్రామ జీవితం జూట్ మిల్లు చుట్టూ పరిభ్రమిస్తుంది. మిల్లు కార్మికులలో 3000 మంది నెల్లిమర్ల వాసులే. గ్రామంలోని వ్యాపారాలు, హోటళ్లు, టీ దుకాణాలు, బ్యాంకులు, స్కూళ్లు డాక్టర్ల క్లినిక్‌లు అన్నిటి అస్తిత్వం జూట్‌మిల్లు మీదనే ఆధారపడింది. మిల్లు శాశ్వతంగా మూతపడితే నెల్లిమర్ల భూతాల గృహంలాగ తయారవుతుంది. ఆదిలాబాద్ జిల్లాలోని 'సర్‌సిల్క్' మూసివేత వల్ల కాగజ్‌నగర్ పట్టణంలోని సగభాగం బీడు పడిపోయిన హృదయ విదారక దృశ్యాన్ని చూసినవారికి ఈ బొమ్మ గీసి చూపించవలసిన అవసరం లేదు.

6000 మంది మిల్లు కార్మికుల కుటుంబ సభ్యుల సంఖ్య 25 నుండి 30 వేల దాకా ఉంటుంది. పరోక్షంగా ఈ మిల్లుపైన ఆధారపడిన చిన్న వ్యాపారస్తులను ఇతర వృత్తులవాళ్లను కలుపుకుంటే మిల్లు మూసివేతవల్ల ఉపాధి తీవ్రంగా దెబ్బతినే జీవుల సంఖ్య ఎన్ని వేలుంటుందో!

ఈ 6000 మంది కార్మికులు దాదాపు 40 గ్రామాలకు చెందినవారు. అధికంగా వ్యవసాయ కూలీ కుటుంబాలకు, కొద్దిమంది పేద రైతు కుటుంబాలకు, అందరూ దళిత వెనుకబడిన కులాలకు చెందినవారు. ఈ గ్రామాలు నెల్లిమర్ల, గుర్ల మండలాలలో ఉన్నాయి. జరజాపు పేట, మొయిద, నారాయణపట్నం, కొండగుంపాం, గరిగిపేట, సారిపల్లి, ఉప్పరపేట, చింతలపేట, వెలగాద వంటి గ్రామాలలో వందల సంఖ్యలో జూట్‌మిల్లు కార్మికులు ఉన్నారు. ఒక్క జరజాపు పేటలోనే 1467 మంది ఉన్నారు. ఈ గ్రామాలన్నింటి ఆర్థిక వ్యవస్థ మిల్లు మూసివేత వల్ల తీవ్రంగా దెబ్బ తింటుంది.

కాబట్టి ప్రత్యక్షంగానే నెల్లిమర్ల జూట్‌మిల్లు మూసివేత అనేది ఇన్ని గ్రామాలకు చెందిన కొన్నివేల మంది ప్రజల జీవనానికి సంబంధించిన సమస్య. ఈ సమస్య స్వరూపాన్ని వివరించడం ఈ వ్యాసం ఉద్దేశ్యం. క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే 1980ల మధ్యకాలంలో జూట్ పరిశ్రమ ఎదుర్కొన్న సంక్షోభాన్ని అడ్డంపెట్టుకొని నెల్లిమర్ల జూట్‌మిల్లు యజమాని జె.పి. కనోరియా మిల్లు డబ్బులను పెద్ద మొత్తంలో తన జేబులోకి తరలించి, దానినంతా నష్టంలో కలిపి చూపించి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సంస్థలకూ ప్రభుత్వ శాఖలకూ బకాయిలు పెట్టి వాళ్లు వసూలు చేసుకునే ప్రయత్నం మొదలుపెట్టగానే "నా మిల్లు ఖాయిలా పడిందంటూ" బి ఐ ఎఫ్ ఆర్ కు అప్లికేషన్ పెట్టి మిల్లు గోవింద్ శారడా అనే కలకత్తా బ్రోకర్‌కు లీజుకిచ్చి పక్కకు తప్పుకున్నాడు. లీజుకు తీసుకున్న ఈ మహానుభావుడికి మిల్లును సమర్థంగా నడపే ఉద్దేశ్యం, సామర్థ్యం, ఆకాంక్ష లేవు. అడ్డంకులు లేకుండ మిల్లు నడపగలిగేటట్టయితే పిండుకొని పోదామని తన సహజ బ్రోకర్ దృష్టితో చూసాడు. అయితే పట్టుదలగా కార్మికులను ఆర్గనైజ్ చేసే యూనియన్ నాయకత్వం అతనికి ఆటంకం అయింది. యూనియన్‌తో హేతుబద్ధంగా చర్చించి ఒప్పందాలు చేసుకొని మిల్లు నడిపించుకునే శ్రద్ధ ఉండడానికి అతను మిల్లు స్వంత దారుడు కాడుకదా! అందువల్ల అతను యూనియన్‌ను ప్రధాన సమస్య చేసి చీటికీ మాటికీ లాకౌట్ చేయసాగాడు. కనోరియా బిఐఎఫ్ఆర్ కు తానే పెట్టిన పిటిషన్ ను తానే అడ్డదారిలో 'స్టే' చేయించి (తన అవసరం తీరదని అర్థం అయ్యే సరికి), గోవింద్ శారడాను తప్పించి ఇప్పుడు వేరొకరికి మిల్లును అప్పగించాడు. ఈ వేరొకరు నిజంగా వేరొకరో లేకపోతే కనోరియా తృతీయ అవతారమో అనుమానమే. ఈ కొత్త ప్రభువులు కార్మికులు ఇచ్చింది తీసుకొని చెప్పింది చేసేటట్టయితేనే మిల్లు తెరుస్తాం, లేకపోతే లేదంటున్నారు.

మిల్లు యజమాని నష్టానికి తన 'ఫ్రాడ్' ను జోడించి మిల్లును తానే 'సిక్' చేస్తాడు. ఇంకొకడు లీజుకు తీసుకొని కార్మికులలో క్రమ శిక్షణ లోపించిందని చెప్పి మూసేస్తాడు. మూడవ వాడు మిల్లు తెరిపిస్తానంటూ యజమాని చేతుల మీదుగానే రంగ ప్రవేశం చేసి కార్మికులు హక్కులు అడగకుండ ఉంటేనే (మిల్లు ఖాయిలా పడడానికి వాళ్లు బాధ్యులయినట్టు) తాళాలు తీసి నడుపుతానంటాడు. ఈ ప్రహసనానికి ప్రభుత్వం డైరెక్షన్ పోషించి నడుపుతుంది. పోలీసులు విలన్ పాత్ర వహించి నిషేధాజ్ఞలు, కాల్పులు, లాఠీచార్జీలు అంటూ బీభత్సం సృష్టిస్తారు.

నెల్లి మర్ల జూట్ మిల్లు ఈ నాటిది కాదు. ఈ మిల్లును 1920 లో బకింగ్‌హాం అండ్ కర్నాటక్ (బిసి) మిల్స్ వాళ్లు నెలకొల్పారు. కాలక్రమంలో నష్టాలు రాగా 1939 లో దీని యాజమాన్యం మెక్లియాడ్ కంపెనీ అనే మేనేజింగ్ ఏజెన్సీ చేతిలోకి పోయింది. ఈ మేనేజింగ్ ఏజెన్సీలు అనేవి వలసపాలన కాలం నాటి ఒక వింత వ్యవస్థ. ఈ ఏజెన్సీలకు సొంత పరిశ్రమలుండవు. ఇతరుల పరిశ్రమలను తీసుకొని నడుపుతారు. ఒకే రంగంలో అనేక మిల్లులను ఈ ఏజెన్సీలు తమ యాజమాన్యంలోకి తీసుకోవడం ద్వారా గుత్తాధిపత్యాన్ని నెలకొల్పగలిగేవి. విస్తృతమయిన లావాదేవీలు, బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంతో సంబంధాలు ఉండడం వల్ల మామూలు యాజమాన్యం కంటె ఈ ఏజెన్సీలు లాభసాటిగా మిల్లులను నడపగలిగేవి. నెల్లిమర్ల జూట్ మిల్లును తీసుకున్న మెక్‌లియాడ్ ఏజెన్సీకి అప్పటికే జూట్‌రంగానికి చెందిన 9 మిల్లులపైన యాజమాన్యం ఉండిందని పాత ఉద్యోగులు అంటారు.

ఈ మేనేజింగ్ ఏజెన్సీల వ్యవస్థ వల్ల పారిశ్రామిక సంస్కృతి లేని బ్రోకర్లు, కమిషన్ ఏజెంట్లు, దళార్లు కేవలం బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంతోను వర్తక వర్గాలతోను తమకు ఉన్న సంబంధబాంధవ్యాల వల్ల పారిశ్రామిక రంగానికి అధినేతలవుతున్నారన్న విమర్శ జాతీయోద్యమంలో భాగంగా తీవ్రస్థాయిలో ముందుకు వచ్చింది. ఒక ఆధునిక పెట్టుబడిదారీ దేశంగా భారతదేశం ఎదగాలంటే పారిశ్రామిక సంస్కృతి ఉన్న పెట్టుబడిదారీ వర్గం ఎదగాలనీ, దాని స్థానంలో బ్రోకర్లు, దళారులు, పారిశ్రామిక పెట్టుబడికి స్వంత యజమానులు కానివాళ్లు మేనేజింగ్ ఏజెన్సీల ద్వారా పారిశ్రామిక రంగానికి అధిపతులవుతున్నారని జాతీయవాదులు విమర్శించారు. ఇది గుత్త పెట్టుబడి కి మార్గం సుగమం చేస్తున్నదని కూడ విమర్శించారు.

కంపెనీ ఆక్ట్ (1956) రావడంతో ఈ మేనేజింగ్ ఏజెన్సీలు కొనసాగడం అసాధ్యం అయింది. నెల్లిమర్ల జూట్‌మిల్లు మెక్లియాడ్ కంపెనీ చేతినుండి జనార్ధన్ ప్రసాద్ కనోరియా చేతిలోకి వచ్చింది. (అయితే ఆ కంపెనీలో కనోరియా ఒక ముఖ్య భాగస్వామి అనీ, ఈ బదలాయింపు వల్ల ఏజెన్సీ పేరుపోయి కనోరయా పేరు రావడం తప్ప జరిగిందేమీ లేదనీ ఒక రిటైర్డు మిల్లు గుమస్తా పాత జ్ఞాపకాలను నెమరువేసుకుంటూ అంటాడు).

నష్టాలు

1980 ల దాకా కనోరియా నెల్లిమర్ల జూట్‌మిల్లును ముంచకుండానే నడిపినట్టున్నాడు. 'ఖర్చు' ఖాతాలో చూపించినదానిలో కొంత భాగం జేబులో వేసుకునే దురలవాటు మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ కనోరియాకే కాక అతను తెచ్చి పెట్టుకున్న మార్వాడీ అధికారులందరికీ ముందు నుంచి ఉండిందని పాత కార్మికనాయకులు అంటారు. అంతేకాకుండ పెట్టుబడిని అస్తవ్యస్తంగా వినియోగించి వర్కింగ్ కాపిటల్‌ను వృధా చేసే అలవాటు అతనికి ఉండిందనేది మిల్లు వ్యవహారాలు చూస్తే స్పష్టం అవుతుంది. అయితే జూట్‌పరిశ్రమ బాగున్నన్నాళ్లూ ఇది మిల్లుకు ప్రాణాంతకంగా పరిణమించలేదు. 1980ల మధ్య కాలంలో జూట్ పరిశ్రమ సంక్షోభంలో పడడంతో దీని ప్రభావం మిల్లు మీద బలంగా పడింది. పారిశ్రామిక సంక్షోభం (మార్కెట్ తరుగుదల) వల్ల వచ్చిన నష్టం ఎంత, యాజమాన్య నిర్వహణ లోపాల వల్ల వచ్చిన నష్టం ఎంత, యజమానితానే మిల్లును దోచుకోవడం వల్ల వచ్చిన నష్టం ఎంత అని వేరు చేసి కచ్చితంగా చెప్పడం కష్టం కానీ మొదటి కారణానికి రెండవదీ అంతకంటె ముఖ్యంగా మూడవదీ తోడు కావడం వల్లనే మిల్లు మునిగిందని నెల్లిమర్ల మిల్లుతో పరిచయం ఉన్న వాళ్లు కిందినుండి మీది దాకా ముక్త కంఠంతో చెప్తారు.

ప్రభుత్వ సంస్థలకూ ప్రభుత్వ శాఖలకూ కనోరియా పెట్టిన బకాయిలు చూస్తే ఆశ్చర్యం వేస్తుంది. 1985 డిసెంబర్ - 1990 నవంబర్‌ల మధ్య ప్రావిడెంట్ ఫండ్ శాఖకు పెట్టిన బకాయి 2.32 కోట్ల రూపాయిలు. ఇందులో యాజమాన్యం కంట్రిబ్యూషన్ బకాయి 1.6 కోట్లు, కార్మికుల వాటా వాళ్ల జీతాల నుండి కోతపెట్టి పి ఎఫ్ కు జమ చేయకుండ మిల్లు ఖర్చులలో కలుపుకున్నది దాదాపు 70 లక్షలు. 1986 ఏప్రిల్ నుండి 1990 నవంబర్ దాకా ఇ ఎస్ ఐ కి మిల్లు బకాయి 1.58 కోట్ల రూపాయలు. కరెంటు బిల్లు బకాయి 30 లక్షల 28 వేలు. అమ్మకం పన్ను బకాయి (1987-91 మధ్య కాలానికి సంబంధించినది) జనరల్ సేల్స్ టాక్స్ ఖాతాలో 1.25 కోట్లు, సెంట్రల్ సేల్స్ టాక్స్ ఖాతాలో 91 లక్షలు.

ఇవన్నీ కలిపితే, నాలుగు ప్రభుత్వ డిపార్ట్‌మెంట్‌లకూ సంస్థలకూ 1980ల మధ్య కాలం నుండి ఆ దశాబ్దం చివరి దాకా కనోరియా ఎగ్గొట్టిన మొత్తం 6 కోట్ల 36 లక్షల రూపాయలు. ఇదికాక గోగునార అమ్మిన రైతుల దగ్గర నుంచి ప్రతి చిల్లర వ్యాపారస్తుడి దాకా అందరికీ కనోరియా బకాయిలు పెట్టాడు. విజయనగరంలో ఈ మిల్లుతో వ్యాపారం చేసిన అతి చిన్న వ్యక్తిని కదిలించినా ' కనోరియా నాకు ఇంత బాకీ' అని చెప్తాడు.

మిల్లు నష్టాలకు మార్కెట్ సంబంధమయిన కారణాలు ఎన్ని ఉన్నప్పటికీ, కనోరయా మిల్లును ఎంతగా గుల్ల చేసాడంటే బిఐఎఫ్ఆర్ సభ్యులయిన పెద్దలు సహితం అతనిని 'యూ ఆర్ ఎ ఫ్రాడ్' (నువ్వొక దగా కోరువు) అని విచారణ సందర్భంగా అందరి ముందూ తిట్టారు.

దీని నేపథ్యం ఏమిటి?

జూట్‌పరిశ్రమలో సంక్షోభం

జూట్‌మిల్లుల్లో రెండు రకాలు. ట్వైన్ దారం మాత్రం తయారు చేసే ట్వైన్ మిల్లులు, దారమే కాక గోనెపట్ట (హెస్సియన్) కూడ తయారు చేసే కాంపోసిట్ మిల్లులు. మన రాష్ట్రంలో ఏలూరు, చిట్టి వలస, గుంటూరు, నెల్లిమర్లలలో ఉన్నవి కాంపోసిట్ మిల్లులు (గుంటూరులోని బజ్రంగ్ జూట్ మిల్లు ఖాయిలా పడి శాశ్వతంగా కన్ను మూసింది. నెల్లిమర్ల మిల్లు నిరంతర లాకౌట్లలో ఉంది). ట్వైన్ మిల్లులు విజయనగరం పట్టణంలో రెండు, రాజాం (శ్రీకాకుళం జిల్లా)లో రెండు, సాలూరు (విజయనగరం జిల్లా),. బొబ్బిలి (విజయనగరం జిల్లా). కొత్త వలస (విజయనగరం జిల్లా) ఆముదాల వలస (శ్రీకాకుళం జల్లా), రేవిడి (శ్రీకాకుళం జిల్లా), కోడూరుపాడు (కృష్ణా జిల్లా) లలో ఒక్కొక్కటి చొప్పున ఉన్నాయి.

ట్వైన్ దారం కాక గోనసంచులు జూట్ పరిశ్రమ చేసే ప్రధాన ఉత్పత్తి. ఖరీదయిన కార్పెట్లు పాడుకాకుండ ఉండడానికి కింది భాగంలో గోనె పట్టవేసి కుట్టేవారు. దీనిని కార్పెట్ బాకింగ్ అంటారు. దీనికి మంచి విదేశీ మార్కెట్ ఉండింది కానీ ఈ మధ్యకాలంలో అది పోయింది.

గోనసంచులకు పోటీ లేనంత కాలం జూట్ పరిశ్రమ కళకళలాడుతూ ఉండింది. 1970-80 మధ్య కాలంలో పరిశ్రమ బాగా ఎదిగింది. ఉత్పత్తి ఆ దశాబ్దకాలంలోబాగా పెరిగింది. అయితే 1984 లో పాలిథీన్ సంచులు మార్కెట్‌లోకి రావడంతో జూట్ పరిశ్రమ దెబ్బతినింది. సిమెంట్ పరిశ్రమ అప్పటి వరకు గోనసంచుల ప్రధాన కొనుగోలు దారుగా ఉండింది. ఆ పరిశ్రమ పాలిథీన్ సంచులు మార్కెట్‌లోకి రాగానే దాదాపు మొత్తంగా గోనసంచుల వాడకం మానేసి పాలిథీన్ సంచులకు తన గిరాకీ బదలాయించింది. గొనసంచులు ఉపయోగిస్తే సిమెంట్ కొంత కారిపోతుంది, తేమ అంటుతుంది, అందువల్ల పాలిథీన్ సంచులే మేలని సిమెంట్ పరిశ్రమ భావించింది.

ఈ దెబ్బ దేశవ్యాపితంగా తగిలింది, మనదేశంలో జూట్ పరిశ్రమకు ప్రధాన కేంద్రం పశ్చిమ బెంగాలు. పశ్చిమ బెంగాల్‌లో అప్పటికీ ఉన్న 59 మిల్లులలో 20 మిల్లులు 1984 లో మూతపడ్డాయి. ఆ దశలో జనపనార కొనుగోలులో బ్రోకర్లుగా ఉన్న కొందరు సేఠ్‌లు ముందుకొచ్చి సంక్షోభంలో ఉన్న మిల్లులను లీజుకు తీసుకున్నారు. అవి పూర్తిగా మూతపడిపోయేలోపల

వాటినుండి పిండుకోగల లాభం పిండుకొని కళేబరాన్ని పెంటకుప్ప మీద పారేసిపోదామని వాళ్ల ఆలోచన. ఈ బ్రోకర్లలో ప్రముఖులు బజోరియా, నేమాని, శారదా, పసారి, జైన్, పొద్దార్ అనే వాళ్లు (ఈ శారదాయే 1988 లో నెల్లిమర్ల మిల్లును లీజుకు తీసుకున్నాడు. అతను అప్పటికి బెంగాల్‌లో 5 మిల్లులు లీజుకు తీసుకొని ఉన్నాడు)

అయితే ఆ దశాబ్దం అంతానికి (అంటే 1989 నాటికి) పరిశ్రమ ఒక మేరకు కోలుకొని స్థిరపడడంతో ఈ బ్రోకర్లు తమ లీజును పొడిగించకుండ తిరిగి పాత యాజమాన్యానికి అప్పగించడం, లేకపోతే కొత్త యాజమాన్యం మిల్లులను కొనుక్కోవడం జరిగింది. పరిశ్రమ కోలుకోవడానికి అనేక కారణాలు దోహదం చేసాయి. సిమెంట్ పరిశ్రమ అకస్మాత్తుగా పాలిథీన్ సంచులకు తన గిరాకీని బదలాయించడం ఈ సంక్షోభానికి ప్రధాన కారణం కాబట్టి జూట్ పరిశ్రమను కాపాడడానికి ప్రభుత్వం ఒక చట్టం చేసింది. జూట్ ప్యాకేజింగ్ మెటీరియల్స్ అక్ట్ (1987) అనే ఈ చట్టం ప్రకారం సిమెంట్ పరిశ్రమ ఉపయోగించే సంచులలో 40 శాతం గోనసంచులే వాడాలి. యూరియా పరిశ్రమ కూడ గోనసంచుల వాడకం విషయంలో రిజర్వేషన్ పాటించాలి. ఈ చట్టాన్ని సిమెంట్ కంపెనీల యజమాన్లు వెంటనే సుప్రీం కోర్టు ద్వారా స్టే చేయించారు. అయితే 1988 మే నెలలో సుప్రీం కోర్టు ఆ స్టేని తొలగించి చట్టం అమలుకు మార్గాన్ని సుగమం చేసింది. అయినప్పటికీ ఆ రిజర్వేషన్ ఈ నాటికీ అరకొరగానే అమలు అవుతున్నది. స్పిన్నింగ్ మిల్లు లు తాము ఉత్పత్తి చేసే నూలులో కొంత భాగం చేనేత మగ్గాలు ఉపయోగించే నూలే ఉత్పత్తి చేయాలన్న నియమం ఏ మాత్రం అమలు అవుతున్నదో ఇదీ ఆ మాత్రమే అవుతున్నది. అయితే సిమెంట్ పరిశ్రమ ఉపయోగించే సంచులలో గోనసంచుల నిష్పత్తి బాగా పడిపోయినా, ఈ మధ్యకాలంలోనే సిమెంట్ కంపెనీల సంఖ్య బాగా పెరిగింది. కాబట్టి మొత్తంగా సిమెంట్ రంగం చేసే గోనసంచుల కొనుగోలు మొదట్లో భయపడిన రాశిలో పడిపోలేదు.

అంతేకాక ఈ లోపల ఇతర రూపాలలో గోనసంచులకు డిమాండ్ పెరిగింది. ధాన్యం, పప్పు, చక్కెర మొదలయిన వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల రవాణాకు గోనసంచులే ఉపయోగిస్తారు. వెదురుబుట్టలలో మామూలుగా రవాణా చేసే పూలు, పండ్లు, బీడీ ఆకు మొదలయిన వస్తువుల రవాణాకు కూడ ఈ మధ్య కాలంలో గోనసంచులు ఎక్కువగా వాడుతున్నారు. ఈ రకమయిన వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల మార్కెటీకరణ గత దశాబ్దకాలంలో బాగా పెరిగింది. దానితో గోనసంచులకు గిరాకీ పెరిగింది. 'గాట్' సూత్రాలు అములులోకి వచ్చే కొద్దీ వ్యవసాయ సంబంధమైన మార్కెటీకరణ ఇతోధికంగా పెరిగేదే తప్ప తరిగేది కాదు. ఈ రంగంలో గోనసంచులకు ప్రత్యామ్నాయం ఏదీ లేదు. ఈ ఉత్పత్తులకు పాలిథీన్ సంచులు ఉపయోగిస్తే లోపలి సరుకు గాలి తగలక పాడవుతుందనీ ఆరోగ్యరీత్యా వ్యవసాయ సంబంధమైన, ఆహార సంబంధమైన ఉత్పత్తుల ప్యాకేజింగ్‌కు గోనసంచులే ఉపయోగించాలనీ ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ 1990 లో తీర్మానించింది. యూరోపియన్ ఎకనమిక్ కమ్యూనిటీలోని 12 దేశాలు కూడ ఇదే తీర్మానం చేసాయి, వాటిలో 9 దేశాలు ఆ తీర్మానాన్ని కచ్చితంగా అమలు చేస్తున్నాయి. పాశ్చాత్య దేశాలలో 'పర్యావరణం' గురించి ఆందోళన పెరిగే కొద్దీ పాలిథీన్ బదులు జూట్ ఉత్పత్తుల వాడకం పెరుగుతున్నది. పారిశ్రామిక వస్తువులను పర్యావరణ- అనుకూలం, పర్యావరణ - వ్యతిరేకం

అని వర్గీకరించి, మొదటి రకాల ఉత్పత్తినీ వాడకాన్నీ పాశ్చాత్య దేశాలలో బాగా ప్రోత్సహిస్తున్నారు. ఐక్యరాజ్యసమితి ఫుడ్ అండ్ అగ్రికల్చరల్ ఆర్గనైజేషన్ గోనసంచులను పర్యావరణ - అనుకూలం గాను, పాలిథీన్ ను పర్యావరణ - వ్యతిరేకంగాను అధికారికంగా ప్రకటించింది. గోనసంచులే కాక జూట్ పరిశ్రమ ఉత్పత్తి చేయగల చేతిసంచులు, మిశ్రమవస్త్రాలు మొదలయిన వాటికి కూడ పాశ్చాత్య దేశాలలో ఇప్పుడు మార్కెట్ బాగుంది.

ఈ కారణాల వల్ల జూట్ ఎగుమతులు వర్థిల్లుతున్నాయి, 1980 ల మధ్యకాలంనుండి ఏటా 2 లక్షల టన్నులను మించి జూట్ ఉత్పత్తులు భారత దేశం నుండి ఎగుమతి అవుతున్నాయి. 1989 లో సోవియట్ రష్యా, తూర్పు యూరప్ దేశాలలో వచ్చిన రాజకీయ మార్పులు నిజానికి మన జూట్ ఎగుమతులకు పెద్ద దెబ్బ. అంతకు ముందు మన దేశపు జూట్ ఎగుమతులలో 60 శాతం ఆదేశాలకే ఆర్థిక ఒప్పందాల ప్రాతిపదికన పోయేవి. 1989 తరువాత ఆ దేశాలకు ఎగుమతులు మార్కెట్ లావాదేవీల ప్రాతిపదికన కొంత జరుగుతూనే ఉన్నా పాత ఒప్పందాల వల్ల ఉన్న భరోసా లేదు. అయినప్పటికీ మన జూట్ ఎగుమతులు బాగానే ఉన్నాయి. రూపాయి విదేశీ మారకం విలువ తగ్గించిన అనంతరం 1991 - 92 సంవత్సరం తొలి అర్థ భాగంలో జూట్ ఎగుమతులు ఎంతబాగా జరిగాయంటే ' దిహిందూ' దినపత్రిక దానిని జూట్ పరిశ్రమకు 'సువర్ణ సంవత్సరం' అని వర్ణించింది. ఒకప్పుడు భారతదేశం బంగ్లాదేశ్‌లు మాత్రమే పోటీగా ఉన్న ఈ పరిశ్రమలో ఇప్పుడు చైనా, థాయిలండ్, ఫిలిప్పీన్స్, ఇండోనేషియాలు కూడ పైకి ఎదగి ఈ రోజు (ముఖ్యంగా చైనా) ఎగుమతుల మార్కెట్‌లో పోటీగా తయారవుతున్నప్పటికీ మొత్తంమీద ఎగుమతుల పరిస్థితి ఆశాజనకంగానే ఉంది.

.జూట్ పరిశ్రమ సంప్రదాయకమైన ట్వైన్ దారం, గోనపట్టల ఉత్పత్తికి పరిమితం కాకుండ కొత్తరకం ఉత్పత్తులు చేపట్టాలనే ఆలోచన 1980 ల మధ్యకాలంనుంచి మొదలయింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ అవకాశాలను పరిశీలించడానికి కేంద్ర జవుళిశాఖ కార్యదర్శి ఆధ్వర్యంలో ఒక కమిటీని నియమించడమే కాక, 250 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించి రెండు నిధులను నెలకొల్పింది. ఆధునీకరణ నిధికి 150 కోట్లు, అభివృద్ధి నిధికి 100 కోట్లు మంజూరు చేసింది. జూట్ పరిశ్రమ ఉపయోగించే యంత్రాల దిగుమతులపైన సుంకాలు తొలగించింది. జూట్ ఎగుమతులను ప్రోత్సహించడం కోసం నగదు రాయితీ స్కీంను ప్రవేశపెట్టింది.

మొత్తం మీద 1980ల మధ్యకాలం నాటి సంక్షోభం నుండి ప్రస్తుతదశాబ్దం తొలిసంవత్సరాల నాటికి జూట్ పరిశ్రమ నెమ్మదిగా కోలుకొని స్థిమితపడిందని చెప్పవచ్చు. 'మార్కెట్ సమస్య' పూర్తిగా తొలగిపోలేదు కానీ పరిశ్రమ ఇప్పుడు మరణశయ్య మీద ఉందనీ, అస్తమయ దిశగా ఉందనీ ('సన్‌సెట్ ఇండస్ట్రీ అని) జూట్ మిల్లుల అధిపతులు చేస్తున్న గోల సమంజసమైనది కాదు. జూట్ పరిశ్రమ ఉత్పత్తి గణాంకాలు చూస్తే ఈ సంగతి అర్థం అవుతుంది.

దేశంలో జూట్ పరిశ్రమ (గోనపట్టల) ఉత్పత్తి

(లక్షల టన్నులలో)

1970-71	1975-76	1980-81	1983-84	1984-85
10.6	13.02	13.92	10.89	13.70
1955-86	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90

13.52	13.02	13.92	10.89	13.70
1990-91	1991-92	1992-93		
14.3	13.78	13.10		

(ఎకనమిక్ సర్వే, 1993-94)

1983 -84 లో అకస్మాత్తుగా 25% పడిపోయిన ఉత్పత్తి ఆ తరువాత వెంటనే పుంజుకుంది. మళ్లీ 87 - 88 లో బాగా పడిపోయింది. తిరిగి 88 - 89 లో పుంజుకోవడానికి కారణం 1988 మే నెలలో జూట్ రిజర్వేషన్ పైన స్టేని సుప్రీంకోర్టు తొలగించడం అని ఒక పరిశీలకుడు అంటాడు. అయినప్పటికీ 1983 - 89 కాలంలో సాలీనా జూట్ ఉత్పత్తి పెరుగుదల రేటు స్వల్ప రుణాంకంగానే ఉంది (-0.2 శాతం) ప్రస్తుత దశాబ్దంలో ఉత్పత్తి మొదట పెరిగి మళ్లీ తగ్గింది. 1991 లో రూపాయ విదేశీ మారకం విలువ తగ్గించడం వల్ల ఎగుమతుల మార్కెట్ ఆశాజనకంగా ఉంది. కొన్ని మిల్లులు కొత్త రకం ఉత్పత్తులు చేపట్టాయి. నెల్లిమర్లకు సమీపంలో ఉన్న చిట్టివలస జూట్‌మిల్లు గోగునారనూ పత్తి నూలునూ మిశ్రమం చేసి ఒక కొత్తనూలు రూపొందించే ప్రయత్నం చేస్తూ ఉంది. ఈనూలుతో నేసే బట్ట ఉన్నివలె వెచ్చగా ఉంటుంది. అయితే ఉన్నికంటె చవకగా ఉంటుంది. అదే విధంగా చవక అయిన, మన్నిక అయిన చేతి సంచులు, కార్పెట్‌లు జూట్‌తో తయారు చేయవచ్చు..

కానీ కొత్తరకం ఉత్పత్తులు చేపట్టి, వైవిధ్యాన్ని సాధించి, మారుతున్న మార్కెట్ అవకాశాలకు అనుగుణంగా ఉత్పత్తి క్రియలో కూడ మార్పులు చేసి, యంత్రాలను ఆధునీకరించి నిలదొక్కుకునే దృక్పథం జూట్ యాజమాన్యాలకుందా అనేది ప్రధాన సమస్య. పారిశ్రామిక, సాంకేతిక సంస్కృతి కొరవడిన దళారీ, లేక బ్రోకర్ స్వభావంగల యాజమాన్యాలు ఉండడం జూట్ పరిశ్రమను దేశవ్యాపితంగా పీడిస్తున్న సమస్య. 1980 ల మధ్య కాలం నాటి సంక్షోభం నుండి జూట్ పరిశ్రమను బయటపడేయడానికి కేంద్రప్రభుత్వం 150 కోట్ల ఆధునీకరణ నిధినీ, 100 కోట్ల అభివృద్ధి నిధినీ 1987 లో నెలకొల్పిందని చెప్పాము. ఈ నిధుల వినియోగాన్ని 1992 లో రిజర్వ్ బ్యాంకు సమీక్షిస్తూ తీవ్ర అసంతృప్తిని వ్యక్తం చేసింది. 1991 మార్చి నాటికి ఆధునీకరణ నిధికి 37 అర్జీలు మాత్రం వచ్చాయనీ వాటిలో 19 మాత్రం ఆమోదం పొందాయనీ 73 కోట్ల రుణం నిధినుండి మంజూరు అయిందని రిజర్వ్ బ్యాంక్ అనింది. అంటే నాలుగు సంవత్సరాల అవంతరం నిధిలో సగం కూడా వినియోగం కాలేదు. అభివృద్ధి నిధిలో నాలుగవ వంతు మాత్రమే వినియోగం అయింది.. 1991 మార్చి నాటికి 25.5 కోట్లు మాత్రమే ఈ నిధినుండి మంజూరయ్యాయి. పరిశ్రమలో నష్టాలు వస్తున్నాయని గగ్గోలు పెట్టే యాజమాన్యాలు పరిశ్రమ ఆధునీకరణ కోసం, అభివృద్ధి కోసం ప్రభుత్వం ఉదారంగా నెలకొల్పిన నిధులను వినియోగించుకోవడంలో ఇంత అలసత్వం, స్తబ్దత చూపించడానికి వేరే ఎన్ని కారణాలున్నా జూట్ పరిశ్రమ యజమాన్లది ప్రధానంగా దళారీ సంస్కృతి కావడం ఒక ముఖ్య కారణం.

నెల్లిమర్ల సేతు కనోరయా మాటకొస్తే అయన ఈ నిధులకు అప్లికేషన్ పెట్టుకుందామన్న ఆలోచన సహితం చేసినట్టు లేదు. సంక్షోభాన్ని అడ్డం పెట్టుకొని నల్లడబ్బుతో జేబులు నింపుకొని దీనినంతా నష్టంగా చూపించి ఊరందరికీ బకాయిలు పెట్టి చివరకు బిఐఎఫ్ ఆర్‌కు అర్జీ పెట్టి మిల్లును ఒక బ్రోకర్‌కు లీజుకు ఇచ్చి వెళ్లిపోదామని చూసాడు. 1984 నాటి సంక్షోభం ఉండి జూట్

పరిశ్రమ మొత్తంగా గట్టెక్కిందని చెప్పుకోవచ్చును కానీ నెల్లిమర్ల జూట్‌మిల్లు మాత్రం గట్టెక్క లేదు.

1983 -84 లో ప్రారంభమయిన సంక్షోభంలో పశ్చిమబెంగాల్‌లో చాలా మిల్లులు బ్రోకర్ల చేతిలోకి పోయాయని చెప్పాము. నెల్లిమర్ల జూట్‌మిల్లు చరిత్ర కొంచెం భిన్నంగా సాగింది. కనోరియా మిల్లును ఏ బ్రోకర్‌కూ అప్పగించలేదు. అట్లాగని అనేక ఇతర మిల్లుల యజమాన్లలాగ మిల్లును జాగ్రత్తగా గట్టెక్కించే ప్రయత్నము చేయలేదు. అది ఇంకొకరి మిల్లు అయినట్టూ తాను దానిని లీజుకు తీసుకున్నట్టూ తానే మిల్లును పిండుకొని ఎండబెట్టి, తన స్వార్థంతో అశ్రద్ధతో దివాలా తీయించి, 1988 లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వ కమర్షియల్ టాక్స్ శాఖ అమ్మకం పన్నుల బకాయిల వసూలు కోసం కంపెనీ ఆస్తుల జప్తుకై కోర్టు కెక్కగా బిఐఎఫ్ఆర్‌కు 'సిక్' అని అర్జీపెట్టి, అప్పటికి 5 జూట్‌మిల్లులను లీజుకు తీసుకున్న గోవింద్‌శారదా అనే బ్రోకర్‌కు మిల్లును లీజుకు ఇచ్చి పక్కకు తప్పుకున్నాడు. జూట్ పరిశ్రమలోని సంక్షోభం కనోరియాకు 'ఫ్రాడ్' చేయడానికి ఈ విధంగా ఉపకరించింది. పరిశ్రమలో ఎంత సంక్షోభం ఉన్నప్పటికీ ప్రధానంగా అతని దగాకోరుతనం వల్లనే నెల్లిమర్ల మిల్లు 'సిక్' అయిందనేది మిల్లు కార్మికుల, కార్మిక నాయకుల అభిప్రాయం మాత్రమే కాదు. నెల్లిమర్ల మిల్లు యాజమాన్యంతో లావాదేవీలు పెట్టుకున్న అన్ని ప్రభుత్వ శాఖల ఉన్నత అధికారులు, నెల్లిమర్ల మిల్లులో రెండుమూడు దశాబ్దాలుగా ఉద్యోగం చేసిన కార్మికేతర (తెల్లబట్టల సిబ్బంది), ' ఆఫ్ ది రికార్డ్' చెప్తున్నామని హెచ్చరిస్తూ ఈ మాటే చెప్తారు.

కనోరియా లీలలు

యజమాని దగాకోరుతనం కాకుండ వేరే ఏదయినా కారణం ప్రధానం కావచ్చునా అని అడిగితే అందరూ ఒకే ఎదురు ప్రశ్న వేస్తారు. నెల్లిమర్లకు 30 కి.మీ లలోపు దూరంలో విశాఖపట్నం జిల్లాలో చిట్టివలస జూట్‌మిల్లు ఉంది. ఈ రెండు మిల్లులకూ చాలా పోలికలున్నాయి. రెండూ దాదాపు ఒకే సమయంలో నెలకొన్నాయి. రెండింటిలోనూ దినసరి కార్మికుల సంఖ్య దాదాపు ఒకటే (3700 - 4000 మంది). దినసరి సగటు ఉత్పత్తి (టార్గెట్) రెండింటిలోనూ 90 లేక 100 టన్నులు. రెండు మిల్లులూ కొనుగోలు చేసేది ఒకే మార్కెట్‌లో, అమ్మేది ఒకే మార్కెట్‌లో రెండిటి సాంకేతిక స్థాయి ఒకటే. దీని యజమాని కనోరియా అనే కలకత్తా మార్వాడీ కాగా దాని యజమాని బజోరియా అనే మరొక కలకత్తా మార్వాడీ. రెండు మిల్లుల కార్మిక సంఘాల నాయకుడూ సంక్షోభ దశాబ్దంలో ఒకరే (ఐఎన్‌టియుసి నాయకులు గంగాధరరెడ్డి).

కానీ చిట్టి వలస జూట్ మిల్లు మార్కెట్‌లోని అన్ని సంక్షోభాలకూ తట్టుకొని మొత్తం మీద సాఫీగానే నడుస్తూ ఉంది. సంప్రదాయక ఉత్పత్తులతో తృప్తి చెందకుండ కొత్తరకం (జూట్, కాటన్) సంకర ఉత్పత్తి చేయాలన్న ఆలోచనలో ఉంది. నెల్లిమర్ల మిల్లు మాత్రం 9 సంవత్సరాలుగా బకాయి పడి 5 సంవత్సరాలుగా మూర్ఛపోతూ లేస్తూ ఉంది. దీనికి ఈ మిల్లు యాజమాన్యం అసమర్థత, లేకపోతే మోసం తప్ప వేరే ఏ కారణం ఉంటుంది?

కనోరియా అసమర్థత, నిర్లక్ష్యం, మోసం, దగా కోరుతనం అన్నీ దీనికి కారణం అని నెల్లిమర్ల మిల్లులో చాలా కాలం యూనియన్ నాయకునిగా ఉండి, బిఐఎఫ్ఆర్ ఎదుట కూడ మిల్లు కార్మికుల తరపున హాజరయిన గంగాధరరెడ్డి అంటారు. దీనికి ఆయన చాలా తార్కాణాలు

ఇస్తారు. మిల్లు వ్యవహారాలతో చాలా ఏళ్లుగా పరిచయం ఉన్న ఇతర వ్యక్తులు కూడ ఇటువంటి ఉదాహరణలు చాలా ఇస్తారు. యజమాని పెద్దస్థాయిలో ఈ రకమైన మోసాలకు పాల్పడుతుంటే క్రిందిస్థాయిలోని చీఫ్ఎగ్జిక్యూటివ్, పర్సనల్ మేనేజర్ కమర్షియల్ మేనేజర్,ఇతర ఆఫీసు సిబ్బంది ఎవరి జేబులు వారు నింపుకోసాగారు. ఆఫీస్ సిబ్బందిలో ఎక్కువ భాగం మార్వాడీలు ఉంటారు. వాళ్ళంతా కలిసి కట్టుగా ఉండి మిల్లు వ్యవహారాలు స్థానికులయిన ఆఫీస్ సిబ్బందికి కార్మికులకూ తేటతెల్లం కాకుండ దాచిపెట్టే వారు.

నెల్లిమర్ల జూట్మిల్లు వాడే ప్రధానమయిన ముడి సరుకు గోగునార (జనపనార వాడకం తగ్గిపోయి గోగునార దానిస్థానం ఆక్రమించింది). ఈ నారలో ఎక్కువ భాగం కలకత్తా నుండి, ఒరిస్సానుండి దిగుమతి అవుతుంది. అయితే స్థానిక రైతాంగం కూడ (విజయనగరం, శ్రీకాకుళం, జిల్లాలలో) గోగునార పండిస్తారు. ఈ రైతుల దగ్గర నార కొనుక్కోవడానికి మిల్లు యాజమాన్యం విజయనగరంలోనూ రాజాంలోనూ కొనుగోలు కేంద్రాలు నెలకొల్పింది. ఇతర రీటైల్, హోల్సేల్ డీలర్ల ద్వారా కూడ కొనుక్కునేది. కొనుక్కునేది రైతాంగం నుండే కాబట్టి తక్కువ ధరకు కొని ఎక్కువ ధర చూపించడం సులభం. ఈ విధంగా నెల్లిమర్ల మిల్లు కొనుగోలు చేసే ముడిసరుకు ధర ఎక్కువ చేసి చూపించే వారని 8 రూ॥లకు కొని 10 రూ॥లు చూపించడం అరుదు కాదనీ అంటారు. ఖర్చు ఎక్కువ చూపించి మిల్లు సొమ్ము స్వంతం చేసుకోవడానికి ఇదొక మార్గం. పరిశ్రమ మొత్తంగా నష్టాలలో ఉన్నప్పుడు ఈ నష్టం ఆ నష్టంలో కలిసిపోతుంది.

కొనుగోలులో ఈ రకమైన మోసమే కాక అసమర్థత, నిర్లక్ష్యంకూడ ఉండేవని కార్మికనాయకులు అంటారు. గోగుపంట మార్కెట్లోకి వచ్చిన కొత్తలో నారధర తక్కువ ఉంటుంది. అప్పుడు కొనుక్కుంటే చవకగా దొరుకుతుంది. అయితే మిల్లు ఆర్థిక వ్యవహారాలు సక్రమంగా చూసుకోక పోవడం వల్ల (అంటే వర్కింగ్ కాపిటల్ను సరిగ్గా కాపాడుకోకపోవడం వల్ల) సరయిన సమయానికి కావలసిన మొత్తం చేతిలో లేకపోవడం, అరువుకు కొనుక్కొని తరువాత వడ్డీతో సహా చెల్లించడం, లేదా అరువు ఇవ్వడానికి అమ్మకం దార్లు నిరాకరిస్తే కాలాతీతమయిన తరువాత ఎక్కువ ధర పెట్టి కొనుక్కోవడం, దీనివల్ల ఖర్చు పెరిగి మిల్లు నష్ట పోవడం జరిగేది.

సామర్థ్యం గల యాజమాన్యం తక్కువ ధరకు ముడి సరుకు కొనుక్కొని లాభసాటిగా ఉత్పత్తిని చేయాలని చూస్తుంది. అయితే పారిశ్రామిక సంస్కృతి కంటె వర్తక సంస్కృతి ఎక్కువ ఉన్న యాజమాన్యం చవగ్గా కొనుక్కున్న ముడిసరుకును ఉత్పత్తి కోసం వినియోగించక, ముడిసరుకు ధర పెరిగినప్పుడు తిరిగి అమ్మి వేసి వర్తక లాభాలు పొందే ప్రలోభానికి లోనవుతుంది. 1984 -89 మధ్య కాలంలో పశ్చిమ బెంగాల్లో జూట్ మిల్లులను లీజుకు తీసుకున్న బ్రోకర్లు ఉత్పత్తి మీద దృష్టి పెట్టకుండ గోగునార, జనప నారలను చవక సీజన్లో కొనిస్టాక్ చేసి ధరపెరిగినాక అమ్మే దళారీ వ్యాపారం మీద ఎక్కువ దృష్టి పెట్టారని బెంగాల్ జూట్ పరిశ్రమను విశ్లేషించిన వారు చెప్తారు. ఇక్కడ కనోరియా ఆమోతాదులో కాకున్నా యధాశక్తి మొదటి నుండి ఈ పని చేసేవాడు. ఆ వ్యాపారంలో వచ్చిన లాభాలు యజమాని స్వంత ఖాతాలోకి పోతాయి. మిల్లు ఉత్పత్తికి ముడి సరుకు కావలసి వచ్చినప్పుడు గోడౌన్లలో తగిన మోతాదులో నార ఉండక పోవచ్చు. అప్పుడు ఎక్కువ ధరకైనా మార్కెట్లో కొని ఉత్పత్తి చేయాలి.

ఈ నష్టం మట్టుకు మిల్లు ఖాతాకే చెందుతుంది. పైగా అడ్డగోలుగా చేసే ఈ కొనుగోలులో కనోరియా చాలా మందికి పెద్ద మొత్తాలు ఎగ్గొట్టాడు. రైతులు, మధ్య దళారీలు మోసపోవడమే కాక, జూట్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా వద్ద కూడ1 కోటి రూపాయల సరుకు కొనుక్కొని బకాయి పెట్టాడంటారు. జెసిఐ అధికారులు గోడౌన్లలో ఉన్న నార పాడయిపోతున్నదనే కారణం చూపించి క్రెడిట్‌మీద, లేకపోతే తక్కువ ధరకు నార అమ్మేస్తుంటారనీ, ఇది ఒక్కొక్కసారి మిల్లు యజమాన్యంతో లాలూచీ పడి చేస్తుంటారనీ ఒక బాధ్యతాయుతమైన ఆరోపణ వుంది. ఈ క్రమంలోనే కనోరియా జెసిఐకి 1 కోటి రూ॥లు టోపీ పెట్టినట్టున్నాడు. ఈ సంగతి జెసిఐ అధికార్లను అడిగితే వాళ్లు తేలుకుట్టిన దొంగల లాగ స్పందించడాన్ని బట్టి చూస్తే ఇందులో కొంతయినా సత్యం ఉందనిపిస్తుంది.

దగా ఒక్క ముడిసరుకు విషయంలోనే జరగలేదు. నెల్లిమర్ల మిల్లులో మేనేజర్లుగా ఉన్న వాళ్లు మెషినరీ స్పేర్‌పార్ట్స్ షాపులు, రిపైరు షాపులు తామే బేనామీగా పెట్టి మిల్లుకు సెకండ్ హాండ్ స్పేర్ పార్ట్‌లు సరఫరా చేసి అధిక ధర తీసుకునేవారనీ, యంత్రాల సర్వీసింగ్‌కు 10 వేల రూపాయలకంటే ఎక్కువ ఖర్చు కాకపోయినప్పటికీ 25 వేలు బిల్లు వేసి జేబులు నింపుకునే వారనీ కార్మిక నాయకులు అంటారు.

కార్మికులలో క్రమశిక్షణ లోపించడం, దినసరి ఉత్పత్తి ఇవ్వవలసినంత ఇవ్వక పోవడం మిల్లు నష్టాలలో ఉండడానికి కారణం అని యాజమాన్యం అంటుంది. కనోరియా వాదన అదే, గోవింద్ శారడా వాదన అదే. క్రమశిక్షణ, ఉత్పత్తి అనే విషయాలలో యాజమాన్యం ఆశించే దానికీ కార్మికులు సంసిద్ధమయ్యేదానికీ ఎప్పుడూ తేడా ఉంటుంది. కార్మికులు యంత్రాలలాగ పనిచేసుకుంటూ పోవాలనీ అజమాయిషీ పేరుమీద అవమాన పరచినా అన్యాయం చేసినా అడగకూడదనీ యాజమాన్యాలు ఆశిస్తాయి. ఇది కార్మికులకు సాధ్యము కాదు, ప్రజాస్వామిక దృక్పథంలో వాంఛనీయమూ కాదు. ఉత్పత్తి పరిమాణం మాటకొస్తే, ఎంత ఉత్పత్తి ఇవ్వాలి అనే దానికి ఒక హేతుబద్ధమైన ప్రమాణం, ఇరువర్గాలకూ ఆమోదనీయమైన ప్రమాణం ఉండాలి.

నెల్లిమర్ల మిల్లు యాజమాన్యం గత నాలుగేళ్లుగా రోజుకు 95 టన్నుల ఉత్పత్తి (ట్వైన్‌దారం, గోనసంచులు కలిపి) జరగాలని డిమాండ్ చేస్తున్నది. కార్మికులు 80 లేక 85 టన్నులు ఇవ్వగలుగుతున్నారు. ఇప్పుడు యూనియన్‌తో చర్చలు జరుపుతున్న కొత్త యాజమాన్యం 100 టన్నులు కావాలంటున్నది.

ఎంత ఉత్పత్తి సాధ్యం అనేది కేవలం కార్మికుల క్రమశిక్షణ మీదనే కాక యంత్రాల స్థితి మీద, ముడిసరుకు నాణ్యత మీద ఇంకా ఇతర అనేక విషయాల మీద ఆధార పడి ఉంటుంది. ఈ రెండు విషయాలలోనూ నెల్లిమర్ల మిల్లు యాజమాన్యం నాణ్యతకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వకుండ నాసిరకం సరుకును, సరయిన మెయింటెనెన్స్ లేని యంత్రాలను ఇచ్చి కార్మికులు ఎక్కువ పనిచేయాలని డిమాండ్ చేస్తుందన్న సంగతి కార్మికులే కాక యాజమాన్యం పట్ల సానుభూతి వైఖరి ఉన్న ఆఫీసు సిబ్బంది కూడా చెప్తారు. యంత్రాల నట్‌లు ఊడిపోతే తాము దారం కట్టి, మేకులు కొట్టి నడిపించినరోజులున్నాయని కార్మికులు అంటారు. యంత్రాలకు నూనెపెట్టడానికి మేలురకం నూనె సహితం ఇవ్వడంటారు.

ముడి సరుకు విషయంలోనూ అంతే. నెల్లిమర్ల మిల్లులో ఉపయోగించే గోగునారలో మూడు రకాలున్నాయి. అతి తక్కువ రకం స్థానికంగా (అంటే విజయనగరం, శ్రీకాకుళం జిల్లాలలో) పండే 'భీంలీ' రకం నార. దీనికంటే మేలు రకం ఒరిస్సాలో పండే 'కటక్' నార. అన్నిటికంటే మేలు రకం పశ్చిమ బెంగాల్‌లో, అస్సాంలో పండే తెల్లనార (టి.డి 'నార లేక 'టాస్సా' నార).

స్థానికంగా దొరికే భీంలీ నార నాసిరకం నార, అది బలంగా ఉండదు. మగ్గంమీద తెగిపోవడం, ఊక అయిపోవడం జరుగుతుంది. దీని వల్ల ఉత్పత్తి నాణ్యత తగ్గిపోవడమే కాక మగ్గానికి తరచు అంతరాయం కలిగి సమయం చాలా వృధా అవుతుంది. భీంలీ నారను మేలురకం (టిడి, లేక తెల్ల) నారతో కలిపి ఉపయోగించవలసి వుంటుంది. 2/3 వ వంతు తెల్లనార, 1/3 వ వంతు భీంలీ నార కలిపితే ఉత్పత్తి బాగానే జరుగుతుంది. బెంగాల్‌లో మొత్తం తెల్లనార ఉపయోగించే మిల్లులున్నాయి. నెల్లిమర్లలో 1/3 వంతు తెల్లనార, మిగిలినది భీంలీ, కటక్ నారల మిశ్రమం నాడడం అలవాటు.

అయితే తరచుగా ఇందులో కూడ మోసం జరిగేది. తెల్లనార ఇంకా తగ్గించటం, లేదా తెల్లనార అసలే లేకుండ చేసి భీంలీ, కటక్ నారల మిశ్రమాన్ని కార్మికులకు సరఫరా చేయడం జరిగేది. భీంలీ నార ధర తెల్లనార ధరకంటె 20 శాతం నుండి 50 శాతం తక్కువ ఉంటుంది. కటక్ నార ధర రెండింటికీ మధ్య స్తంగా ఉంటుంది. కాబట్టి మిశ్రమం చేయడంలో మోసం చేయడం అక్రమంగా ఖర్చు ఆదా చేసే మార్గం. సకాలంలో చేతిలో వర్కింగ్ క్యాపిటల్ ఉంచుకోలేని నిర్వహణాలోపం దీనికి కారణం కావచ్చు. లేదా ఈ రకంగా ఆదా చేసే డబ్బు మిల్లు అకౌంట్లలో కపిపించకుండా పోయి నల్లడబ్బు రూపంలో కనోరియా ఖాతాలో, లేక ఏదో ఒక యాజమాన్య వ్యక్తి ఖాతాలో జమకావచ్చు. కానీ ఉత్పత్తి మీద దీని ప్రభావం బలంగా ఉంటుంది. ఉత్పత్తి నాణ్యత తగ్గిపోతుంది. అంతేకాక, తరచుగా నారమగ్గం మీద తెగిపోయి ఉత్పత్తికి అంతరాయం కలగడం వల్ల ఉత్పత్తి రాశి కూడ తగ్గి పోతుంది. నార బాగులేకపోతే ఉత్పత్తి రోజుకు 70 టన్నులు రావడం కష్టం. మంచినార ఉంచి యంత్రాలను సకాలంలో రిపేరు చేసి ఉంచితే దినానికి 100 కాదు 110 టన్నుల ఉత్పత్తి ఇచ్చిన రోజులు ఉన్నాయని కార్మికులు అంటారు. మిల్లును యజమానులు లాకౌట్ చేయదలచుకున్నప్పుడు నాసిరకం నార ఇచ్చి, ఉత్పత్తి సరిగ్గా రావడం లేదన్న కారణం చూపించి లాకౌట్ ప్రకటించే వారని కూడ కార్మిక నాయకులు అంటారు.

నారను కలపడంలో నెల్లిమర్ల యాజమాన్యం పిసినారితనం ప్రదర్శించిన మాట సత్యమేనని యజమాన్యం పట్ల సానుభూతి వైఖరి ఉన్న ఆఫీస్ సిబ్బంది సహితం అంటారు. అసలు కటక్ నార కూడ కలపకుండ వట్టి భీంలీ నార తమ చేతుల మీదుగా కార్మికులకు ఇచ్చిన రోజులు కూడ లేకపోలేదంటారు. (అనేసి నాలుక కరుచుకుంటారు). ఇదంతా అడ్డదారులు తొక్కి నల్లడబ్బుపోగు చేసే ఆరాటంలో భాగంగాను, అసమర్థ యాజమాన్య పద్ధతుల ఫలితంగాను జరిగింది.

బకాయిలు - ప్రభుత్వ వైఖరి

ముడిసరుకు కొనుగోలు ఖర్చు ఎక్కువ చూపించి, నాణ్యత లేని నారసరఫరా చేసి, యంత్రాలకు మరమ్మత్తు లేకుండ చేసి, లేదా యాజమాన్యంలోని వ్యక్తులు బేనామీగా పడిపే

వర్క్‌షాపులలో అధిక ఖర్చుకు రిపైరు చేయించి, చవకగా కొన్న ముడిసరుకును ఉత్పత్తి కోసం ఉంచకుండ ధరపెరిగినప్పుడు అమ్మివేసి, ఉత్పత్తి కోసం ముడి సరుకు అవసరమైనప్పుడు అధిక ధరకు కొని, లేకపోతే ఉద్దరకు కొని వడ్డీతో సహా చెల్లించి, ఈ రకంగా అనేక రూపాలలో మిల్లును ఆర్థికంగా ముంచి మేనేజింగ్ డైరుక్టర్ కనోరియా, ఇతర మేనేజ్ మెంట్ వ్యక్తులు బాగా లాభపడ్డారు. మార్కెట్‌సంక్షోభంలో పడినప్పుడు మిల్లుకు నష్టాలు రానారంభించాయి. విజయనగరం మార్కెట్‌లో నారవర్తకులకు, ఇతర వ్యాపారస్తులకు మిల్లు యాజమాన్యం బకాయిలు పెట్టింది. వారికే కాక ప్రభుత్వ వాణిజ్యపన్నుల శాఖకు, ప్రావిడెంటు ఫండ్ శాఖకు, ఎలెక్ట్రిసిటీ బోర్డుకు, ఇఎస్ఐకి బకాయిలు పెట్టింది. పాలిథీన్ సంచులు మార్కెట్‌లోకి రావడం దీనికి మూలం అని కనోరియా వాదించాడు. ఆ నష్టం ఒక్క నెల్లిమర్ల మిల్లుకే కాక పొరుగున ఉన్న చిట్టివలస మిల్లుకూ ఇంకా దూరాన ఉన్న అనేక మిల్లులకూ వచ్చింది. ఆ మిల్లులన్నీ 'సిక్' కాలేదు. కొన్ని ఖాయిలా పడ్డాయి. కొన్ని కోలుకొని బాగుపడ్డాయి. 'సిక్' అయినవి కొన్ని కేవలం మార్కెట్ దెబ్బతినడం వల్ల రోగగ్రస్తం అయి ఉండవచ్చును. కానీ నెల్లిమర్ల మిల్లు కేవలం అందువల్ల రోగగ్రస్తం కాలేదు. "నీ అవినీతి వల్లనే అయింది" అని బిఐఎఫ్ఆర్ నెల్లిమర్ల మిల్లు మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ కనోరియాను తిట్టింది.

ప్రభుత్వ శాఖలకు కనోరియా పెట్టిన బకాయిలను పైన వివరించాము. ఈ విధంగా కోట్ల మొత్తంలో ఒక మిల్లు యజమాని కమర్షియల్‌టాక్స్ వారికీ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ వారికి ఎలక్ట్రిసిటీ రెవెన్యూ శాఖకు ఇఎస్ఐకి బకాయిలు పెడుతుంటే ఆయా శాఖల అధికారులు, ప్రభుత్వం ఏం చేస్తున్నాయన్న అనుమానం ఎవరికైనా సహజంగా వస్తుంది.

ఈ రకంగా సకాలంలో చెల్లింపులు చేయకుండ బకాయి పెట్టడం వివిధ చట్టాల క్రింద నేరం. ఆ నేరాల గురించి విచారణ జరపడానికి కొన్ని ప్రత్యేకమయిన కోర్టులున్నాయి. కొన్ని రకాల ఎగవేత మామూలు నేరస్మృతి క్రింద నేరం.ఇఎస్ ఐకి మిల్లు యాజమాన్యం చెల్లించవలసింది చెల్లించకపోతే ఇఎస్ఐ చట్టం సెక్షన్ 85 (ఎ) క్రింద అది నేరం. దానికి గరిష్ఠ జైలు శిక్ష 6 నెలలు సిబ్బంది ప్రావిడెంట్ ఫండ్ నిమిత్తం చెల్లంవలసిన యాజమాన్యం వాటా చెల్లించకపోవడం పి ఎఫ్ చట్టం సెక్షన్ 14 (1-ఎ) క్రింద నేరం. దీనికి గరిష్ఠ జైలు శిక్ష 3 సం॥లు. ప్రావిడెంట్ ఫండ్ నిమిత్తం సిబ్బంది జీతాలనుండి కోతపెట్టిన మొత్తాన్ని జమ చేయకపోవడం భారత శిక్షాస్మృతి (ఐపిసి) సెక్షన్ 406 క్రింద నేరం. దీనికి గరిష్ఠ జైలు శిక్ష 3 సంవత్సరాలు.

నెల్లిమర్ల మిల్లు యాజమాన్యం వివిధ ప్రభుత్వ శాఖలకూ సంస్థలకూ 5 సంవత్సరాల పర్యంతం 6.36 కోట్ల రూపాయలు చెల్లించవలసి ఉండి చెల్లించలేదని చెప్పాము. ఇందులో ప్రతీ ఒక్క చెల్లింపుకూ గడువు తీరిపోయన తక్షణమే యాజమాన్యం ఒక నేరానికి పాల్పడి నట్లవుతుంది. వారిపైన సంబంధిత చట్టం క్రిందకేసుపెట్టే అధికారమే కాదు, బాధ్యత కూడ ఆ యా ప్రభుత్వ శాఖల మీద ఉంటుంది. అంతేకాక తమకు రావలసిన బకాయిలు రాబట్టుకోవడానికి సివిల్ చట్టం క్రింద తీసుకోవలసిన చర్యలు తీసుకునే అధికారము, బాధ్యత కూడ ఉంటాయి.

మరి వాళ్లంతా ఏం చేస్తున్నారు? ఇఎస్ఐకి మిల్లు యాజమాన్యం 1988 నవంబర్ నుండి బకాయిలు పెడుతూ ఉంది. మొత్తం 1.58 కోట్లు బకాయి పెట్టింది. కానీ ఇఎస్ఐ అధికారులు 1988 దాకా మిల్లు యాజమాన్యం మీదకేసులు పెట్టలేదు. 1988లో పాత బకాయిలన్నిటికి గాను

రెండు కేసులు ఐపిసి సెక్షన్ 85 (ఎ) క్రింద రిజిస్టర్ అయ్యాయి. అప్పుడు కూడ మిల్లు మేనేజర్లు, మేనేజింగ్ డైరెక్టరు కోర్టుకు రాలేదు. సమ్మన్సు తీసుకోలేదు. నాన్‌బెయిలబుల్ వారంట్లు జారీ అయ్యాయి. అవి అమలు కాలేదు. నెల్లిమర్ల జూట్‌మిల్లుమేనేజిమెంట్ "తప్పించుకు తిరుగుతున్న నేరస్తులు" అని 1991 ఫిబ్రవరి 20 న ప్రొక్లమేషన్ అచ్చయింది. అయినప్పటికీ ఏం కాలేదు. బకాయిల నిమిత్తం మిల్లు ఆస్తులను జప్తు చేస్తూ 1990 డిసెంబర్ 31 నాడు ఎంప్లాయీస్ ఇన్‌స్యూరెన్సు కోర్టు ఆర్డర్ జారీ చేసింది. అది కూడ అమలు కాలేదు.

ప్రావిడెంట్ ఫండ్‌కు యాజమాన్యం వాటా, సిబ్బంది వాటా రెండూ కూడ నెల్లిమర్ల మిల్లు దొరలు 1985 డిసెంబర్ నుండి ఎగ్గొడుతున్నారు. మొత్తం 2.32 కోట్లు ఎగ్గొట్టారు, కానీ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ శాఖ అధికార్లు కూడ 1988 దాకా నెల్లిమర్ల మేనేజిమెంటుపైన కేసులు పెట్ట లేదు. అప్పుడు కేసులు పెట్టడం మొదలు పెట్టి వరసగా (మూడునెలల బకాయికి ఒక కేసు చొప్పున) యాజమాన్యం వాటా ఎగగొట్టినందుకు పిఎఫ్ చట్టం సెక్షన్ 14 (1- ఎ) క్రింద 61 కేసులు, కార్మికుల వాటా ఎగ్గొట్టి నందుకు ఐపిసి సెక్షన్ 406 క్రింద 7 కేసులు పెట్టారు. ఈ కేసులపైన విచారణ ఇప్పటికీజరగలేదు.

ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కమిషనర్‌కు చట్టంలో ఇంకొక అధికారం కూడ ఉంది. పిఎఫ్ బకాయిలు వసూలు చేసుకోవడానికి అవసరమైన నిర్బంధ చర్యలన్నీ (సివిల్ కోర్టు ఆర్డర్ అవసరం లేకుండానే) ఆ అధికారి చేపట్టవచ్చునని పిఎఫ్ చట్టం సెక్షన్ 14 -B అంటుంది. ఈ అధికారాన్ని కూడా ప్రావిడెంట్ ఫండ్ అధికారులు 1991 దాకా వినియోగించుకోలేదు.

ఒక ఘరానా నేరస్తుడి విషయంలో ప్రభుత్వానికి ఇంత అలసత్వం ఎందుకు? కనోరియా ప్రభుత్వానికి చెల్లించవలసిన మొత్తాలను ఎగ్గొట్టకుండ మొదట్లోనే కట్టుదిట్టం చేసి వుంటే, అతను ఎగ్గొట్టడం మొదలు పెట్టగానే చట్టపరమయిన చర్యలు తీసుకొని ఉంటే, నెల్లిమర్ల మిల్లును పిండుకొని వదిలిపెట్టిపోయే అవకాశం అతనికి కలిగేది కాదు. 1990 తరువాత ఈ జాగ్రత్తలు తీసుకున్నారు. కాబట్టే ఆ తరువాతి కాలంలో మిల్లు బకాయిలు బాగా తగ్గాయి. మిల్లును లీజుకు తీసుకున్న గోవింద్ శారదాకు మిల్లును నడపడంలో ఆసక్తి లేకపోవడానికి ఇది కూడ ఒక కారణం కావచ్చు. కానీ 1985 చివరి భాగం నుండి కనోరియా ఎగవేత మొదలు పెట్టినప్పుడుప్రతీ ప్రభుత్వ శాఖా అతని మోసాన్ని దాదాపు 3 సంవత్సరాలు చూస్తూ ఉపేక్షించింది. ఆ తరువాత ఒకరి వెంబడి ఒకరు మేలుకొని చర్యలు చేపట్టేటప్పటికి అతను బిఐఎఫ్ఆర్ లో అర్జీ పడేసి పక్కకు తప్పుకునే ఎత్తుగడ ఆశ్రయించాడు.

ఒక మామూలు జేబు దొంగకు ఇందులో నూరవ వంతు ఔదార్యం కూడ వ్యవస్థ చూపించదు. కానీ ఈ పెట్టుబడిదారీ క్రిమినల్ తమ కళ్లముందే మిల్లును నష్టంలో పడేసి పనిలో పనిగా తన జేబులు నింపుకుంటూ ఉంటే అధికారులంతా ఉదాసీనంగా చూస్తూ ఉండిపోగలరు. ఎందుకు అనే ప్రశ్నకు నెల్లిమర్ల మిల్లు విషయంలో నిర్దిష్టంగా సమాధానం చెప్పడానికి కావలసిన సమాచారం లభ్యం కావడం కష్టం, కానీ 'కార్పొరేట్ క్రిమినల్స్' పట్ల మామూలుగా ఉండే ఈ మెతక వైఖరికి అనేక సాధారణ కారణాలున్నాయి. వాటినిక్కడ ప్రస్తావించడం అసందర్భం కాజాలదు.

అధికార యంత్రాంగంలోనూ రాజకీయ నాయకులలోనూ ఉన్న అవినీతి దీనికొక ముఖ్య కారణం. స్థానిక అధికార్లుఎంఎల్ఏల నుండి హైదరాబాద్‌లోని ఉన్నత అధికార్లు, మంత్రుల దాకా ఒకరు కాకపోతే ఒకరు అవినీతి పరులుంటారు. వాళ్ల చేతిలో వందలు పెడితే వేలు మిగుల్చుకోవచ్చు, లక్షలు పెడతే కోట్లు మిగుల్చు కోవచ్చు. కొంపమొత్తం ఆర్పేదాకా వాళ్లు ఉదాసీనంగా చూస్తూ ఊరుకుంటారు.

అవినీతి అటుంచి, పెట్టుబడిదార్లు పాల్పడే ఈ ఆర్థికనేరాలను నేరాలుగా చేసే దృక్పథమే అసలు లేదు. తన యింట్లో ఒక దొంగ కన్నం వేసి వేయి రూపాయలవిలువగల వస్తువులు ఎత్తుకుపోతే గగ్గోలు పెట్టే వాణిజ్య పన్నుల అధికారి లక్షల రూపాయల పన్నుల ఎగవేతను ఆ దొంగతనం కన్నా పెద్దనేరంగా చూడడు. చిన్న నేరంగానూ చూడడు, ఆవేశపడడు, 'దొంగ వెధవను పట్టుకోండి' అంటూ చిందులు వేయడు.

పెట్టుబడి దార్ల లాభాలు, బాగోగులు 'దేశ అభివృద్ధి'తో ముడపడి ఉండడం కనోరియా వంటి వాళ్లకు ఉన్న మరొక సౌకర్యం. పన్నులు ఎగ్గొట్టాడనీ,పి ఎఫ్, ఇ ఎస్ ఐ లకు బకాయి పడ్డాడనీ కంపెనీ ఆస్తి మీదికి పోతే మిల్లే మూత పరుతుందేమో. అసలే జూట్‌పరిశ్రమ తీవ్ర అనారోగ్యంతో బాధపడుతూ ఉంది. బెంగాల్‌లో ఒకదాని వెంబడి ఒకటి జూట్‌మిల్లులు మూతపడుతూ ఉన్నాయి. డబ్బు ఎప్పటికప్పుడు చెల్లించమంటే వర్కింగ్ కాపిటల్ దెబ్బతింటుందేమో. ఉత్పత్తి నిల్చిపోతుందేమో. ఈ రకమైన ప్రమాదం నిజంగా ఉన్నా లేకున్నా ఉందని కనోరియా వంటి మిల్లు యజమాని బెదిరించగలడు. ఉందని అవినీతి పరులయిన అధికారులు, మంత్రులు నటించగలరు. లేదా, ఉన్నదానికంటె ఎక్కువ ప్రమాదం ఇరువర్గాలు కలిసి చూపించగలరు. మిల్లు నడుస్తుండడం దేశసౌభాగ్యానికీ కార్మికుల సంక్షేమానికీ విజయనగరం జిల్లా ప్రగతికీ అవశ్యం కాబట్టి వాళ్లంతా నటిస్తుంటే ప్రజలు నోరు మూసుకొని ఆమోదించాలి.

మళ్లీ కనోరియా కథలోకి వద్దాం.

ఇఎస్ఐ, ప్రావిడెంట్ ఫండ్ బకాయిలను మూడు సంవత్సరాలు ఉపేక్షించిన తరువాత 1988లో ఆ రెండు శాఖల అధికారులూ చట్టపరమయిన చర్యలు మొదలు పెట్టారని చెప్పాము. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ వాణజ్య పన్నుల శాఖ కూడ 1987 నుండి మిల్లు ఎగవేస్తున్న సేల్స్ టాక్స్ బకాయిల వసూలుకై చట్టపరమైన చర్యలు చేపట్టే ప్రయత్నం 1988 చివర భాగంలో మొదలు పెట్టింది. 1987 - 91 కాలంలో మిల్లు సేల్స్‌టాక్స్ బకాయిలను ఈ పట్టికలో చూడవచ్చు.

నెల్లిమర్ల మిల్లు వాణిజ్య పన్నుల బకాయిలు

(రూపాయలు)

సం॥	జనరల్ సేల్స్‌టాక్స్	సెంట్రల్ సేల్స్ టాక్స్
1987-88	4,33,156	82,370
1988-89	32,42,036	21,77,525
1989-90	13,87,236	18,92,708
1990-91	74,41,151	49,55,420
	1,25,03,579	91,08,023

(మొత్తం 2,16,11,602 రూ॥లు)

వాణిజ్య పన్నుల శాఖ పన్నుబకాయిల వసూలుకై ఉపక్రమించగానే కనోరియా రాష్ట్ర హైకోర్టులో రిట్‌పిటిషన్ వేసి, తన కంపెనీ ఖాయిలా పడిందనీ, బిఐఎఫ్ఆర్ దానిపైన విచారణ చేపట్టిందనీ, అందువల్ల పన్ను బకాయిల వసూలుకై బలవంతపు చర్య లేవీ చేపట్టకుండ హైకోర్టు 'స్టే' ఇవ్వాలనీ కోరాడు. హైకోర్టు స్టే ఇచ్చింది. నిజానికి బిఐఎఫ్ఆర్‌కు అర్జీ కూడ హైకోర్టు పటిషన్‌తో బాటే పెట్టినట్టున్నాడు. లేకపోతే హైకోర్టు స్టే ఇచ్చిన తరువాతే పెట్టాడో! మొత్తానికి అప్పటికి అతను చెప్పినట్టు బిఐఎఫ్ఆర్ విచారణ మొదలు కాలేదు. ఆ సంగతి బిఐఎఫ్ఆర్ హైకోర్టుకు స్పష్టం చేసింది. తానింకా విచారణ చేపట్టలేదు కాబట్టి సిక్ ఇండస్ట్రియల్ కంపెనీస్ అక్ట్ సెక్షన్ 22 క్రింద బలవంతపు జప్తునుండి రక్షణ పొందే అవకాశం నెల్లిమర్ల యాజమాన్యానికి లేదని బిఐఎఫ్ఆర్ చెప్పడంతో హైకోర్టు తానిచ్చిన స్టేను తొలగించింది. దీనిమీద కనోరియా సుప్రీం కోర్టులలో స్పెషల్ లీవు పిటిషన్ వేసాడు.

ఇది జరుగుతున్న తరుణంలోనే (ఏది ముందు ఏది వెనుక అనేది స్పష్టంగా తెలియదు) కనోరియా నెల్లిమర్ల మిల్లును గోవింద్ శారడాకు లీజుకు ఇచ్చాడు. అయితే బిఐఎఫ్ఆర్ ముందు తానే హాజరయ్యాడు. శారడాకు ఇచ్చిన లీజు కాగితాలు సమర్పించమని బిఐఎఫ్ ఆర్ అడిగినా సమర్పించలేదు. అందువల్ల లీజుకు సంబందించిన వివరాలు వారిద్దరికీ తప్ప ఎవరికీ తెలియవు.

వాణిజ్యపన్నుల వసూలుకు సంబంధించి హైకోర్టు తానిచ్చిన 'స్టే'ని తొలగించింది. స్పెషల్ లీవు పిటిషన్‌లో సుప్రీంకోర్టు ఆ 'స్టే'ని పునరుద్ధరించలేదు. పన్ను వసూలుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఉపక్రమించి ఉండవచ్చు. చట్టపరమయిన జప్తు చర్యలు చేపట్టి ఉండవచ్చు. కానీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆ పనిచేసే బదులు ఒకదానిమీద ఒకటి మిల్లు యాజమాన్యానికి పలు రాయతీలు ఇచ్చింది. ఈ విషయం తరువాత చూద్దాం.

లాకౌట్ల పరంపర :

గత అయిదు సంవత్సరాలుగా సాగుతున్న లాకౌట్ల పరంపరలోని మొదటి ఘట్టం ఈ దశలో ప్రారంభం అయింది. 1989 మే నెలలో మిల్లు లాకౌట్ అయింది. కార్మికులలో క్రమశిక్షణ లోపంచిందనీ, వారు ఉత్పత్తి సక్రమంగా ఇవ్వడంలేదనీ, అందువల్ల మిల్లు నడవజాలదనీ గోవింద్ శారడా లాకౌట్ ప్రకటించాడు. అతని ఆధ్వర్యంలో 5 సంవత్సరలుగా జరిగిన అన్ని లాకౌట్లకూ కారణం ఇదే : క్రమశిక్షణ లేకపోవడం, దినసరి ఉత్పత్తి 95 టన్నులు ఇవ్వకపోవడం. అతను మిల్లును కనోరియా నుండి కొనుక్కోలేదు. లీజుకు తీసుకున్నాడు. మిల్లును శ్రద్ధగా నడిపి బాగుచేసే ఉద్దేశ్యం అతనికి లేదు. కార్మికులతో న్యాయ సమ్మతంగా వ్యవహరించి ఉత్పత్తి చేయించుకునే దృష్టిలేదు. ప్రభుత్వం నుండి, మిల్లు కార్మికుల నుండి రాయితీలు లభిస్తే మిల్లు నడపదలుచుకున్నాడు. రాయితీలు పొందడంకోసం మిల్లుకు తాళాలు వేసి లాకౌట్ అని చెప్పి వెళ్లి పోతాడు. తాను కోరింది దక్కితేనే తిరిగి వస్తాడు.

నెలల తరబడి మిల్లు మూతబడిన కారణంగా కార్మికులలో అలజడి పెరిగిందన్న కారణం చూపించి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అతని ఒత్తిడికి సులభంగానే లొంగింది. వాణిజ్య పన్నుల బకాయిల నిర్బంధ వసూలును నిలువరిస్తూ హైకోర్టుఇచ్చిన స్టే తొలపోయినప్పటికీ ఏ చర్యలూ తీసుకోని ప్రభుత్వం, మిల్లు లాకౌట్ ఏడవనెలలోకి వచ్చేటప్పటికి యాజమాన్యాన్ని బుజ్జగించడానికి

ఒక జీవో జారీ చేసింది. 1990 జనవరి 11న జారీ చేసిన జీవో ఎం ఎస్ 52 ఏమంటుందంటే, ప్రభుత్వం నెల్లిమర్ల మిల్లుకు వాణిజ్యపన్ను బకాయిల వసూలు విషయంలో కొన్నిరాయితీలు ఇవ్వదలుచుకుంది. ఆ రాయితీలకు పరిశ్రమలు మరియు వాణిజ్య శాఖ తుది రూపం ఇచ్చేదాకా కంపెనీ పైన స్థానిక వాణిజ్య పన్నుల అధికారులు ఎటువంటి నిర్బంధ చర్యలు తీసుకోరాదు. అంతేకాదు. ప్రస్తుత లాకౌట్ ముగిసి మిల్లు తెరిచిన తరువాత మొదటినాలుగు నెలల అమ్మకం పన్ను 5వనెలదాకా చెల్లించనవసరం లేదు. ఆ తరువాత కూడా ఈ నాలుగు నెలల అమ్మకం పన్నును 8 వాయిదాలలో చెల్లించవచ్చు. నిష్కారణమైన లాకౌట్ కొనసాగుతుండగానే లాకౌట్ ఎత్తివేసిన తరువాత ఇవ్వబోయే రాయితీని ప్రభుత్వం ఈ జీవోఎంఎస్ 52 ద్వారా ప్రకటించింది.

అయితే గోవింద్ శారదాకు ప్రభుత్వం ఇచ్చే రాయితీలు సరిపోలేదు. అతనికి కార్మికుల నుండిరాయితీలు కావాలి.మిల్లు తెరవాలంటే కార్మికులు 95 టన్నుల దినసరి ఉత్పత్తి ఇవ్వాలనీ లేదా తమ జీతాలనుండి కంపెనీకి నెలకు (ఒక్కొక్క కార్మికుడు) 200 రూ॥ల వడ్డీలేని రుణం ఇవ్వాలనీ షరతు పెట్టాడు. ఈ రకంగా కార్మికుల జీతాలలో కొంత భాగం చెల్లింపును భవిష్యత్తుకు వాయిదావేసి దానిని వడ్డీలేని అప్పుగా యాజమాన్యం పెట్టుబడిలో కలుపుకునే విచిత్రమైన ఒప్పందాలు పశ్చిమబెంగాల్ జూట్ మిల్లులలో 1985 తరువాత మొదలయ్యాయి. అక్కడ 5 మిల్లులు లీజుకు తీసుకొని నడుపుతున్న గోవింద్ శారదా ఆ అలవాటును నెల్లిమర్లలోనూ ప్రవేశపెట్టాడు. ఒకపక్క ప్రభుత్వంనుండి పాతబాకీల చెల్లింపుకు రాయితీలు పొంది పెట్టుబడిలో కలుపుకోవడం, మరొక పక్క కార్మికుల జీతాలు వడ్డీ లేకుండా బాకీ పెట్టి పెట్టుబడిలో కలుపుకోవడం, 'సిక్' అయిపోయిన కంపెనీలకు వర్కింగ్ కాపిటల్ పొందుపరిచే అతి చవక మార్గం అయింది. దేశం పేరిట ప్రభుత్వం, కాలే తమ కడుపుల కోసం కార్మికులు దీనికి ఒప్పుకోవాలి. మళ్లీ ఇద్దరి పెట్టుబడినీ వృధాచేసి దగాచేసి మిల్లు మూసేసిపోతే ఇద్దరూ అడగలేరు.

నెల్లిమర్ల కార్మికులు మొదట్లో ఈ షరతులకు ఒప్పుకోలేదు. దీర్ఘకాలం మిల్లు మూతపడడంవల్ల విసిగిపోయి 1990 జనవరి నెలలో కార్మికులు దాదాపు ఒక డజను ఆర్టిసి బస్సులను తగలబెట్టారు. చివరికి ఫిబ్రవరి నెలలో ఒప్పందం జరిగింది. ప్రతీ కార్మికుడూ తన దినసరి వేతనంలో 5 రూపాయలు వడ్డీలేని అప్పుగా యాజమాన్యానికి ఇచ్చేటట్లు, ఈ ఏర్పాటు 1991 డిసెంబర్ దాకా సాగేటట్లు, కార్మికులు రోజుకు 95 టన్నుల ఉత్పత్తి ఇవ్వడానికి ప్రయత్నించేటట్లు ఒప్పందం జరిగి 1990 ఫిబ్రవరిలో మిల్లుగేట్లు తెరుచుకున్నాయి. 1990 ఫిబ్రవరి నుండి 1991 డిసెంబర్ దాకా ప్రతి రోజూ ప్రతి కార్మికుడూ 5 రూపాయలు వడ్డీలేని అప్పుగా ఇవ్వడం అంటే మొత్తం 1.32 కోట్ల రూపాయలు ఇంటరెస్ట్ ఫ్రీలోన్ అని అర్థం.

దీని రుచి మరిగిన గోవింద్ శారదా ఇంకా ఎక్కువ కావాలని కోరుకున్నాడు. 1991 డిసెంబర్ నెలరాకముందే, జూన్ నెలలోనే మళ్ళీ లాకౌట్ ప్రకటించాడు. కార్మికులు ఇస్తామని ఒప్పుకున్న 95 టన్నులు ఉత్పత్తి ఇవ్వడంలేదని అతని ఆరోపణ. ఇకమీదట రోజుకు 5 రూపాయలు కాక ప్రతీ కార్మికుడూ 10 రూపాయల రుణం ఇవ్వాలనీ, దానికి ఒప్పుకుంటేనే మిల్లు గేట్లు తెరుస్తాననీ అన్నాడు. కార్మికులుదీనికి ఒప్పుకోలేదు.చివరికి, రోజు కూలీలో 5 రూపాయలు ఇచ్చే ఒప్పందం 1991 డిసెంబర్‌తో ఆగిపోకుండా 1993 డిసెంబర్ దాకా కొనసాగేటట్లు (అంటే ఇంకొక 1.35 కోట్లు అదనంగా కార్మికులు యజమానికి వడ్డీ లేకుండా అప్పు పెట్టేట్లు) ఒప్పందం

జరగి 1991 సెప్టెంబర్‌లో మిల్లు తెరుచుకుంది. నిజానికి కార్మికులనుండి మరికొంత పెట్టుబడి పిండుకోవడం కోసం తప్ప ఈ లాకౌట్‌కు వేరే కారణమేమీ లేదనేది స్పష్టమే.

ఇంతలో బిఐఎఫ్ఆర్‌లో కనోరియా కొంప మునిగే పరిస్థితి ఏర్పడింది. 'సిక్' చేసి అందరికీ బకాయిలు పెట్టి బిఐఎఫ్ఆర్ శరణు వేడితే అప్పులవాళ్లవల్ల కంపెనీ ఆస్తులకూ తన ఆస్తులకూ నష్టం రాకుండా మిల్లు పునరుజ్జీవనం జరుగుతుందికదా అని కనోరియా ఆశించాడు. కానీ బిఐఎఫ్ఆర్ మిల్లు వ్యవహారాలను బాగానే అర్థం చేసుకుంది. ఇది ఖాయిలాపడిన కంపెనీ కాదు, ఖాయిల చేయబడిన కంపెనీ అని గుర్తించింది. కొబట్టి మిల్లు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ శాఖలకు పెట్టిన బకాయిల వసూలుకు గాను నిర్బంధ చర్యలు చేపట్టే అవకాశం ఆ ప్రభుత్వ శాఖలకు ఇవ్వడానికి సిద్ధం అయింది. విశాఖపట్నంలోని రీజనల్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కమీషనర్‌కు ఇటువంటి అనుమతి ఇవ్వడానికి బిఐఎఫ్ఆర్ తయారయిన రోజునే సినిమా ఫక్కీలో కనోరియా ఇంకొక 'స్టే' ఆర్డర్ కలకత్తా హైకోర్టు నుండి తీసుకొచ్చాడు. తనకు కనోరియా కొంత మొత్తం బాకీ ఉన్నాడనీ తన ప్రయోజనాలకు నష్టకరమయిన చర్య ఏదీ బిఐఎఫ్ఆర్ చేపట్టకుండా హైకోర్టు నిరోధించాలనీ కలకత్తాకు చెందిన ఒక అనామకుడు వేసిన పిటిషన్ పైన కలకత్తాహైకోర్టు 1991 సెప్టెంబర్ 30న 'స్టే' మంజూరుచేసి బిఐఎఫ్ఆర్‌ను నివారించింది. ఆ 'స్టే' ఇన్ని ఏళ్లు గడిచినా ఇంకా కొనసాగుతూనే ఉంది. దానిని తొలగించి కంపెనీ బకాయిలకోసం నిర్బంధ చర్యలు చేపట్టాలన్న ఆసక్తి మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఉంటేకదా!

1992 జూన్1వ తేదీన మిల్లు మళ్ళీ లాకౌట్ అయింది. ఉత్పత్తి 95 టన్నులు ఇవ్వడంలేదనీ, కార్మికులలో క్రమశిక్షణ లేదనీ మళ్లీ నెపం పెట్టారు. ఇప్పటికి మిల్లు యూనియన్‌కు కొత్త నాయకత్వం వచ్చింది. గత రెండు లాకౌట్ల సందర్భంగా చేసుకున్న ఒప్పందాల విషయంలో అసంతృప్తిగా ఉన్న కార్మికులు నాయకత్వంలో మార్పును కోరుకున్నారు. అప్పటికి ఒక దశాబ్దం పైగా అధ్యక్షునిగా ఉన్న గంగాధర రెడ్డి స్థానంలో, ఏలూరు శ్రీకృష్ణ జూట్ మిల్లు యూనియన్ అధ్యక్షుడు అయిన ప్రసాద్ (ఐఎఫ్‌టియు) అధ్యక్షుడయ్యాడు. ఈ మార్పు గత లాకౌట్ తొలగించిన కొద్ది కాలానికి 1991 నవంబర్‌లో జరిగింది. 1992 జూన్‌లో లాకౌట్ ప్రకటించిన అనంతరం ఐఎఫ్‌టియు ఆధ్వర్యంలో లాకౌట్‌కు వ్యతిరేకంగా కొత్త రూపాలలో విస్తృతమయిన కార్మిక ఆందోళన జరిగింది. ప్రభుత్వం లాకౌట్ కొనసాగింపును నిషేధించింది. మూడు నెలల తరువాత యాజమాన్యం కొత్త రాయితీలేవీ పొందకుండానే లాకౌట్ ఎత్తి వేసింది.

ఈ లోపల మిల్లు యాజమాన్యానికి ప్రభుత్వం నుండి రాయితీలు వస్తూనే ఉన్నాయి. పాత అమ్మకం పన్ను బకాయల వసూలుకు నిర్బంధ చర్యలు చేపట్టవద్దనీ, 1990లో లాకౌట్ ఎత్తివేసి మిల్లు తెరిచిన తరువాత మొదటి నాలుగు నెలల అమ్మకం పన్ను ఎప్పటికప్పుడు చెల్లించనక్కరలేదనీ 5 వ నెలలో మొదలుపెట్టి 8 వాయిదాలలో చెల్లించవచ్చుననీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 1990 జనవరి 11న జారీ చేసిన జీవోఎంఎస్ 52 గురించి పైన చెప్పాము. 27 ఫిబ్రవరిన మిల్లు తెరిచిన యాజమాన్యం నాలుగు నెలల తరువాత అమ్మకం పన్ను ఒక వాయిదా మాత్రం చెల్లించి జూలై నెలలో హైకోర్టుకు పోయి పన్ను వసూలు ఆపించమని రిట్ పిటిషన్ వేసింది. హైకోర్టు ఫిబ్రవరి నుండి జూలై వరకు కట్టవలసిన అమ్మకం పన్ను వసూలును తాత్కాలికంగా నివారిస్తూ సెప్టెంబర్ నెలలో స్టే మంజూరు చేసింది. అయినా వర్షించే వాడిని నీ వాడినయినప్పుడు

పరమాన్నంకోసం రిట్ పిటిషన్లు ఎందుకని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 1990 డిసెంబర్ 14న జివోఎంఎస్ 1007 జారీ చేసి, అమ్మకం పన్ను చెల్లింపు 'సెలవు'ను 1991 మార్చిదాకా పొడిగించింది. అంటే 1991 మార్చిదాకా అమ్మకంపన్ను చెల్లించవలసిన అవసరంలేదనీ ఆ తరువాత బకాయి 8 వాయిదాలలో చెల్లించవచ్చుననీ అర్థం. అయినా నెల్లిమర్ల యాజమాన్యం కోరిక చావలేదు. ఈ వాయిదా సౌలభ్యం 1990 ఫిబ్రవరి తరువాత కట్టవలసిన పన్నులకేకాకమొత్తంగా 1987 నుండి కంపెనీ బకాయపడిన అమ్మకంపన్ను అంతటికీ వర్తించాలని కోరుతూ హైకోర్టులో మరొక రిట్ పటిషన్ వేసింది. అటువంటి ఆదేశాలుజరీ చేసే అధికారం తనకు లేదంటూ హైకోర్టు తిరస్కరించింది. అయితే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పాత బకాయల వసూలుకై నిర్బంధ చర్యలకు పూనుకునే సూచనలేవీ కనపడడం లేదన్న భరోసాతో కాబోలు కంపెనీ సుప్రీం కోర్టులో వేసిన స్పెషల్ లీవ్ పిటిషన్ను తానే 1991 ఆగష్టులో ఉపసంహరించుకుంది. 1987 నుండి 1991 దాకా నెల్లిమర్ల మిల్లు వాణిజ్య పన్నుల శాఖకు పెట్టిన 2.16 కోట్ల రూపాయల బకాయి ఈనాటికీ సజీవంగా వుంది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో కంపెనీ సరసాలు, న్యాయస్థానాలతో సల్లాపాలు ఈ విధంగా సాగుతుండగా మరొక వైపు మిల్లును మాత్రం సంవత్సరానికొకసారి లాకౌట్ చేయడం, ముడి సరుకు నాణ్యత తోనూ యంత్ర పరికరాల సామర్థ్యంతోనూ సంబంధం లేకుండా కార్మికులు రోజుకు 95 టన్నులు ఉత్పత్తి ఇవ్వాలని డిమాండు చేయడం, తమ వేతనాలనుండి రోజుకుకొంత వడ్డీలేని అప్పుగా యాజమాన్యానికి అర్పించి వర్కింగ్ కాపిటల్ సమకూర్చి పెట్టాలని వత్తిడి చేయడం కంపెనీ యాజమాన్యానికి పరిపాటి అయింది.

కడుపుకొట్టి కార్మికులను లొంగదీసుకోవడం కోసం మిల్లును ఈవిధంగా పదేపదే లాకౌట్ చేస్తుంటే ప్రభుత్వం ఏం చేయలేదా? పారిశ్రామిక వివాదాలచట్టం (ఐడి చట్టం) క్రింద ప్రభుత్వానికి ఈ విషయంలో అధికారాలు ఉన్నాయి.లాకౌట్ చేయడానకి కంపెనీ యాజమాన్యం ప్రభుత్వం అనుమతి తీసుకోనవసరం లేదు కానీ సమాజం శ్రేయస్సును, కార్మికుల శ్రేయస్సును, దృష్టిలో పెట్టుకుని పారిశ్రామిక వివాదాలలో జోక్యం చేసుకునే అధికారం ప్రభుత్వానికి ఉంది. అధికారం ఉందంటే జోక్యం చేసుకునే బాధ్యత కూడా ఉందని అర్థం. ప్రభుత్వానికి ఉండే సంక్షేమ అధికారాలన్నీ నిజానికి బాధ్యతలే. పారిశ్రమిక వివాదంలో ప్రభుత్వం జోక్యం చేసుకుని ఐడి చట్టం సెక్షన్ 10 కింద వివాదాన్ని ఒక బోర్డుకు, లేదా ట్రిబ్యునల్కు, లేదా కోర్టుకు నివేదించి సెక్షన్ 10 (3) క్రింద లాకౌట్ కొసాగింపును నిషేధించవచ్చును. కార్మిక సంఘం ప్రభుత్వానికి అర్జీ పెట్టుకోకపోయినా స్వంత చొరవతో ప్రభుత్వం సెక్షన్ 10 క్రింద జోక్యం చేసుకోవచ్చు. లాకౌట్ను నిషేధించిన తరువాత ఆ నిషేధాన్ని కంపెనీ ఉల్లంఘిస్తే (అంటే లాకౌట్ను కొనసాగిస్తే) అది ఐడి చట్టం సెక్షన్ 26 (2) క్రింద నేరం అవుతుంది. 1992 జూన్ నెలలో నెల్లిమర్ల యాజమాన్యం ప్రకటించిన లాకౌట్ కొనసాగింపును జూలై 23న రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిషేధించింది. అయినప్పటికీ యాజమాన్యం వెంటనే లాకౌట్ ఎత్తివేయకుండా కొంత కాలం కొనసాగించింది. మరి కార్మికశాఖ సెక్షన్ 26 (2) కింద కేసు పెట్టిందా అని అడిగితే 'కేసు పెట్టినట్టే ఉన్నాం. ఫైలు చూడాలి' అని విజయనగరంలోని కార్మికశాఖ అధికారులు ఒకరిముఖం ఒకరు చూసుకుంటారు! కానీ 1989లోను 1991లోను లాకౌట్ల విషయంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జోక్యం చేసుకోలేదు. నిరుద్యోగాన్ని, ఆకలిని, కార్మికులపైన ఒక వత్తిడగా ప్రయోగించి లాభం పొందే అవకాశం యాజన్యానికి కల్పించింది.

కార్మిక సంఘం

1993 జులై 5 న మళ్ళీ నెల్లిమర్ల యాజమాన్యం లాకౌట్ ప్రకటించింది. ఆ లాకౌట్ ఈనాటికీ కొనసాగుతూ వుంది.

ఈ ఘట్టాన్ని వివరించేముందు మిల్లు యూనియన్ చరిత్ర కొంచెం చెప్పుకోవాలి. పూర్తి వివరాలలోకి పోవడం ఈ నివేదిక లక్ష్యానికి అవసరం కాదు. నెల్లిమర్ల జూట్ మిల్లు కార్మికసంఘం చాలా పాతది. 1931 మార్చి నెలలో కొంతమంది కార్మికులు రహస్యంగా సమావేశమై యూనియన్ నెలకొల్పారు. తొలుత సభ్యత్వం రహస్యంగానే చేయించారు. అప్పట్లో రోజుకు 10 గంటలు పని చేయించుకొని నాలుగు అణాలు (పావలా) కూలి ఇచ్చేవారు. అదనపు వేతనాలేవీ లేవు. యూనియన్ పెట్టుకుంటే ఉద్యోగాలు పోతాయేమోనని రహస్యంగా పెట్టుకున్నారు. కానీ 1932లో బోనస్ కోసం రెండు నెలలు సమ్మె చేసినపుడు యూనియన్ బహిరంగమైంది. సమ్మెకు మిల్లులో ఇంజన్ డ్రైవర్ గా పనిచేస్తున్న పెమ్మరాజు వెంకటరావు నాయకత్వం వహించారు. ఈ సమ్మెవల్ల బోనస్ రాలేదు. అరుగురు కార్మికుల ఉద్యోగాలు కూడా పోయాయి. కానీ యూనియన్ వచ్చింది. ఉద్యమించే సంప్రదాయం వచ్చింది. యూనియన్‌ను రిజిష్టర్డు చేయించుకొని పెమ్మరాజు వెంకట్రావును కార్యదర్శిగాను, ప్రముఖ కాంగ్రెసు కార్మికోద్యమ నాయకుడు పి. శివరావును అధ్యక్షునిగాను ఎన్నుకొన్నారు. ఇంకొక ప్రముఖ కాంగ్రెసు కార్మిక నాయకుడు వి.వి. గిరి కొంతకాలం ఉపాధ్యక్షునిగా ఉన్నారు. శివరావు నాలుగు సంవత్సరాలు అధ్యక్షునిగా ఉన్న తరువాత పెమ్మరాజు వెంకట్రావే అధ్యక్షుడయ్యాడు.

కాంగ్రెస్ ప్రముఖులు నెల్లిమర్ల యూనియన్‌కు నాయకులుగా ఉండటం, లేదా యూనియన్ నాయకత్వం కోసం పోటీ పడడం ఈనాటికి కొనసాగుతూనే వుంది. ప్రస్తుత స్థానిక ఎమ్ఎల్ఏ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ చక్కెరశాఖ మంత్రి అయిన సాంబశివరాజు 1968 నుండి 1976 దాకా నెల్లిమర్ల యూనియన్ గౌరవ అధ్యక్షుడు. పేరుకు గౌరవ అధ్యక్షుడే అయనా అధ్యక్ష పాత్ర తానే నిర్వహించాడంటారు. ఆ తరువాత కూడా మేనేజ్‌మెంట్‌కు యూనియన్‌కుమధ్య రాయబారాలలో అతనిపాత్ర కొనసాగింది. ప్రస్తుతం మెజారిటీ కార్మికుల మద్దతు ఉన్న ఐఎఫ్‌టియు నాయకత్వానికి వ్యతిరేకంగా కార్మికులలో ఒక వర్గాన్ని కూడగట్టే ప్రయత్నంలో ఉన్నాడు.

కాంగ్రెస్‌పార్టీ నాయకులకు యూనియన్ వ్యవహారాలలో పాత్ర ఉండడంవల్ల మంచి జరిగిందా చెడు జరిగిందా అనేది పరిస్థితులనుబట్టి మారింది. కాంగ్రెసు పార్టీలో జాతీయోద్యమ స్ఫూర్తి ఉన్నన్నాళ్లు ఇది పెద్దగా నష్టం చేయలేదు. మొదటి నాలుగు సంవత్సరాలు కార్యదర్శిగా, ఆ తరువాత అధ్యక్షునిగా మొత్తం 30 సంవత్సరాలకు పైగా యూనియన్ నాయకునిగా ఉన్న పెమ్మరాజు వెంకట్రావును పాతతరం కార్మికులు ఇప్పటికీ గౌరవంగా తలచుకుంటారు. అయితే 1960ల మధ్యకాలంనుండి కంగ్రెస్‌లో ముఠా తగాదాలు ప్రబలం అయ్యాయి. కాంగ్రెస్ పార్టీలో అంతర్గత ముఠాలు ఏర్పడడమే కాక, మొత్తంగానే అధికార రాజకీయాలకు ముఠాకొట్లాటల స్వభావం హెచ్చు అయింది. వీటి ఫలితం యూనియన్ మీదపడింది. ఉదాహరణకు 1961చివరి భాగంనుండి 1968 దాకా యూనియన్ అధ్యక్షునిగా ఉన్న వేదుల జగన్నాధరావు, ప్రస్తుత మంత్రి సాంబశివరాజు, కాంగ్రెస్‌లో భిన్న వర్గాలకు చెందినవారు. 1967లో సాంబశివరాజు అనధికార

కాంగ్రెసు అభ్యర్థిగా గజపతినగరం నుండి పోటీ చేసి ఎంఎల్ఏగా గెలిచాడు. దాని ఫలితం నెల్లిమర్ల జూట్ మిల్లు యూనియన్‌పైన పడింది. వేదుల జగన్నాధరావు నాయకత్వంనుండి తొలగిపోయి సాంబశివరాజు గౌరవ అధ్యక్షునిగా, నరసింహమూర్తి రాజు అధ్యక్షునిగా ఉన్న కొత్త నాయకత్వం వచ్చింది. తరువాతి కాలంలో కూడా అధికార రాజకీయాల ఎత్తులు, పై ఎత్తుల ప్రభావం యూనియన్‌పైన పడుతూనే వుంది.

సాంబశివరాజు, నరసింహమూర్తి రాజులు నాయకులుగా వున్న యూనియన్ 1974లో యాజమాన్యంతో చేసిన ఒక ఒప్పందం కార్మికులలో చాలా అలజడికి దారి తీసింది. కార్మికులపైన పోలీసు కాల్పులు జరిగి ఐదుగురు చనిపోయారు. కాల్పుల ఫలితంగా మరింత రెచ్చిపోయిన కార్మికులు అక్కడే వున్న ఒక కార్మికశాఖ అధికారిపైన దాడిచేసి కొట్టి అతన్ని చంపారు. 50 మంది కార్మికులు ఈ ఘటన ఫలితంగా జైలుకు పోయారు. 192మంది ఉద్యోగలనుంచి తొలగించబడ్డారు.

1974 జూన్ 10వ తేదీన జరిగిన ఈ దారుణానికి కారణమైన ఒప్పందంలోని విషయాలు ఇవి :

(1) పీస్‌రేట్ ప్రకారం వేతనాలు చెల్లించే శాఖలలో ఉత్పత్తి సామర్థ్యం పెరిగిన కారణంగా ఎప్పుడో నిర్ణయించిన రేట్లు చెల్లవనీ తగ్గించాలనీ యాజమాన్యం ప్రతిపాదించగా యూనియన్ ఒప్పుకుంది. అయితే దీనివల్ల నిజానికి నెలసరి వేతనం 100 రూపాయలు తక్కువ వస్తుందనీ చెప్పి కార్మికులు ఆగ్రహించారు.

(2) 1952లో ఇఎస్ఐ చట్టం రాకముందు నెల్లిమర్ల మిల్లులో అనారోగ్య కారణం వల్ల కార్మికులు సెలవు పెడితే సగం రోజులకు జీతం ఇచ్చే ఒప్పందం ఉండింది. ఇఎస్ఐ చట్టం వచ్చిన తరువాత కూడా ఇఎస్ఐ సదుపాయానికి అదనంగా ఈ సదుపాయం కూడా కొనసాగేటట్టు అప్పటి యూనియన్ ఒప్పందం చేసుకుంది. ఇప్పుడు దానిని తొలగించాలన్న మేనేజ్‌మెంట్ ప్రతిపాదనను యూనియన్ ఒప్పుకుంది.

(3) 1972లో గ్రాట్యూటీ చట్టం రాకముందు ఒక సంవత్సరంలో కార్మికుడు 192 రోజులు పనచేస్తే ఆ సంవత్సరం సర్వీసులో ఉన్నట్టేనని నెల్లిమర్ల మిల్లులో ఒప్పందం ఉండింది. గ్రాట్యూటీ దాని ప్రకారం నిర్ణయం అయ్యేది. అయితే గ్రాట్యూటీ చట్టం ప్రకారం 240 రోజులు పనిచేస్తేనే ఆ సంవత్సరం సర్వీసులో ఉన్నట్లు లెక్క అవుతుంది. కార్మికుల హక్కులకు సంబంధించి కొత్త చట్టం ఏదైనా వచ్చినప్పుడు అంతకు ముందు ఒక మిల్లులో ఉన్న ఒప్పందం కొత్త చట్టం కన్న ఎక్కువ అనుకూలంగా ఉంటే అదే కొనసాగడం పరిపాటి. కాని యూనియన్ నాయకత్వం పాత ఒప్పందాన్ని వదలి పెట్టి గ్రాట్యూటీ చట్టాన్న నుసరించడానికి ఈ ఒప్పందంలో అంగీకరించింది.

ఇటువంటివి మరికొన్ని అంశాలు కూడా ఆ ఒప్పందంలో ఉన్నాయి. ఒప్పందం గురించి తెలుసుకున్న కార్మికులు కోపంగా గుమికూడారు. వాళ్ళను శాంతింపజేయడం యూనియన్ గౌరవ అధ్యక్షుడైన సాంబశివరాజుకు సాధ్యం కాలేదు. అతను వెళ్ళి పోయాడు. ఆ తరువాత జరిగిన్న పోలీసు కాల్పులలో 5గురు చనిపోయారు. కోపోద్రిక్తులైన కార్మికులు తిరగబడి అక్కడే వున్న లేబర్ ఆఫీసర్‌ను చంపారు.

1974 జూన్ 10వ తేదీన జరిగిన పోలీసు కాల్పులలో చనిపోయిన కార్మికులు

పేరు	ఊరు	ఆర్థిక పరిస్థి	కుటుంబం
1. మొయిద సీతారం (40)	కొండగుంపాం	భూమిలేదు	భార్య, ఒక కొడుకు ఇద్దరు కూతుళ్ళు
2. బోని రాములు (42)	జరజాపుపేట	భూమిలేదు	భార్య ముగ్గురు కూతుళ్ళు ఒక కొడుకు.
3. సిడగల నారాయణ (50)	మొయిద	భూమిలేదు	భార్య , కూతురు, కొడుకు. (పిల్లలిద్దరికీ బుద్ధి మాంద్యం రోగం వుంది.)
4. నల్లా సన్యాసిరావు (28)	మొయిద	భూమిలేదు	భార్య, ఒక పెంచుకున్న కొడుకు

5. ఇతను వెలగాడకు చెందిన వాడు. పేరు, ఇతర వివరాలు తెలీవు.

(ఈ ఐదు కుటుంబాలకు ఎటువంటి నష్ట పరిహారం లభించలేదు).

ఈ ఘటనవల్ల, ఆ తరువాత మిల్లులోను, మిల్లు బయట పోలీసుల చేతిలోను, కార్మికులు అనుభవించిన నిర్బంధంవల్ల యూనియన్ నాయకత్వంపైన కార్మికులలో విశ్వాసం పోయింది.. కొంతకాలం యూనియన్‌లో అనిశ్చిత పరిస్థిత ఏర్పడింది. పెమ్మరాజు వెంకట్రావు తిరిగి వచ్చాడు కాని వయసు మీరినందువల్ల నిలదొక్కుకోలేక పోయాడు. చివరికి చిట్టివలస జూట్ మిల్లు యూనియన్‌కు అధ్యక్షునిగావున్న గంగాధర రెడ్డిని (ఎఐసిటియు) 1979లో నెల్లిమర్ల కార్మికులు తమ యూనియన్ అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొన్నారు. ఆ తరువాత దాదాపు 12 సంవత్సరాలు రెండు మిల్లుల యూనియన్‌ల అధ్యక్షునిగా ఆయనే ఉన్నాడు. నెల్లిమర్ల మిల్లులో 1981లో పీస్‌రేట్ వేతనాల గురించి, 1984లో టైంరేట్ వేతనాల గురంచి కార్మికుల మెప్పుపొందే ఒప్పందాలు చేశాడు. 1979లోనే నెల్లిమర్ల కార్మికులు దీర్ఘమయిన సమ్మెచేసి 'సిక్‌లీవ్'కు సంబంధించిన హక్కును తిరిగి పొందారు.

అయితే గోవింద్ శారదా మిల్లును లీజుకు తీసుకున్న తరువాత 1989-90 లో 10 నెలలు 1991లో దాదాపు 4 నెలలు మిల్లును లాకౌట్ చేసి కార్మికులు తమ వేతనం నుండి ప్రతిరోజూ 5 రూపాయల వడ్డీలేని అప్పు యాజమాన్యానికి ఇవ్వాలని ఒప్పందం చేసుకోవడంతో కార్మికులలో అసంతృప్తి పెరిగింది. ఈ నేపధ్యంలో ఏలూరులోని శ్రీ కృష్ణ జూట్ మిల్లు యూనియన్ నడుపుతున్న ఐఎఫ్‌టియు నెల్లిమర్ల జూట్ మిల్లు యూనియన్‌ను కూడా తన చేతిలోకి తీసుకుంది. అధ్యక్షునిగా ప్రసాద్, కార్యదర్శిగా సురేష్ యూనియన్ ప్రధాన బాధ్యులుగా వున్నారు. 1992 జూన్-ఆగష్టు నెలలో మళ్ళీ లాకౌట్ జరిగినపుడు యూనియన్ కొత్త నాయకత్వం కార్మికులను , వారి కుటుంబాలను కదిలించి రకరకాల రూపాలలో ప్రజాందోళనలు నడిపింది. స్త్రీలను మొట్టమొదటిసారిగా పెద్ద ఎత్తున ఉద్యమంలోకి తీసుకొచ్చారన్న గుర్తింపు ఐఎఫ్‌టియు నాయకులు పొందారు. కార్మికులను చైతన్యవంతులను చేసే పద్ధతిలో యూనియన్ నడుపుతారన్న గుర్తింపు కూడా పొందారు.

చివరి ఘట్టం :

1993 జూలై 5న మిల్లు మళ్లీ లాకౌట్ అయింది. లాకౌట్ అంటే ఛీఫ్ ఎగ్జిక్యూటివ్, మేనేజర్లు, చెప్పా చేయ్యకుండా కలకత్తాకు వెళ్లిపోవడమే. కనీసం సూపర్‌వైజర్ల స్థాయిలోని సిబ్బంది కూడా ముందుగా చెప్పరు. తాము విశ్వసించే మార్వాడీలకు చెప్తారు తప్ప తెలుగు వాళ్ళకు చెప్పరు. పోలీసులకు మాత్రం 'మిల్లు ఆస్తులు జాగ్రత్త,' అని చెప్పి పోతారు. 'పొద్దున్న డ్యూటీలోకి పోతే పర్సనల్ మేనేజర్, కమర్షియల్ మేనేజర్ కనిపించరు. ఏమయ్యారంటే కలకత్తాకు పోయారంటారు. లాకౌట్ అని అప్పుడు తెలుస్తుంది,' అని ఒక గుమస్తా వాపోతాడు.

ఈ లాకౌట్‌కు ఒక నేపథ్యం వుంది. గ్రాట్యూటీ చెల్లింపు విషయంలో మేనేజ్‌మెంట్‌కు యూనియన్‌కు వివాదం నడుస్తూ ఉండింది. అలవాటు ప్రకారం లాకౌట్ చేసి పోతారేమోనని యూనియన్ ఆందోళన చెందింది. దానికి తగ్గట్టే ప్రతినెలా మూడొందల నలభై లారీల ముడినార నారవలసింది, జూన్ నెలలో 140 లారీలే వచ్చాయి. లాకౌట్ చేసే ఎత్తుగడలో భాగంగా నార తెప్పించడం లేదని తాము అనుమాన పడుతున్నట్టు యూనియన్ మేనేజ్‌మెంట్‌తో అనింది. అనుమాన నివృత్తికిగాను ఇద్దరూ ఒక అంగీకారానికి వచ్చారు. రెండు లారీలోడ్ల నార వస్తే ఒక లారీ లోడు ఉత్పత్తి బయటకి పోవచ్చుననీ మిగిలిన సరుకు మిల్లులోనే ఉండాలనీ ఒప్పందం. ఈ ఒప్పందం జూలై 3న జరిగింది. జూలై 5న లాకౌట్ మొదలైంది. ఉత్పత్తి అయిన సరుకును యూనియన్ బయటికి తీసుక పోనివ్వడంలేదని, కార్మికులకు సంబంధంలేని మిల్లు యాజమాన్య వ్యవహారాలలో యూనియన్ జోక్యం చేసుకుంటూ ఉందని మేనేజ్‌మెంట్ ఆరోపించింది.

ఇది ఏ విధంగా చూచినా చాలా చిన్న సంగతే. అయినా ఇంత చిన్న కారణంగా వేసిన లాకౌట్ ఒక సంవత్సరం రెండు నెలలు గడిచినా తొలగి పోలేదంటే కార్మికులను లొంగ దీసుకోవడం మేనేజ్‌మెంట్ ప్రధాన ఉద్దేశం అని స్పష్టంగా అర్థం అవుతుంది. కార్మకులు పని విషయంలో క్రమశిక్షణా రహితంగా ఉండడాన్ని తమ యూనియన్ ప్రోత్సహించదని, నిజానికి తాము వచ్చిన తరువాతే పని విషయంలో క్రమశిక్షణ పెరిగి దినసరిఉత్పత్తి పెరిగిందని ఐఎఫ్‌టియు నాయకులు అంటారు. అయితే మిల్లు నిర్వహణ విషయంలో కార్మికుల న్యాయమైన హక్కుల విషయంలో పట్టుదలగా ఉంటారు. అటువంటి యూనియన్‌తో ప్రజాస్వామికంగా నడుచుకోవడం నేర్చుకొని మిల్లును నడిపేటంతటి శ్రద్ధాసక్తులు గోవింద శారడాకు లేవు.

లాకౌట్ జరగిన వెంటనే విశాఖపట్నంలోని జాయింట్ లేబర్ కమీషనర్ (జెసిఎల్) కన్సిలియేషన్ (రాజీ) మీటింగులు ఏర్పాటు చేశారు. జూలై 7న తేదీ, 12వ తేదీ యాజమాన్యం హాజరుకాలేదు. యూనియన్ ప్రతినిధులు మాత్రం వచ్చారు. 16వ తేదీవ ఇద్దరూ హాజరయ్యారు. జెసిఎల్ నాలుగు సూత్రాల ప్రతిపాదన పెట్టారు. యాజమాన్యం లాకౌట్ ఎత్తివేయాలి. మిల్లును నిరవధికంగానడపాలి. కార్మికులు సమ్మె లేక గోస్లో చేయకూడదు. సరుకు బయటకు పోకుండా అడ్డుకోకూడదు. యూనియన్ ఈ ప్రతిపాదనను వెంటనే ఒప్పుకుంది కానీ మేనేజ్‌మెంట్ వాయిదా అడిగింది. 17వ తేదీన తిరిగి సమావేశమైతే మేనేజ్‌మెంట్ గైరు హాజరయ్యింది. 'సరుకు నిరాటంకంగా బయటకు పోనియ్యాలి' అనేదే కోరక అయితే యూనియన్ ఆ విషయం అంగీకరించగానే లాకౌట్ ఎత్తివేయాలి. కానీ అసలు సమస్య అది కాదు కాబట్టి మేనేజ్‌మెంట్ చర్చలకు గైర్హాజరయింది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సకాలంలోనే స్పందించి నెల్లిమర్ల మిల్లు పారిశ్రామిక వివాదాన్ని జూలై 27న ఇండస్ట్రియల్ ట్రిబ్యునల్‌కు నివేదించింది. లాకౌట్ కొనసాగింపును నిషేధించింది. ఆ తరువాత లాకౌట్ కొనసాగడం శిక్షార్హమైన నేరం అయినప్పటికీ ఇంకా కొనసాగుతూనే వుంది. చట్ట విరుద్ధమైన లాకౌట్ ఎత్తివేసి మిల్లు తెరవాలనీ కార్మికులకు జీతాలు చెల్లించాలనీ డిమాండు చేస్తూ కార్మకులూ వారి కుటుంబాలు ఇతర ప్రజలు వేల సంఖ్యలో ఊరేగింపులు, ధర్నాలు, రాస్తారోకోలు నిర్వహించారు. సెప్టెంబర్ 13న జరగిన ఒక కార్యక్రమం సందర్భంగా యాజమాన్యాన్ని ప్రాసిక్యూట్ చేసి కంపెనీ ఆస్తులను ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకొవి కార్మికులకు జీతాలు ఇవ్వాలని యూనియన్ నాయకులు ప్రతిపాదించగా జిల్లా కలెక్టర్ దానిని చట్ట సమ్మతమైన ప్రతిపాదనగా అంగీకరించారు. ప్రభుత్వం దానిని అమలు చేస్తుందని హామీ ఇచ్చారు. కాని ఏమీ జరుగలేదని వేరే చెప్పనవసరం లేదు.

చట్టం చేతులు ముడుచుకొని కూర్చుంటే నేరస్తుడు ఇంకింత అహంకారంగా ప్రవర్తించక ఏమి చేస్తాడు? మిల్లు మూసివేతకు తనదే బాధ్యత అని యూనియన్ క్షమాపణ చెప్పిన తర్వాతే తాము చర్చలకు వస్తామని నేరగాడయిన యాజమాన్య ప్రతినిధి కార్మిక మంత్రి కన్నా లక్ష్మినారాయణ తో అంతకు ముందే ప్రకటించాడు. లాకౌట్‌ను చట్ట విరుద్ధం అని ప్రకటించిన ప్రభుత్వ ప్రతినిధి అయిన కార్మిక మంత్రి కిమ్మనలేదు.

ఇప్పుడిక మంత్రి సాంబశివరాజు సహాయంతో కార్మికుల దగ్గర ఒప్పుకోలు పత్రాలు విడివిడిగా తీసుకునే కార్యక్రమం మొదలైంది. రెండున్నర దశాబ్దాలుగా నెల్లిమర్ల మిల్లు యూనియన్ కు సంబంధించి ఒక పెద్ద మనిషి పాత్ర నిర్వహిస్తున్న సాంబశివరాజు వ్యవహారశైలి గురించి విభిన్న అభిప్రాయాలు వున్నాయి. వాటి సత్యాసత్యాలను తేల్చడం ఈ నివేదిక లక్ష్యం కాదు. అయితే ప్రస్తుత లాకౌట్ సందర్భంగా అతను నిర్వహిస్తున్న పాత్ర నిర్ద్వందంగా శోచనీయమైనదని చెప్పవచ్చు. పారిశ్రామిక వివాదాల పరిష్కారానికి చట్టం ఒక పద్ధతిని నిర్దేశించింది. దానిని కార్మికులు అతిక్రమిస్తే వాళ్ళకిక ఏ హక్కులూ వుండవని వెలి వేస్తారు. యాజమాన్యం ఆ చట్టాన్ని గౌరవించ నిరాకరించి దొడ్డి దారిన కార్మికులను లోబరుచుకొనే ప్రయత్నం చేస్తే ప్రభుత్వంలో మంత్రిగా వున్న వ్యక్తి ఏం చేయాలి? యాజమాన్యాన్ని ఎట్లాగైనా చట్టానికి లోబడేటట్లు చేయాలి. దాని బదులు యాజమాన్యం చేస్తున్న దొడ్డి దారి ప్రయత్నాలకు సహకరించే మంత్రిని ఏమనాలి?

లాకౌట్‌కు యూనియన్‌దే బాధ్యత అనీ, చట్ట విరుద్ధమైన లాకౌట్ కాలానకి జీతాలు అడగబోమనీ సంతకం చేసిన కార్మికులను పనిలోకి తీసుకునే ప్రాతిపదికన మిల్లు తెరవబోయేటట్లు యాజమాన్యం నవంబర్ 11న నోటీసు పెట్టింది. మంత్రి సాంబశివరాజు 1700 మంది కార్మికుల చేత సంతకాలు చేయించాడు. నవంబర్ 15న ఈ 1700మందితో మిల్లు మళ్ళీ తెరుచుకుంది.

అయితే యూనియన్ నాయకత్వం ఈ ఒప్పుకోలు పత్రాలు చెల్లవంటూ హైకోర్టులో రిట్ పిటిషన్ వేయగా , హైకోర్టు మిల్లు యాజమాన్యాన్ని అభిశంసిస్తూ తీర్పు ఇచ్చింది. పారిశ్రామిక వివాదం ఇండస్ట్రియల్ ట్రిబ్యునల్ ముందు ఉండగా చట్ట విరుద్ధంగా లాకౌట్ కొనసాగించి కార్మకుల కడుపులు మాడ్చి ఈ విధంగా లొంగ దీసుకొని పూచీకత్తులు వ్రాయించుకుంటే అది చెల్లకపోవడమే కాదు, ఆ విధంగా రాయించుకోవడం పారిశ్రామిక వివాదాల చట్టం సెక్షన్ 25 -

క్రింద నేరం అని హైకోర్టు అనింది. ప్రభుత్వంలో మంత్రిగా ఉంటూ, చట్ట విరుద్ధంగా లాకౌట్ కొనసాగిస్తున్న యాజమాన్యానికి మరొక చట్ట విరుద్ధమయిన చర్యకు పాల్పడడానికి సహకరించిన మంత్రి సాంబశివరాజు కూడా హైకోర్టు నోట అభిశంసనకు గురి అయ్యాడు. హైకోర్టు తాత్కాలిక ఆదేశం నవంబర్ 24న, తుదితీర్పు 1994 మార్చి 30న వచ్చాయి. తాత్కాలిక ఆదేశం రాగానే మిల్లు మళ్ళీ మూతపడింది.

నేరాలకు పాల్పడే పెట్టుబడిదార్ల మెడలు వంచడానికి చట్టాలలో ఉన్న అవకాశాలే తక్కువైతే, చట్టాలు కల్పించిన కొద్దిపాటి అవకాశాన్ని సహితం వినియోగించుకునే ఉద్దేశం ప్రభుత్వాలకు లేదు కాబట్టి గోవింద్ శారదా డిసిఎల్ చర్చలకు హాజరు కాకుండా, మిల్లు తెరవకుండా, అరెస్టు కాకుండా, ఆవగింజంత ఆస్తికూడా జప్తు కాకుండా దొరబాబుగా తిరుగుతూనే వున్నాడు. కడుపు కాలిన కార్మికులుమాత్రం మళ్ళీ మళ్లీ ఆందోళనకు దిగి దెబ్బలు తింటున్నారు.

1994 జనవరి 29వ తేదీన కార్మికులు, కార్మికుల కుటుంబ సభ్యులు నెల్లిమర్లలో రైల్‌రోకో చేపట్టారు. మద్రాసు - హౌరా రైలు మార్గం మీద, లెవల్ క్రాసింగ్ గేటు దగ్గర పెద్ద సంఖ్యలో బైఠాయించారు. చట్ట విరుద్ధమని ప్రభుత్వమే ప్రకటించిన లాకౌట్ ఎత్తివేయించి మిల్లు తెరిపించాలని వాళ్ళ డిమాండు. ప్రభుత్వం జిల్లా కలెక్టర్ ద్వారా ఖచ్చితమైన హామీ ఇచ్చి మిల్లు తెరిపించే తేదీ ప్రకటించాలని వాళ్ళు పట్టుపట్టారు. ఆ పని చేయడానికి సిద్ధంగా లేని ప్రభుత్వం కార్మికులపైన దాడికి పూనుకుంది. మొదట బాష్ప వాయువు ప్రయోగించారు. కార్మికులు ఉల్లి పాయలతో సిద్ధంగా వుండడంవలన అది ఫలించలేదు. తరువాత పోలీసులు లాఠీలు చేతపట్టుకొని పట్టాలపైన కూర్చున్న స్త్రీలపైన బడి చితక బాదారు. రైలు పట్టాలపైనున్న జనం మధ్యనున్న యూనియన్ అధ్యక్షుడు ప్రసాద్‌ను బలప్రయోగంతో అరెస్టు చేసి ఈడ్చుకుపోయారు. కావాలని అతని బట్టలు ఊడదీసి బాగా కొడుతూ డ్రాయరు మీద తీసుకుపోయారు. ప్రసాద్‌ను పోలీసులు చంపేస్తారేమోనని కార్మికులు తీవ్రంగా ఆందోళన చెంది ప్రసాద్‌ను తీసుకుపోనీయకుండా అడ్డు పడే ప్రయత్నం చేశారు. అతనిని తీసుకుపోతుండగానే పోలీసులు జనం మీద కాల్పులు జరిపారు. ఐదుగురు చనిపోయారు.

1994 జనవరి 29వ తేదీన జరిగిన కాల్పులలో చనిపోయినవారు

పేరు	ఊరు	ఆర్థిక పరిస్థితి	కుటుంబం
కాళ్ళ అప్పల సత్యనారాయణ(40)	జరజాపుపేట	భూమిలేదు	భార్య, ఇద్దరు కొడుకులు
కోల అచ్చుప్పుడు (45)	నెల్లిమర్ల	భూమిలేదు	భార్య, ముగ్గురు కొడుకులు, ఒక కూతురు
నల్లి ముత్యాలనాయుడు (38)	జరజాపుపేట	భూమిలేదు	భార్య ముగ్గురు కూతుళ్ళు, ఒక కొడుకు
దువ్వారపు చిన్న (41)	జరజాపుపేట	భూమిలేదు	భార్య, ఇద్దరు కొడుకులు, ఒక కూతురు
కల్లూరి రాంబాబు (25)	మవ్వపురిపేట	-	అవివాహితుడైన నిరుద్యోగి

ప్రస్తుత పరిస్థితి :

లాకౌట్ కొనసాగుతూనే వుంది. కనోరియా ఈ మధ్య గోవంద్ శారదా లీజు రద్దు చేసినట్టున్నాడు. (స్పష్టంగా ఎందుకు తెలీదంటే ఆ లీజు ఎట్లాంటిదో ఎవ్వరికీ తెలీదు. దాని కాపీ ఇమ్మని బిఐఎఫ్ఆర్ అడిగినా కనోరియా ఇవ్వలేదని పైన చెప్పాము.) కాంతి పుగాలియా అనే వ్యక్తికి ఇప్పుడుమిల్లును అమ్మినట్టు కనోరియా చెప్తున్నాడు. ఈ కొత్త యాజమాన్యం మిల్లు తెరిచే నిమిత్తం యూనియన్‌తో చర్చలు మొదలు పెట్టింది. "పాత యాజమాన్యానికి తెరిచే ఉద్దేశం లేదు. ఈ కొత్త వాళ్ళకు చిత్తశుద్ధి ఉందనుకున్నాము. కాని ఇప్పుడు అనుమానం వస్తున్నది." ఇవి యూనియన్ నాయకుల మాటలు కావు. విజయనగరంకు చెందిన ఒక కార్మికశాఖ అధికారి మాటలు.

వాళ్లు పెడుతున్న షరతులు అట్లా ఉన్నాయి. అమ్మకం పన్ను బకాయిలు, కరెంటు బిల్లు బకాయిలు చెల్లించడానికి ఇంకొంతకాలం గడువు ఇవ్వాలి. ప్రావిడెంట్ ఫండ్, ఇఎస్ఐ బకాయిల చెల్లింపు సులభవాయిదాలమీద ఉండాలి. ఇవి ప్రభుత్వానికి షరతులు. ఈ షరుతులను అర్థం చేసుకోవచ్చు.

కానీ కార్మికులపైన కొన్నిపెద్ద షరతులు పెట్టారు. 5 సంవత్సరాలు జీతాలు పెంచమని అడుగ కూడదు. జీతాలు ఎట్లాగూ చాలా కాలంగా పెరుగలేదు. 1988 తరువాత జూట్ వేతన కమిటీ ఏర్పాటు కాలేదు. 1992లో ఏర్పరచవలసిన నాలుగవ జూట్ వేతన కమిటీని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏర్పరచలేదు. పశ్చిమబెంగాల్‌లో 1992లో జూట్ పరిశ్రమలో త్రైపాక్షిక వేతన ఒప్పందాలు జరిగాయి కాని ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో జరుగలేదు. కాని ఈ కొత్త యాజమన్యం జీతాలే కాదు. డి.ఎ. కూడా ఐదేళ్ళు ఎక్కడ్నుది అక్కడే వుండాలంటుంది. మన్‌మోహన్ సింగ్ పుణ్యాన ద్రవ్యోల్బణం దబుల్ డిజిట్స్‌లో వుంటుండగా ఈ షరతులను కార్మికులు ఎట్లా ఒప్పుకుంటారు?.

అంతేకాదు మిల్లులో కార్మికులయిన యూనియన్ బాధ్యులు తప్ప 'బయటి వారైన' యూనియన్ నాయకులు మిల్లు గేట్లు దాటి మిల్లు లోపలికి రాకూడదనీ వాళ్ళతో మాట్లాడేదేమైనా వుంటే వేరే ఎక్కడైనా మాట్లాడతామనీ అంటున్నారు. అంటే కార్మికులకు మేనేజ్‌మెంట్‌తో వచ్చే దైనందిన సమస్యల పరిష్కారంలో యూనియన్ నాయకుల పాత్ర వుండకూడదు. ఇకపోతే ఎటువంటి సమ్మెలు, గోస్లోలు చేయకూడదు. నార నాణ్యతతో, యంత్రాల స్థితిగతులతో సంబంధం లేకుండా రోజుకు 100 టన్నుల ఉత్పత్తి ఇవ్వాలి.

ఎట్లాగైనా మిల్లు తెరచి ఉత్పత్తిలో వైవిధ్యం సాధించి మారుతున్న మార్కెట్ పరిస్థితులను ఆసరా చేసుకొని మిల్లును అభివృద్ధి చేసే ఉద్ధేశ్యం కొత్త మేనేజ్‌మెంట్‌కు నిజంగా వుంటే ఈ చర్చలు ఎక్కడో ఒకచోట తెగుతాయి. కాని ఆ ఉద్దేశ్యం వారికి వుందా? అని ప్రభుత్వ అధికారులు సహితం అనుమానిస్తున్నారు.

ఈ లోపల 6000 మంది కార్మికులు, వారి కుటుంబాలు ఎక్కడ కూలి దొరుకుతుందా అని వెతుక్కుంటూ జీవిస్తున్నారు. మిల్లు కార్మికులలో కొన్ని వందలమందిని మినహాయిస్తే అందరూ మగవాళ్ళే. వాళ్ళవి అధికంగా భూమిలేని కుటుంబాలు. ఉదాహరణకు జరజాపుపేటలోని 1467 మంది కార్మికులలో కేవలం 16మందికి కొంత భూమి ఉంది. మిల్లు కార్మికుల భార్యలు, ఇతర కుటుంబ సభ్యులు బయట కూలీ చేసుకొనేవారు. కార్మికులకు నెలకు 1200 రూ॥ నుండి 1500 రూ॥ల దాకా వేతనం దొరికేది. అకస్మాత్తుగా 6000మందిని అదే స్తోమతలో వేరేచోట ఇముడ్చుకోగల సామర్థ్యం విజయనగరం జిల్లా ఆర్థిక వ్యవస్థకు లేదు. అసలు అంతమందికి ఒక్కసారిగా ఏ రకమైన పనియైన చూపించే సామర్థ్యం లేదు. కొందరు మూటలు మోస్తున్నారు. కొందరు తాపీ పని చేస్తున్నారు. కొందరు వలస పోయారు. ఎక్కడో ఒకచోట కూలీ సంపాదించుకొని తిన్నంత తింటూ పస్తులు వుంటూ ఆందోళనలలో పాల్గొంటూ మిల్లు గేట్లు తెరుచుకుంటాయని ఎదురు చూస్తున్నారు. ....

ఆజంజాహీ మిల్లు

నేత పరిశ్రమకు భారతదేశంలో పురాతన చరిత్ర వుంది. ఈ దేశపు చేనేత వస్త్రాలు ప్రపంచమంతటా ఎగుమతి అయ్యాయి. బ్రిటిష్ పాలన కాలంలో దేశంలోకి ఒక వరదగా మాంచెస్టర్ మిల్లు ఉత్పత్తులు దిగుమతి అయి దేశీయ చేనేత పరిశ్రమను ముంచెత్తాయి. అయితే అదే క్రమంలోనే భారతదేశంలోపలే ఆధునిక నూలు మిల్లులు, బట్టల మిల్లులు పుట్టుకొచ్చాయి. భారతదేశంలోని మొట్టమొదటి ఆధునిక పరిశ్రమ బట్టల పరిశ్రమే. ఈ దేశానికి చెందిన ప్రముఖ పెట్టుబడిదారీ కుటుంబాలలో అధికభాగం జవుళి పరిశ్రమలోనే మొదట అడుగు పెట్టాయి.

అయితే 1960ల మధ్య కాలంనుండి ఈ సంప్రదాయక బట్టల మిల్లులు సంక్షోభంలో పడ్డాయి. ఒకవైపు సింథెటిక్ బట్టలతో పోటీపడలేక, ఇంకొక వైపు యంత్రాలను ఆధునీకరించలేక నష్టాలలో పడ్డాయి. అతి పేద వర్గాలను మినహాయించి తక్కిన అన్ని వర్గాల ప్రజలనూ సింథెటిక్-కాటన్ మిశ్రమ వస్త్రాలు ఆకట్టుకో గలుగుతున్నాయి. పేద వర్గాలు ఉపయోగించే ముతక బట్టలను మాత్రమే ఉత్పత్తి చేసి మార్కెట్‌లో లాభదాయకంగా నిలదొక్కుకోవడం కాటన్ మిల్లులకు కష్టం అయింది. పోనీ ఉత్పత్తిలో కొత్త ప్రయోగాలు చేసి మార్కెట్‌ను పెంచుకోవాలంటే ఉత్పత్తి విధానాలనూ సాంకేతిక ప్రక్రియలను మార్కెటింగ్ వ్యూహాలను ఆధునీకరించాలి. దీనికి నైపుణ్యం కావాలి, పెట్టుబడి కావాలి.

1970ల మధ్యకాలంనుండి జవుళి పరిశ్రమలో సింథటిక్-కాటన్ మిశ్రమ వస్త్రాల ఉత్పత్తిదే పైచేయి కాసాగింది.

1985లో ప్రభుత్వం ప్రకటించిన నూతన జవుళి విధానం దీనిని మరింత ప్రోత్సహించింది. సింథెటిక్ నూలు దిగుమతిపైన, మిశ్రమ నూలు వస్త్రాల ఉత్పత్తిలో ఉపయోగించేయంత్రాలపైన సుంకాలు తగ్గించడం, ఇతర రూపాలలో ప్రోత్సాహం ఇవ్వడం మొదలయింది. ఈ మధ్య కాలంలో బహుళ జాతి గుత్త పెట్టుబడి కంపెనీలు కూడా ఈ రంగంలోకి ప్రవేశించాయి.

సంప్రదాయక బట్టలమిల్లులు ఈ నేపథ్యంలో వేగంగా పతనం అయ్యాయి. మొత్తం మీద కాటన్ బట్టల ఉత్పత్తి పెరుగుతూనే ఉన్నా ఆ పెరుగుదల అంతా కరెంటు మగ్గాల ద్వారా (పవర్ లూమ్స్) వస్తూ ఉంది. కరెంటు మగ్గాలు నెలకొల్పడానికీ నిర్వహించడానికి అవసరమ్యే పెట్టుబడి తక్కువ. అంతేకాక ప్రభుత్వం కరెంటు మగ్గాలను ప్రోత్సహించే రాయితీలు కొన్ని కల్పించింది. కాటన్ బట్టల మిల్లులు మాత్రం సింథటిక్‌తో తట్టుకోలేక, ఆధునీకరణ ప్రయత్నాలలో విజయం సాధించలేక మూతపడుతున్నాయి. కాటన్ వస్త్రాల ఉత్పత్తికి సంబంధించిన గణాంకాలు ఈ విషయాన్ని కళ్ళకు గట్టినట్టు చూపిస్తాయి.

ఈ స్థితిలో మిల్లులను ఆధునీకరించి కాపాడడం తప్ప వేరే తరుణోపాయం లేదు. అసలే నష్టాలలో కూరుకొని పోయిన బట్టల మిల్లులు స్వతహాగా ఆధునీకరణ చేపట్టడం కష్టం కాబట్టి ప్రభుత్వ సహాయం కావాలి. ఈ సంప్రదాయక పరిశ్రమలో ఒక్కొక్క మిల్లులో కార్మికులు వేల సంఖ్యలో ఉంటారు కాబట్టి ఈబాధ్యత ప్రభుత్వంమీద ఇతోధికంగా ఉంటుంది. 'ఆధునీకరణ' అంటే కాటన్ వస్త్రాల ఉత్పత్తికే పరిమితమవుతూ అధిక ఉత్పాదన ఇచ్చే యంత్రాలను కొనుక్కొని

భారతదేశంలో కాటన్ వస్త్రాల ఉత్పత్తి

(కోట్ల చదరపు మీటర్లు)

సం॥	50-51	60-61	70-71	80-81	85-86	86-87	87-88	88-89	89-90
మిల్లులు	340.1	464.9	405.5	343.4	271.6	259.4	23.6	210.0	185.9
కరెంటు మగ్గాలు	81.4	208.9	354.7	493.4	975.1	1013.3	1028.0	1158.8	1357.2
మొత్తం	421.5	673.8	760.2	836.8	1246.7	1272.7	1262.6	1365.8	1543.1

వచ్చి వినియోగించడం కావచ్చు. కాటన్ వస్త్రాల ఉత్పత్తిలోనే కొత్త ప్రయోగం కావచ్చు. లేదా కాటన్‌కు పరిమితం కాకుండా మిశ్రమ వస్త్రాల ఉత్పత్తి చేపట్టడం కావచ్చు. ఏదైనా ప్రభుత్వ ఆర్థిక సహాయం లేకుండా సాధ్యం కాదు. ఆ సహాయం 'ఇప్పుడిస్తాం, అప్పుడిస్తాం' అంటూ ఇయ్యకనే ప్రభుత్వం ముంచిన మిల్లు వరంగల్‌లోని ఆజంజాహిమిల్లు.

రాష్ట్ర రాజధానిని మినహాయిస్తే తెలంగాణాలోని అతిపెద్ద పట్టణం వరంగల్లు. ఈ సంవత్సరమే వరంగల్ మునిసిపాలిటీకి కార్పొరేషన్ హోదా కూడ వచ్చింది. అయితే జిల్లా కేంద్రానికి ఈ హోదా రావడం వెనుక మామూలుగా చెప్పుకునే వ్యవసాయ అభివృద్ధి లేదు. పారిశ్రామిక అభివృద్ధి లేదు. వ్యవసాయకంగా వరంగల్‌ను సగటు తెలంగాణా జిల్లాగా చెప్పుకోవచ్చు. పారిశ్రామికంగా చెప్పుకోవాలంటే ఒక రేయాన్ మిల్లు, ఒక రంగులమిల్లు, ఒక రసాయనిక పదార్థాల మిల్లు ఉన్నాయి. జవసత్వాలతో ఉంటే ఆజంజాహి మిల్లును గర్వంగా చెప్పుకొని ఉండవచ్చును. కానీ అది 30 ఏళ్లుగా క్షయరోగి క్షీణించినట్టు కొద్దికొద్దిగా క్షీణించి ఇప్పుడు మరణశయ్య మీద ఉంది. ఈ మధ్య కాలంలో వరంగల్ పట్టణం ఒక విద్యా కేంద్రంగా గుర్తింపు పొందింది. ఈదశకు ముందు వరంగల్ పట్టణంలో జన జీవితానికి ఒక ముఖ్యకేంద్రంగా, ఊరి గుండెకాయగా, ఆజంజాహి మిల్లును చెప్పుకోవచ్చు. ఆగుండె నుండి రక్తం బొట్టుబొట్టుగా కారి అది నీరసించి పోయింది. త్వరలో వేయిస్తంభాల గుడి వంటి ఒక చారిత్రక అవశేషం కావచ్చు. 1974లో 8000 మంది కార్మికులకు (బదిలీలను కలుపుకొని) పని కల్పించిన ఆ మిల్లులో 1992 నాటికి సరిగ్గా 711 మంది కార్మికులు ఉన్నారు. ఈ సంవత్సరం ఆ సంఖ్య 400 చిల్లరకు దిగిపోయింది. వరంగల్ శ్రామిక ప్రజలకు ఒక ముఖ్య ఉపాధి కేంద్రం పతనమయి పోయింది. దాని స్థానంలో వేరే ఏదీ రాలేదు.

ఆజంజాహీ మిల్లు

ఆజంజాహీ మిల్లు నిజాంపాలన కాలంలో 1931 లో ఒక జాయింట్ స్టాక్ కంపెనీగా రిజిస్టర్ అయింది. 1934 లో ఉత్పత్తి ప్రారంభం అయింది. అప్పుడూ ఇప్పుడూ ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ఏకైక కాంపోసిట్ మిల్లు. అంటే నూలు, వస్త్రాలు ఉత్పత్తి చేసే ఒకే ఒక మిల్లు.

1930ల తొలి సంవత్సరాలలో ప్రపంచవ్యాప్తంగా నెలకొన్న ఆర్థిక మాంద్యం ఫలితంగా బొంబాయి ప్రెసిడెన్సీలో జౌళి పరిశ్రమ దెబ్బతినింది. ఆ దశలో హైదరాబాదు సంస్థానాధిపతులు స్థానిక ముడి సరుకును, రవాణా సౌకర్యాన్ని వినియోగించుకొని నూలు, వస్త్రాలు ఉత్పత్తిచేయగల ఆజంజాహి మిల్లును వరంగల్‌లో నెలకొల్పారు.

వరంగల్ పట్టణంలో ఒక మూలన 200 ఎకరాల స్థలంలో ఈ మిల్లు నెలకొని వుంది. ఈ మిల్లుపైన స్థానిక ప్రజలు చాలా ఆశలు పెట్టుకున్నారు. దానికి తగినట్టే మిల్లు వరంగల్ పట్టణం అభివృద్ధికి చాలా దోహదం చేసింది. మిల్లును ఆధారం చేసుకొని అనుబంధ ఆర్థిక సంస్థలెన్నో నెలకొన్నయి. మిల్లులో ప్రత్యక్షంగా ఎంతమంది కార్మికులు పనిచేశారో అంతకు ఐదు రెట్ల మందికి మిల్లు పరోక్షంగా ఉపాధి కల్పించింది. మిల్లు తన అవసరాలకు తానే విద్యుత్ ఉత్పత్తి చేసుకునేది. దానితో పాటు కొంత విద్యుత్తు వరంగల్ పట్టణ అవసరాలకు కూడా సరఫరా చేసేది. ఆ విధంగా తన జీవితాన్ని మొదలు పెట్టిన ఆజంజాహి మిల్లు ఈ రోజు దేశ ఆర్థిక

విధానాల ఫలితంగా ఖయిలా మిల్లుల జాబితాలో చేరింది. ఈ రోజో రేపో మూసేస్తారన్న పరిస్థితి వచ్చింది.

1934లో ఉత్పత్తి మొదలు పెట్టినప్పటినుండి 1965-66 వరకు మిల్లు తన ఉత్పాదన శక్తిని పెంచుకుంటూ ఎదిగింది. దానితో బాటే కార్మికుల సంఖ్య కూడా పెరిగింది. 30 సంవత్సరాలలో మిల్లు ఉత్పాదన శక్తి రెండు రెట్లు మించి పెరిగింది. కార్మికుల సంఖ్య కూడా 2.3 రెట్లయింది.

ఆజంజాహి మిల్లు ఉత్పాదనశక్తి, కార్మికుల సంఖ్య

సంవత్సరం	కదుళ్ళు (స్పిండిల్స్)	మగ్గాలు (లూమ్స్)	కార్మికులు
1934	19,944	430	3000
1954	36,136	726	6000
1966	42,000	726	7000

మిల్లు సాలీనా సాధించిన ఉత్పత్తినీ వాణిజ్య లాభాలనూ పరిశీలించినా మిల్లు ఒక దశలో దిన దిన ప్రవర్థమానంగా విలసిల్లిన సంగతి అర్థమవుతుంది.

ఆజంజాహి మిల్లులో నూలు అమ్మకం, వర్తక లాభాలు

(లక్షల రూ॥లు)

సంవత్సరం	నూలు అమ్మకం + స్టాక్	లాభాలు
1934-35	7.75	2.10
1935-36	19.28	1.56
1936-37	10.94	4.44
1937-38	9.17	4.33
1938-39	9.54	4.39
1939-40	9.89	3.11
1940-41	11.28	4.03
1941-42	22.84	19.70
1942-43	35.49	52.13
1943-44	21.93	41.49
1944-45	14.14	37.36
1945-46	15.72	22.67
1946-47	12.75	10.14
1947-48	14.28	40.65
1948-49	13.33	9.67
1949-50	12.37	4.12

(పట్టికలోని రెండవ కాలంలో ఉన్నది నూలు అమ్మకాలకు సంబంధించిన గణాంకాలు. మూడవ కాలంలోని లాభాలు మొత్తంగా మిల్లు చేసిన వర్తకానికి సంబంధించినవి)

సామాన్య ప్రజలు, బలహీన వర్గాలు ఉపయోగించే ముతక రకం ఉత్పత్తులమీద మిల్లు దృష్టిపెట్టింది. ఎక్కువ భాగం 20 కౌంట్ల కంటే తక్కువ ఉన్న ముతక ఉత్పత్తులే చేసింది. చలువ, అర బెట్టిన నూలు, డ్రిల్లు బట్ట, లాంగ్ క్లాత్, ధోవతులు, టవళ్ళు, దోమతెరలు, చేతిరుమాళ్ళు, డేరా బట్టలు, బెడ్‌షీట్లు ఉత్పత్తి చేసేది. అంతేకాక పూర్తి స్థాయిలో జిన్నింగ్, ప్రెస్సింగ్, చలువ చేయడం, రంగులు అద్దడం, ప్రింటింగ్ చేయడం మొదలైన సమస్త ప్రక్రియలు నిర్వహించగల అవకాశాన్ని కలిగి ఉండింది.

కంపెనీ చట్టం (1956) వచ్చిన తరువాత మిల్లుకు మేనేజింగ్ డైరెక్టర్, బోర్డ్ ఆఫ్ డైరక్టర్స్ వచ్చారు. 1962లో ఒకసారి మిల్లు బడ్జెట్‌లోటులో పడగా ఒక ఐఎఎస్ ఆఫీసర్‌ను ప్రభుత్వం మేనేజింగ్ డైరెక్టర్‌గా నియమించింది. అతను మిల్లును పూర్వ స్థితికి తీసుకురాగలిగాడు. 1965 దాకా మిల్లు లాభాలలో నడిచింది. 1966లో నష్టాలలో పడింది. అప్పటినుండి ప్రతీ సంవత్సరం నష్టాలు వస్తూనే వున్నాయి. నష్టాల బాటనుండి మిల్లును వెనక్కి మళ్ళించడం ఎవరి తరం కాలేదు. మొదటి ఐదు సంవత్సరాల నష్టం దాదాపు రెండు కోట్ల రూపాయలుండింది.

మిల్లు నష్టాలు (లక్షల రూ॥లు)

సంవత్సరం	నష్టం
1966-67	14.96
1967-68	26.34
1968-69	49.98
1969-70	48.12
1970-71	56.21

1971 వచ్చేసరికి మిల్లు మూతపడే పరిస్థితి దాపురించింది. ఆ స్థితిలో దానిని జాతీయం చేసే ప్రయత్నంలో తొలి మెట్టుగా ప్రభుత్వం ఒక నియంత్రణాధికారిని (కంట్రోలర్) 1971 ఏప్రియల్ 30 న నియమించింది. కంపెనీని నష్టాల బాటనుండి మళ్ళించడానికి కొన్ని చర్యలు చేపట్టింది. ఈ నియంత్రణాధికారి ఆధ్వర్యంలో తొలి రెండు సంవత్సరాలలో నష్టాలు కొంత తగ్గు ముఖం పట్టాయి. 1971-72లో 9.75 లక్షలు, 1972-73లో 2.19 లక్షలు నష్టం వచ్చింది. అయితే 1973-74 సంవత్సరం ప్రథమార్థంలోనే మళ్ళీ 15.9 లక్షల నష్టం వచ్చింది. అక్కడితో ప్రభుత్వం 1974లో మిల్లును ఖాయిలా మిల్లుగా గుర్తించి, జాతీయంచేసి, ఖాయిలా పడిన మిల్లులను చేతిలోకి తీసుకొని పునరుద్ధరించడంకోసం ఏర్పాటు చేసిన నేషనల్ టెక్స్‌టైల్ కార్పొరేషన్‌కు అజంజాహి మిల్లును స్వాధీన పరిచింది. పునరుద్ధరణకోసమే మిల్లును జాతీయం చేశారు కాబట్టి ఇంక కోలుకుంటుందని కార్మికులు, ప్రజలు భావించారు. మిల్లు పూర్తిస్థాయి ఆధునీకరణకోసం, విస్తరణకోసం ఎన్‌టిసి ఒక ప్రణాళికను రచించింది. దానికి అవసరమైన నిధులకు కొరత ఉండదని అంతా భావించారు. ఇది అడియాస అయింది. ఆధునీకరణ జరుగలేదు. విస్తరణ జరుగలేదు. కార్మికుల రిట్రెంచ్‌మెంట్ మాత్రం వేగంగా జరిగింది. నష్టాలు సాలీనా అపారంగా పెరుగుతూ పోయాయి.

ఆజంజాహి మిల్లు నష్టాలు (లక్షల రూ॥లు)

సంవత్సరం	నష్టాలు
1974-75	38.37
1975-76	45.64
1976-77	74.38
1977-78	71.89
1978-79	59.02
1979-80	15.99
1980-81	107.00
1981-82	174.77
1982-83	196.16
1983-84	192.96
1984-85	379.79
1985-86	209.99
1986-87	292.04
1987-88	340.78
1988-89	355-20
1989-90	345.34
1990-91	265.67
1991-92	174.54

నష్టాలు తగ్గలేదు, ఆధునీకరణ జరుగలేదు. కాని కార్మికులు ఎక్కువగా ఉన్నారంటూ రిట్రెంచ్‌మెంట్ మాత్రం నిరాఘాటంగా సాగింది.

1974లో కంపెనీలో 8000మంది కార్మికులు వున్నారు. ఆ తరువాత వేగంగా తగ్గి 1994 మార్చి నాటికి 411 మంది మిగిలారు. 1974-84 మధ్య 3,545 మంది తొలగించబడి 1984 నాటికి 4455 మంది మిగిలారు. ఆ తరువాత ప్రతీ సంవత్సరం ఈ సంఖ్య తగ్గుతూ వచ్చింది. 1992 మార్చి 31న 711 మంది మిగిలారు. మామూలు రిట్రెంచ్‌మెంట్‌కు వాలంటరీ రిటైర్‌మెంట్ స్కీం కూడా 1992లో తోడైంది. ఈ సంవత్సరం మార్చి నాటికి కార్మికుల సంఖ్య 411కు పడిపోయింది.

నష్టాలకు నేపథ్యం ఏమిటి?

1966నుండి నష్టాలు రావడానికి ప్రత్యక్షంగా కనిపించే కారణాలను చెప్పుకుంటే అవి మూడు రకాలుగా కనిపిస్తాయి. రెండవ వేతన సంఘం సిఫారసుల అమలు వల్ల, కార్మికులకు ఇచ్చే డి.ఎ. పెరుగుదల వల్ల, మిల్లు ఖర్చులలో వేతనాల భాగం పెరిగింది. ఇది ఒక కారణంగా కనిపిస్తుంది. సింథటిక్ ఫైబర్‌తోను మిశ్రమ నూలుతోను తయారు చేసే బట్టల పోటీకి

సంప్రదాయక బట్టల పరిశ్రమ తట్టుకోలేకపోవడం, మారుతున్న వినియోగ దారుల అభిరుచికి అనుగుణంగా ఉత్పత్తి చేయలేక పోవడం రెండో కారణంగా కనిపిస్తుంది. దేశంలో ప్రజల ఆదాయ ప్రమాణాలు స్తంభించడం లేదా అతి స్వల్పంగా పెరగడం అనే అంశాన్ని కూడా దీనికి అనుబంధంగా తీసుకోవలసి ఉంటుంది. ముఖ్యంగా నూలు వస్త్రాల కొనుగోలు ఎక్కువగా చేసే పేద, దిగువ మధ్య తరగతి ఆదాయాలలో ప్రతిష్టంభన వచ్చింది. ఈ అన్ని కారణాల ఫలితంగా సంప్రదాయక వస్త్ర పరిశ్రమ మార్కెట్ స్తంభించింది. దానివల్ల మిల్లులోని నిలువలు కూడా పెరిగి నిర్వహణ పెట్టుబడి (వర్కింగ్ కాపిటల్) మీద భారమూ పెరిగింది. ఇక మూడవ కారణం, వివిధ దేశీయ అంతర్జాతీయ కారణాల వల్ల పత్తిధర, ఇతర ముడి సరుకుల ధర, యంత్ర భాగాలధర పెరిగిపోవడం. ద్రవ్యోల్బణం అనేది 1960ల మధ్య భాగంనుండి భారతదేశం ఆర్థిక వ్యవస్థతో ఒక సమస్యగా ముందుకొచ్చింది.

వీటిలో మొదటి కారణాన్ని మిల్లు నష్టాలకు కారణంగా భావించడానికి వీలు లేదు. పెరుగుతున్న ధరలను బట్టి కార్మికుల డి.ఎ. పెరగడం, మెరుగైన జీవన ప్రమాణాలను కార్మికులు ఆశించి అధిక వేతనాలు కోరుకోవడం సహజమైన విషయాలు.

ప్రభుత్వం సంప్రదాయక బట్టల ఉత్పత్తుల పట్ల అనుసరిస్తున్న ప్రతికూల విధానం నష్టాలకు ముఖ్యమైన కారణం. దీనివల్ల ఆజంజాహీ మిల్లు వంటి కంపెనీలు ఉత్పత్తి చేసే వాటికంటే ఆకర్షణీయమైన ఉత్పత్తులు మార్కెట్‌లోకి రావడం, వీటి మార్కెట్ పడిపోవడం, మొత్తంగా పరిశ్రమ స్తబ్ధతకు గురికావడం, తత్ఫలితంగా నిర్వహణ ఖర్చులు, ముడి సరుకు కొనుగోలు ఖర్చులు పెరగడం, ప్రభుత్వ ఆర్థిక విధానాల ఫలితమైన ద్రవ్యోల్బణం వల్ల ఉత్పత్తి వ్యయం పెరగడం, దాని ఫలితంగా తప్పనిసరై వేతనాలు పెరగడం, ఇవన్నీ కలసి నష్టాలకు దారి తీశాయి. అంతే తప్ప కార్మికులు కారణం కాదు. వాళ్ళకిచ్చిన జీతాలు కారణం కాదు. కాని చివరికి మిల్లులో కార్మికుల సంఖ్య ఎక్కువైపోయిందంటూ పదేపదే రిట్రెంచ్‌మెంట్ వేటు వేసి వేల సంఖ్యలో కార్మికులను తొలగించడమే జరిగింది.

మేనేజ్‌మెంట్ అక్రమ సంపాదవ గురించి చెప్పుకోకుండా ఏ మిల్లు రుగ్మత గురించైనా మాట్లాడలేము. కొన్నింటిలో అదే ప్రధాన కారణం కావచ్చు. కొన్నిటిలో కేవలం అనుబంధ కారణం కావచ్చు. ఆజంజాహి మిల్లు ప్రారంభం నుండి పనిచేసి మూడేళ్ళ కింద రిటైరైన ఒక సీనియర్ కార్మకుడు ఈ విధంగా అంటారు. "నిజాం కాలంలోను, ఆ తరువాత నిజాం పాలవ పోయి రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఆధీనంలోకి వచ్చిన తరువాతను, 1960-61 వరకు లాభాలు వస్తూనే వున్నా, లాభాలరేటు పడిపోతూ వచ్చింది. దీనికి ఒక కారణం మిల్లులో నిర్వహణ సిబ్బంది (సూపర్‌వైజింగ్ స్టాఫ్) పెరిగిపోవడం, వారి అక్రమ సంపాడన పెరిగిపోవడం. యంత్ర భాగాల కొనుగోలు, ముడి సరుకు కొనుగోలు, ఇతర మార్కెట్ ఖర్చులలో వ్యయం ఎక్కువగా చూపించి అక్రమ సంపాదనకు పాల్పడి అధికారులు లక్షలు సంపాదించుకున్నారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 1956 కంపెనీ చట్టం ఆధారంగా మేనేజింగ్ డైరక్టరును, బోర్డ్ ఆఫ్ డైరక్టర్లను నియమించిన తరువాత ఈ అధికారుల అక్రమ సంపాదన వల్ల మిల్లు లాభాల రేటు 1960ల తరువాత మరింత పడిపోయి 1966నుండి మిల్లు నష్టాల బటలో పడడానికి దోహదం చేసింది."

నిర్వహణలోని అసమర్థతను గురించి కూడా కొన్ని ఉదాహరణలు దొరుకుతాయి. 1959-60లో మొట్టమొదటిసారిగా ఆధునీకరణ పేరిట బ్యాంకులనుండి అప్పు తీసుకొని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సహాయంతో 6000 నూలు కదుళ్లు కొనుక్కొచ్చారు. ఇది మిల్లును మెరుగుపరచడానికి దోహదపడింది. అయితే అదే సమయంలో మార్కెట్ విస్తరణ కోసం, కొత్త యంత్రాల కొనుగోలు కోసం కొన్ని ముడి పదార్థాల కోసం పెద్ద మొత్తాలు ఖర్చు పెట్టారు. బట్టనాణ్యతను పెంచే ఒక ప్రాసెసింగ్ యంత్రాన్ని కొన్నారు. ఈ యంత్రాన్నీ, ఇతర ఆధునీకరణ వ్యయాన్ని సద్వినియోగం చేయక పోవడం వల్ల చాలా వృధా అయింది. ఖర్చంతా ఒక వ్యక్తి అక్రమ సంపాదన కోసం జరిగిందన్న అభియోగం ఉంది.

మిల్లు నష్టాల బాటలో పడిన తొలినాడే దానిని కాపాడే ప్రతిపాదన ఒకటి మిల్లు యాజమాన్యం చేసింది. 50 లక్షల రూపాయల వ్యయంతో కొత్తగా 2000 నూలు కదుళ్లు, 150 మగ్గాలు కొనాలని ప్రతిపాదించారు. దానికోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వ తనకు అప్పు పెట్టానీ, గతంలో ప్రభుత్వం ఇచ్చిన రుణాలను మిల్లులో వాటాపెట్టుబడిగా మార్చడానికి తాను సిద్ధమనీ మేనేజ్‌మెంట్ ప్రతిపాదించింది. ఈ ప్రతిపాదన అమలు కాలేదు. నష్టాలు పెరుగతూపోయి 1971 లో మిల్లు దివాలా తీసే దశ వచ్చింది. అప్పుడు జాతీయకరణలో తొలిమెట్టుగా ప్రభుత్వం ఒక అధికారిక నియంత్రణాధికారిని నియమించింది. ఇతని ఆధ్వర్యంలో మిల్లు నష్టాలు రెండేళ్లు కొద్దిగా తగ్గుముఖం పట్టి మళ్లీ యధాస్థితి వచ్చే సరికి 1974 లో ఆజంజాహీ మిల్లును ప్రభుత్వం జాతీయం చేసి నేషనల్ టెక్స్‌టైల్ కార్పొరేషన్ (ఎన్ టి సి) కి అప్పగించింది. అక్కడితో గట్టెక్కుతుందనుకున్న మిల్లు ఆ తరువాత సంపూర్ణంగా మునిగి పోయింది. 1974 లో ప్రారంభమయిన కార్మికుల తొలగింపు ఎంత దూరం పోయిందంటే 20 లో 1 కార్మికుడు ఇప్పుడు మిగిలాడు.

జాతీయం చేసినప్పుడు, మిల్లు 'ఖాయిలా' పడడానికి గల కారణాలు ఏమిటంటే అప్పటి యాజమాన్యం 'పురాతన యంత్రాలుండడం, కార్మికులు అధికంగా ఉండడం, నిర్వహణ స్థాయి సక్రమంగా ఉండక పోవడం, విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరాలో లోపం, నిర్వహణ సిబ్బంది తక్కువగా ఉండడం, నిధుల కొరత, పటిష్టమైన అమ్మకపు యంత్రాంగం లేకపోవడం', కారణాలనింది.

జాతీయం చేసిన తరువాత

ఎన్ టి సి చేతిలోకి మిల్లు పోయిన తరువాత పూర్తిస్థాయి ఆధునీకరణ కోసం ప్రణాళికలు రచించారు. నిధులకు కొరత ఉండదనీ భావించారు. కానీ ఏదీ అమలు కాలేదు. మిల్లు నష్టాల బాటలో పరుగులు తీస్తూ ముందుకు సాగింది.

ఎన్ టి సి కి దేశంలో 9 కేంద్రాలున్నాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్నాటక, కేరళ, మాహెద్వీపాలకు సంబంధించిన కేంద్రం బెంగుళూరులో ఉంది. ఈ బెంగుళూరు కేంద్రం ఆధ్వర్యంలో నడుస్తున్న "5 మిల్లులలో 4 మిల్లులు పోటీ పరిస్థితులకు అనుగుణంగా ఆధునీకరణ చేపట్టి ఉత్పత్తి సాగించడం లేదు. కార్మికుల గైర్ హాజరు వల్ల ఉత్పత్తులు పడిపోయి నష్టాలు వస్తున్నాయి, ఆజం జాహీ మిల్లును ఈ కారణంగా మూసివేయక తప్పదు"అని 'ది హిందూ' దినపత్రిక 4-5-1992 సంచికలో రాసింది. కార్మికుల గైర్ హాజర్ అంటూ తప్పు కార్మికులపైన పెట్టే ప్రయత్నం చేస్తు న్నారు కానీ మిల్లు సక్రమంగా నడవాలంటే అమలు కావలసినవి కొన్ని ఉన్నాయి.

1. పురాతన, పనికిరాని యంత్రాలను మార్చాలి.

2. పోటీ పరిస్థితులకు అనుగుణంగా ఉత్పత్తిని, నాణ్యతను పెంచాలి.

3. విద్యుచ్ఛక్తి, నీరు నిరంతరాయంగా సరఫరా కావాలి.

4. నిర్వహణ పెట్టుబడికి కొరత రాకుండ చూడాలి.

ఇది ప్రధానంగా ప్రభుత్వం బాధ్యతలు, మిల్లు యాజమాన్యం బాధ్యతలు. ప్రభుత్వం, ఎన్ టి సి ఈ చర్యలు చేపట్టకపోగా, కార్మికుల సంఖ్య, గైర్ హాజరు, వేతన బిల్లు, మిల్లు కుండే సర్వ సమస్యలు అయినట్టు చూపించారు. కంపెనీకి నష్టాలు రావడం మొదలయినప్పటినుండి ఇవే కారణాలు చూపుతూ ఆధునీకరణ చేయడం వల్లవే లాభాలు పొందగలుగుతామంటూ వేరే ఆధునీకరణ ఏమీ చేపట్టకుండా కార్మికులను మాత్రం గెంటికేస్తూ మిల్లును కొద్దికొద్దిగా మూసివేయసాగారు. కార్మికుల తొలగింపు ఎంత వేగంగా నిరంతరాయంగా జరిగిందో ఇదివరకే చూసాము. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధకాలంలో డిమాండ్ పెరిగినప్పుడు అదనపు కార్మిక బలం కావాలని ఎంత మందినయితే రిలీవర్స్‌గా మిల్లు నియమించిందో, 1992 నాటికి మొత్తం కార్మికుల సంఖ్య అంతకు పడిపోయింది.

కార్మికులను తగ్గించిన ప్రతిసారీ మిల్లును పరిరక్షించడానికీ, రేషనలైజ్ చేయడానికీ, ఆధునీకరించడానికీ కార్మికులను తగ్గించడమే మార్గం అని చెప్తూ మోసం చేసారు. ఎందుకంటే, పైన చెప్పినట్టు 1959 - 60 లో మొదటి సారిగా ఆధునీకరణ చర్యలు చేపట్టే పేరిట నెలకొల్పిన ప్రాసెసింగ్ మెషిన్ ను సద్వినియోగం చేయక వృథా చేసింది అధికారులే. 1985 - 86 లో ఈ మిల్లు విషయం పార్లమెంటులో చర్చకు వచ్చినప్పుడు ఆధునీకరణ తప్పని సరిగా చేపడతామని హామీ ఇచ్చి అందులో భాగంగా మరి కొందరు కార్మికులను మాత్రం తొలగించారు. వేరే ఆధునీకరణ జాడలేవీ కనిపంచలేదు. 1987 లో హన్మకొండ పార్లమెంటు సభ్యుడు జంగారెడ్డి మిల్లు మేనేజింగ్ డైరెక్టర్‌తో చర్చించి మిల్లు వ్యవహారాలు పరిశీలించి 100 కోట్ల రూపాయల ఆధునీకరణ ప్రతిపాదనలు చేసారు. వీటి అనుపానులు కనిపించడం లేదు.

మిల్లును రేషనలైజ్ చేసే మరొక ప్రతిపాదన 1989 -90 లో జరిగింది. రాష్ట్ర ముఖ్య మంత్రి ఎన్ టి సి అధికార యంత్రాంగంతో చర్చించి కొన్ని ప్రతిపాదనలు ఆమోదించారు. ఆ ప్రతిపాదనలను 17 - 4 - 90 నాడు ముఖ్యమంత్రి అసెంబ్లీలో ప్రకటించాడు.

1. ఎన్ టి సి తన అజమాయిషీలో ఉన్న మూడు మిల్లుమీద రాబోయే 3 సంవత్సరాల కాలంలో 100 కోట్లు రూ॥లు ఖర్చు చేస్తుంది. వాటిలో ఆజంజాహీ మిల్లు ఒకటి.

2. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మిల్లుకు అవసరమైన ధన సహాయం చేస్తుంది.

3. కరెంటు, నీటి సరఫరా సక్రమంగా చేస్తారు

4. కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు పన్ను మినహాయింపు ఇస్తాయి

5. మిల్లు స్థానికంగా పండే పత్తినే కొనుగోలు చేస్తుంది.

6. మిల్లుకు చెందిన భూమిలో కొంత భాగం విక్రయించేందుకు అనుమతి కంపెనీకి లభిస్తుంది.

భూమి అమ్మకంద్వారా ఆధునీకరణ కోసం అవసరం అయిన పెట్టుబడిలో 25% సమీకరించాలి. ఇంకొక 25% రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సమకూరుస్తుంది. మిగతా 50% ఎన్ టి సి సమకూర్చాలి. కేంద్ర ద్రవ్య సంస్థలయిన ఇండస్ట్రియల్ డెవెలప్‌మెంట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఐడబై), ఇండస్ట్రియల్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా (ఐడిబిఐ) ఎన్‌టిసికి తేలిక రుణాలు ఇవ్వాలని కూడ నిర్ణయించారు.

కానీ విచిత్రం ఏమిటంటే ఇందులో ఏ ఒక్క ప్రతిపాదన అమలుకాలేదు. అసెంబ్లీలో ప్రకటించని కార్మికుల తొలగింపు మాత్రం అమలు చేసారు. ఆధునీకరణ అనే ప్రక్రియలో చాలా విషయాలు ఇమిడిఉంటాయి. కానీ ఆజంజాహీ మిల్లు చరిత్రలో దానికి ఒకటే అర్థం ఉంది. పడిపోతున్న మార్కెట్‌కు తగ్గట్టు ఉత్పత్తిని తగ్గించరం, ఉత్పాదనశక్తిని కోత పెట్టడం, మిల్లు డిపార్ట్‌మెంట్లు మూసివేయడం, కొన్ని రకాల ఉత్పత్తి పూర్తిగా మానుకోవడం, వీటన్నిటికీ తగినట్టుగా సంఖ్యను తగ్గించడానికి పెద్ద ఎత్తున రిట్రెంచ్‌మెంట్‌కు పాల్పడడం.

కార్మికులు పని ఎగ్గొట్టి గైర్ హాజరు కావడం మిల్లు ఖాయిలా పడడానికి ఒక కారణం అని మేనేజ్‌మెంట్ వాదన. కానీ కార్మికులు పనిలోకి రాకపోవడానికి ముఖ్య కారణం లే ఆఫ్. లేఆఫ్‌కు కారణం మిల్లుకు విద్యుచ్ఛక్తి, నీరు సక్రమంగా సరఫరా కాకపోవడం, నాణ్యమైన ముడి సరుకు లేకపోవడం, యంత్రాల విడి భాగాలు లభించక పోవడం, అంతే తప్ప సమ్మెలు, పని ఎగవేత ప్రధాన కారణం కాదు. నిర్వహణ పెట్టుబడి లేక పోవడం అనేది ప్రభుత్వ జవుళి విధానంతో ముడిపడి ఉంది. ద్రవ్యోల్బణాన్ని పెంచే ప్రభుత్వ ఆర్థిక విధానాలతో ముడిపడి ఉంది. నగదు నిల్వల తరుగుదల మిల్లు అధికార్ల అవినీతితో ముడిపడి ఉంది. 1960ల నుండి ఇచ్చిన హామీల ప్రకారమైనా (కార్మికులకు నష్టం చేకూర్చేవైనా) ఆధునీకరణ చేపట్టి ఉంటే ప్రభుత్వం మాట్లాడే మాటలలో చిత్తశుద్ధి ఉందనుకోవచ్చు. ఆ చత్త శుద్ధి లేమి వల్లనే మిల్లు దివాలా తీసింది.

ప్రస్తుత ప్రభుత్వ విధానాలు కనీసం ఒకప్పటి మిశ్రమ ఆర్థిక విధానానికీ సంక్షేమ రాజ్యానికీ అనుకూలంగా లేవు. 'ఖాయిలా' మిల్లులను కాపాడడానికి ప్రభుత్వం ఇప్పుడు ప్రాముఖ్యం ఇవ్వడం లేదు. ఐ ఎం ఎఫ్ సలహాలలో భాగంగా 'ఎక్కువయిపోయన' కార్మికులను తొలగించే 'ఎగ్జిట్‌పాలసీ'ని భారత ప్రభుత్వం అదరిస్తున్నది. నడవలేని మిల్లులను కాపాడే బదులు,పునరుజ్జీవింపజేసే బదులు మూసివేయడమే ఉత్తమమని భావిస్తున్నది. ఎన్ టి సి వైఖరిని ఈ నేపథ్యంలో చూడవలసి ఉంటుంది.

తీసివేసే ముందు కార్మికుల మీదే తప్పుపెట్టి వారి క్రమశిక్షణా రాహిత్యం వల్ల, గైర్‌హాజరు వల్ల మిల్లు ఖాయిలా పడిందనీ, లేకపోతే మిల్లుకు అవసరమయన దానికంటే కార్మికులు ఎక్కువైపోయారు కాబట్టి కార్మికులను తొలగించక తప్పదనీ, వాదించి తప్పంతా కార్మికుల సంఖ్యమీద, నడవడిక మీద నెట్టేసి వాళ్లను బెదిరించి బయటకు గెంటేయొచ్చు. నష్టపోయేది కార్మికులే కదా, వేరే ఎవరు నష్ట పోతారు? కడుపు మాడ్చుకునేది, జీవిత మధ్య భాగంలో ఉపాధికోసం కొత్తగా అన్వేషించే దుస్థితిని ఎదుర్కునేది, కొత్తగా ఉపాధి దొరకకపోతే దిగజారిన జీవన పరిస్థితిలో బ్రతకలేక, తమవారిని బ్రతికించలేక కడగండ్ల పాలయ్యేది కార్మికులేకదా? అన్నిటికీ బాధ్యులు వాళ్లే మరి. ఈ తర్కాన్ని చూస్తే వరంగల్ జిల్లా గ్రామీణ ప్రాంతాలలో పిల్లలు పాడుకునే ఒక పాట జ్ఞాపకం వస్తుంది. ఆ పాటతో ఈ అధ్యాయాన్ని ముగిస్తాం.

దున్నపోతు దున్నపోతు దుక్కిలెందుకు పన్నవు[1]
పసులోడు కాయంది నన్నేమన్నవు?
పసులోడ పసులోడ ఎందుకు కాయలేదు
దొరజీతమీయ్యంది నన్నేమన్నవు?
దొరదొర జీతమెందుకవ్వలేదు
సోల[2] లేంది నన్నేమన్నవు?
సోలసోల ఎందుకు లేవు
వడ్లోడు[3] చెయ్యంది నన్నేమన్నవు?
వడ్లోడ వడ్లోడ ఎందుకు చెయ్యలేదు
బాడిసె చెక్కంది నన్నేమన్నవు?
బాడిసె [4] బాడిసె ఎందుకు చెక్కలేదు
కమ్మరోడు సరవంది[5] నన్నేమన్నవు?
కమ్మరోడ కమ్మరోడ ఎందుకు సరవలేదు
తిత్తి ఊదంది నన్నేమన్నవు?
తిత్తి తిత్తి ఎందుకు ఊదలేదు
దున్నపోతు చావంది నన్నేమన్నవు?

1. పండుకున్నావు.
2. ధాన్యం కొలిచే చెక్క పాత్ర
3. వడ్రంగి
4. వడ్రంగి ఉపయోగించే ఇనుప పని ముట్టు
5. పదును పెట్టడం

IN THE BOARD FOR INDUSTRIAL & FINANCIAL RECONSTRUCTION

Case No.100/89 in re: M/s. Sree Rayalaseema Paper Mill

SUMMARY RECORD OF PROCEEDINGS HELD ON 25.03.92 AT
BEFORE BENCH I CONSISTING OF S/SHRI
CHAIRMAN & BADAL ROY, MEMBER.

....

Present

1. M/s. Rayalaseem
Paper Mills

2.

ప్రభుత్వ దమననీతికి కొత్త రూపం

నెల్లిమర్ల కార్మిక నేతల ప్రాంతీయ బహి

ప్రజలకు హాని కలిగించే చర్యలను అదుపు చేసే లక్ష్యంతో మాత్రమే ఈ శిక్షా రూపాన్ని అమలు చేయాలి. ఇది కూడా సాధారణంగా వేరే ప్రాంతాలలో హాజరు కావాలనే షరతు విధించరు. ఆ వ్యక్తులకు చెందిన స్వంత స్థలాలలో పోలీసు స్టేషన్లలో హాజరు కావాల షరతులు విధిస్తారు. కాని నెల్లి కార్మికోద్యమం పట్ల ప్రభుత్వం ఈ రూపాన్ని అమలు జరుపుతున్న ఆశ్చర్యం కలిగిస్తున్నది.

Early History of Azam Jahi Mill

Azam Jahi Mill was established as a Joint stock company in the year 1931 by Nizam Government. In 1930 as well as today is the only composite mill in the State of Andhra Pradesh. mill was established in Warangal town of Warangal 'Subha' Jhahi Dynasty during the period of great depression of 1929-1934. During that period cotton textile mills Bombay were ersely affected by the and hence a cotton textile ated on of Nizam

'గుంతకల్లు
నూలు మిల్లు తెరవాలి'

[ఆంధ్రప్రభ ప్రతినిధి]

హైదరాబాద్, జూలై 29:

అనంతపురం జిల్లా గుంతకల్లులోని నూ
మిల్లును ఆగస్టు 15వ తేదీలోగా తెరి
చేందుకు చర్యలు తీసుకోవలసిందిగా
రుతూ ప్రధానమంత్రి శ్రీ పి.వి. నరసింహా
వుకు అనంతపురం జిల్లా ఐ.ఎ
టి.యు.సి. ఉపాధ్యక్షుడు శ్రీ కె. నరహరి
క లేఖ రాశారు. ఈ లేఖ ప్రతులను

IN THE BOARD FOR INDUSTRIAL & FINANCIAL RECONSTRUCTION

Case No.100/89 in re: M/s. Sree Rayalaseema Paper Mill

SUMMARY RECORD OF PROCEEDINGS HELD ON 25.03.92 AT
BEFORE BENCH I CONSISTING OF S/SHRI
CHAIRMAN & BADAL ROY, MEMBER.

....

Present

1. M/s. Rayalaseem
Paper Mills

2.

ప్రభుత్వ దమననీతికి కొత్త రూపం

నెల్లిమర్ల కార్మిక నేతల ప్రాంతీయ బహి

ప్రజలకు హాని కలిగించే చర్యలను అదుపు
చేసే లక్ష్యంతో మాత్రమే ఈ శిక్షా రూపాన్ని
అమలు చేయాలి. ఇది కూడా సాధారణంగా

Early History of Azam Jahi Mill

Azam Jahi Mill was established as a Joint stock company in
year 1931 by Nizam Government. In 1930 as well as today
is ^only composite mill in the State of Andhra Pradesh.
mill was established in Warangal town of Warangal 'Subha.'
Jhahi Dynasty during the period of great depression of
d 1929-1934. During that period cotton textile mills
n Bombay were a- ersely affected by the
and hence a cotton textile
ated on of Nizam
ld su

'గుంతకల్లు
నూలు మిల్లు తెరవాలి'

[ఆంధ్రప్రభ ప్రతినిధి]

హైదరాబాద్, జూలై 29:
అనంతపురం జిల్లా గుంతకల్లులోని నూ
లుమిల్లును ఆగస్టు 15వ తేదీలోగా తెరి
పించేందుకు చర్యలు తీసుకోవలసిందిగా
కోరుతూ ప్రధానమంత్రి శ్రీ పి.వి. నరసింహా
రావుకు అనంతపురం జిల్లా ఐ.ఎ
న్.టి.యు.సి. ఉపాధ్యక్షుడు శ్రీ కె. నరహరి